

จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แบบ 1.1 ปริญญาตรีบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แบบ 1.1 ปริญญาคุษฎีบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

SOIL PAINTING: TRACES OF PHENOMENA AND BEAUTY OF THE LAND

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของ แผ่นดิน
โดย	สมพร เต็มประสิทธิ์
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แบบ 1.1 ปริญญาตรีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ศาสตราจารย์ ถาวร โกอุดมวิทย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิชัย สิทธิรัตน์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณอิทธิพล ตั้งโฉลก)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยศ อิชฎีวรพันธุ์)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ศาสตราจารย์เดชา วราชน)	

59007803 : ทัศนศิลป์ แบบ 1.1 ปริญญาตรีบัณฑิต

คำสำคัญ : สัมพันธภาพ, พื้นที่, วัสดุธรรมชาติ, ประสบการณ์

นาย สมพร แต้มประสิทธิ์: จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของ
แผ่นดิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ทาวร โกอุดมวิทย์

ข้าพเจ้าได้นำเรื่องราวของความทรงจำที่เชื่อมโยงกับพื้นที่มาประกอบสร้างเป็นพื้นที่
ใหม่ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมโดยอาศัยดินเป็นสื่อที่เป็นตัวแทนของพื้นที่ และตัวแทนบุคคล
การเกิดขึ้นของสิ่งมีชีวิต และพืชเกิดจากความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งในส่วนที่มนุษย์เป็น
ผู้สร้างขึ้น และเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีอัตลักษณ์

การร่วมกันสร้างพื้นที่นำมาสู่การศึกษาเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจ ซึ่งก่อให้เกิด
ความหมาย และคุณค่าที่เชื่อมโยงมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติเข้าด้วยกัน สิ่งเหล่านี้
นำมาสู่ความทรงจำส่วนบุคคล และความทรงจำร่วม เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ และ
สภาพแวดล้อมที่เป็นบ้านหลอมให้เกิดตัวตน และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้น

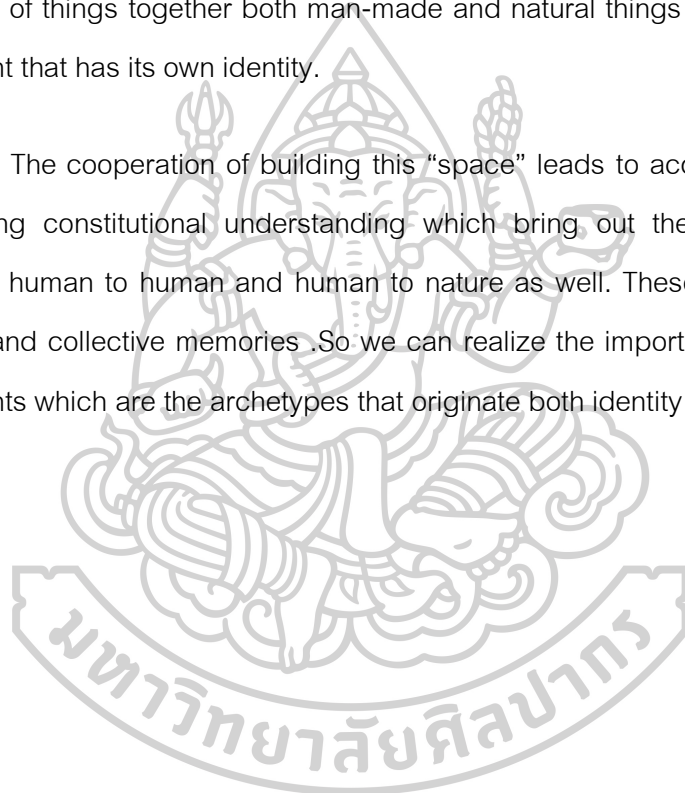
59007803 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : association, space, natural material, experience

MR. SOMPORN TAEMPRASIT : SOIL PAINTING: TRACES OF PHENOMENA AND BEAUTY OF THE LAND THESIS ADVISOR : PROFESSOR THAVORN KO-UDOMVIT

I bring the stories of memories which are related to the “area” and rebuilt into brand new “space” through interactive process using “soil” as the media represents to the substitutes of both area and person. The origins of lives and plants are all from the association of things together both man-made and natural things then become the new environment that has its own identity.

The cooperation of building this “space” leads to acquisition of knowledge and building constitutional understanding which bring out the meaning and value connecting human to human and human to nature as well. These things become both individual and collective memories .So we can realize the importance of the areas and environments which are the archetypes that originate both identity

กิตติกรรมประกาศ

การสร้างสรรควิทยานิพนธ์ชุดนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของหลายฝ่ายทั้งหน่วยงาน และกลุ่มบุคคล

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ถาวร โกอุดมวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์เกียรติคุณอิทธิพล ตั้งโฉลก และรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิษณุ สุภานิมิต ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาพอง ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิชัย สิทธิรัตน์และทีมอาจารย์ผู้สอนปริญญาเอกทุกท่าน รวมถึงขอแสดงความรำลึกถึง ศาสตราจารย์เมธีนนทิวรรณ จันทนะพะลิน และศาสตราจารย์เกียรติคุณวิโชค มุกตามณี ผู้แนะนำ และให้ความรู้แก่ข้าพเจ้าในการศึกษา และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อนร่วมงาน คณาจารย์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 สาขาจิตรกรรม สำหรับการสนับสนุนให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณ “กองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะ” มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สำหรับทุนการศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ตายาย (พ่อแก่ แม่แก่) ผู้ให้การอบรมสั่งสอน และดูแลข้าพเจ้าตลอดมา และขอขอบคุณญาติพี่น้องของข้าพเจ้า รวมถึง ภรรยา บุตรชาย และครอบครัวฝ่ายภรรยา ในการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาเอกรุ่นที่ 4 และอีกหลาย ๆ บุคคลที่ไม่ได้กล่าวในที่นี้ในการมีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วงในทุกประการ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้าด้านศิลปะต่อไป

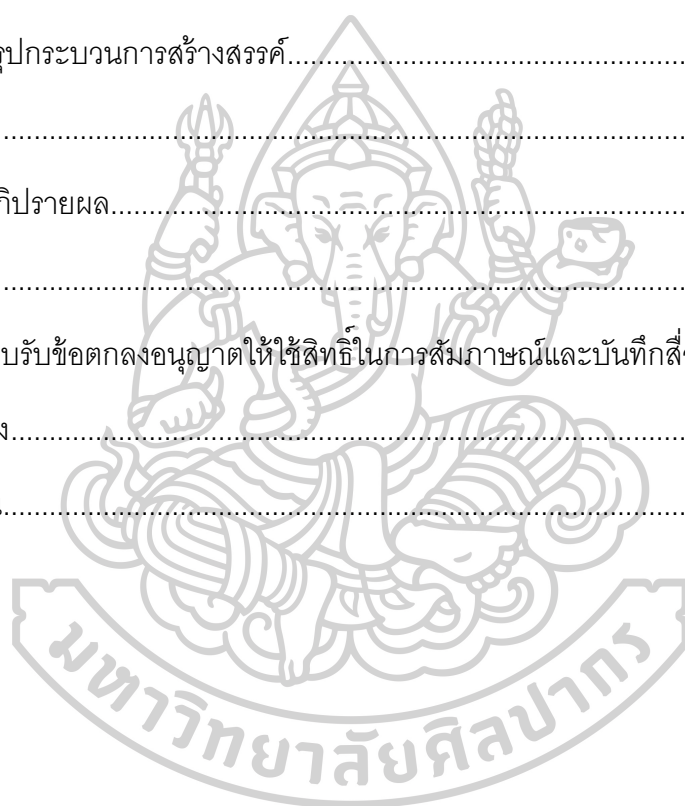
สมพร แต้มประสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1	13
บทนำ.....	13
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	13
1.2 วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์.....	14
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
1.4 ขอบเขตของการสร้างสรรค์	15
1.5 ขั้นตอนของการศึกษา และสร้างสรรค์ผลงาน	16
1.6 การนำเสนอผลงาน	17
บทที่ 2.....	18
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
2.1 กรอบทฤษฎี และแนวคิด (Conceptual Frameworks)	18
2.1.1 แนวคิดเรื่องพื้นที่กับความทรงจำ	18
2.1.2 สภาพแวดล้อมกับวิถีชีวิต	19
2.1.3 พื้นที่ของพื้นที่กับพฤติกรรม และการมีส่วนร่วม	20
2.1.4 สภาวะอารมณ์ก่อเกิดความทรงจำ	21
2.2 กรอบการศึกษาเชิงปฏิบัติ (Practical Frame Works).....	22

2.2.1	สาครินทร์ เครืออ่อน	22
2.2.2	ริชาร์ด ลอง (Richard Long : ค.ศ.1945 – ปัจจุบัน)	26
2.2.3	โนะบุโอะ เซะคิเนะ (Nobuo Sekine : 1942 – ปัจจุบัน)	28
2.2.4	สรุปผลการศึกษาวិเคราะห์ผลงานของศิลปิน	31
บทที่ 3	32
	พัฒนาการในการสร้างสรรค์	32
3.1	ชุดที่ 1	33
3.2	ชุดที่ 2	35
3.3	ชุดที่ 3	30
3.4	สรุปพัฒนาการในการสร้างสรรค์	32
บทที่ 4	35
	กระบวนการสร้างสรรค์	35
4.1	ผลงานชิ้นที่ 1 สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา	35
4.1.1	แผนการดำเนินงาน ผลงาน “สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา”	36
4.1.2	บรรยายภาคการแสดงผลงานนิทรรศการ เสนอความคืบหน้าโครงการ วิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 2	56
4.1.3	การสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษากลุ่มอาสาสมัคร	58
4.1.3.1	ตัวแทนภาคเหนือ	58
4.1.3.2	ตัวแทนภาคใต้	60
4.1.3.3	ตัวแทนภาคอีสาน	62
4.1.3.4	ตัวแทนจากภาคกลาง	65
4.1.3.6	สรุปการสัมภาษณ์	66
4.2	ผลงานชิ้นที่ 2 ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต	69

4.2.1	วัตถุประสงค์ความหมายกับการยกระดับ	70
4.2.2	การบรรจุนิติน และความคิดผ่านการกระทำ	72
4.2.3	พื้นที่แห่งความทรงจำที่มีชีวิต.....	73
4.2.4	การปรากฏการณ์อัตลักษณ์ตัวตน.....	75
4.2.5	วัตถุประสงค์กับพื้นที่ว่าง	78
4.2.6	วิเคราะห์การสร้างสรรค์	84
4.3	สรุปกระบวนการสร้างสรรค์.....	84
บทที่ 5	86
	สรุปและอภิปรายผล.....	86
	ภาคผนวก.....	88
	เอกสารตอบรับข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในการสัมภาษณ์และบันทึกสื่อสังคม.....	88
	รายการอ้างอิง.....	97
	ประวัติผู้เขียน.....	99

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	สาครินทร์ เครืออ่อน, โครงการนาขั้นบันได (Terraced Rice Fields Art Project), 2007	23
ภาพที่ 2	อาสาสมัครทำกิจกรรมร่วมกันภายในพื้นที่โครงการนาขั้นบันได	25
ภาพที่ 3	ริชาร์ด ลอง, เส้นที่เกิดจากการเดิน 1967” (A Line Made by Walking 1967), 1967, .	26
ภาพที่ 4	โนะบุโอะ เซะคิเนะ, Phase – Mother Earth, 1968	29
ภาพที่ 5	ชื่อผลงาน “ร่องรอย ความงาม แห่งผืนแผ่นดิน”	33
ภาพที่ 6	ชื่อผลงาน ดินเทือกเขาบรรทัด จังหวัดตรัง	34
ภาพที่ 7	ชื่อผลงาน “ปรากฏการณ์ความงามแห่งแผ่นดิน”	35
ภาพที่ 8	ชื่อผลงาน ดินเขาบรรทัด	36
ภาพที่ 9	ชื่อผลงาน ดินบ้านยูงงาม	36
ภาพที่ 10	ชื่อผลงาน ดินบ้านสวน	36
ภาพที่ 11	ชื่อผลงาน ดินคลองใหญ่	36
ภาพที่ 12	ชื่อผลงาน ดินพื้นบ้าน	30
ภาพที่ 13	ชื่อผลงาน ร่องรอยของแม่	31
ภาพที่ 14	ชื่อผลงาน ฤดูกาลที่แตกต่าง	31
ภาพที่ 15	ชื่อผลงาน ร่องรอยของแม่ 2	31
ภาพที่ 16	ชื่อผลงาน สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา	35
ภาพที่ 17	ภาพร่างผลงาน สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา	37
ภาพที่ 18	การจัดเตรียมพื้นที่	38
ภาพที่ 19	ดินจากพื้นที่ต่าง ๆ และตัวแทนบุคคล	41

ภาพที่ 20 การร่วมกันเคลื่อนย้ายดินในพื้นที่วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	42
ภาพที่ 21 การเตรียมดินในภาชนะเพื่อบรรจุใส่ตู้.....	42
ภาพที่ 22 การจัดวางดินลงในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งยังคงมีความแตกต่างหลากหลาย	43
ภาพที่ 23 การคลายตัวของดินเริ่มเกิดความเชื่อมโยงเกาะผสานแปรสภาพเป็นพื้นที่เดียวกัน.....	45
ภาพที่ 24 การแตกหน่อ เริ่มปรากฏชีวิต	48
ภาพที่ 25 ลักษณะของหน่อที่ยังรากลงดิน.....	48
ภาพที่ 26 การแตกหน่อของความหลากหลายที่เริ่มก่ออัตลักษณ์เชื่อมโยงกับพื้นที่.....	50
ภาพที่ 27 อัตลักษณ์ของต้นไม้เริ่มปรากฏผ่านลักษณะสี และรูปทรงของลำต้น ก้าน และใบ.....	52
ภาพที่ 28 พืชเริ่มเจริญเติบโตครอบคลุมพื้นที่ภายใน	53
ภาพที่ 29 จากภายในสู่ภายนอก	54
ภาพที่ 30 ภาพผลงานที่จัดแสดงในห้องนิทรรศการ	56
ภาพที่ 31 ห้องแสดงนิทรรศการผลงาน สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุประสงค์ เวลา ร่วมกับ ผลงานในลักษณะ จิตรกรรมที่เป็นฐานให้ก่อเกิดผลงานชิ้นนี้.....	57
ภาพที่ 32 ชื่อผลงาน ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต	69
ภาพที่ 33 การทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในครอบครัว.....	70
ภาพที่ 34 การสร้างพื้นที่ และยกระดับวัสดุ.....	71
ภาพที่ 35 การบรรจุดินในพื้นที่ที่กำหนด	72
ภาพที่ 36 การก่อเกิดพืชผักสมุนไพรที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ในอดีต.....	73
ภาพที่ 37 การแตกหน่อของต้นย่านางต้นแรกที่ถูกขึ้นพร้อมกับการสร้างบ้านเมื่อสี่สิบกว่าปีก่อน	75
ภาพที่ 38 กิจกรรมภายในครอบครัวช่วยเพิ่มพูนความรักความผูกพัน	76
ภาพที่ 39 พืช แมลง และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก	77
ภาพที่ 40 การเจริญเติบโตสร้างความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างภายใน	78

ภาพที่ 41 ดิน และ อากาศ (พื้นที่ว่าง) ถูกเชื่อมโยงโดยพืช	79
ภาพที่ 42 สัมพันธภาพเกิดขึ้น ผ่านการเจริญเติบโตภายในตู้.....	80
ภาพที่ 43 ความหลากหลายของพันธุ์พืชภายในที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ภายนอก	81
ภาพที่ 44 สัมพันธภาพของพื้นที่.....	82
ภาพที่ 45 ภาพผลงานกับสภาพแวดล้อมที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ภายในบริเวณบ้าน.....	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

“ดิน” เป็นวัสดุทางธรรมชาติที่เกิดจากการแปรสภาพและสลายตัวของหินแร่ขนาดใหญ่ จนกลายเป็นแหล่งก่อเกิดชีวิต และเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตมากมาย รวมถึงเป็นแหล่งอาหาร ยา รักษาโรค และสิ่งจำเป็นพื้นฐานอื่น ๆ สำหรับชีวิตของมนุษย์ด้วย การที่ดินเป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นได้แทบทุกหนทุกแห่งจึงอาจกลายเป็นสิ่งสามัญที่ผู้คนมองข้าม อย่างไรก็ตามในแง่ของคุณสมบัติ ดินเป็นวัสดุที่มีความพิเศษด้วยลักษณะทางกายภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ ได้แก่ ภูมิอากาศ วัตถุต้นกำเนิดดิน สภาพพื้นที่ สิ่งมีชีวิต และระยะเวลา (กองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตร และสหกรณ์, 2561) เหล่านี้ก่อให้เกิดสี ขนาด ความละเอียด กลิ่นไอ และผิวสัมผัสที่แตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าดินคือรากฐานของชีวิต และสะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ที่เกื้อกูลกันของธรรมชาติ ทั้งยังทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของดินในแต่ละพื้นที่อันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ ดินจึงสามารถเชื่อมโยงบุคคลกับพื้นที่ สภาพแวดล้อม กระทั่งความทรงจำที่เกิดขึ้นบนพื้นที่นั้นได้ ในมุมมองของผู้สร้างสรรค์การสัมผัสดินจึงเปรียบเสมือนการเรียกคืนความทรงจำที่มีความหมายให้คืนกลับมา

การสร้างสรรค์ผลงานในหัวข้อ “จิตตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” มีจุดเริ่มต้นจากการอาศัยพื้นดินหน้าบ้านเป็นพื้นที่ในการเขียนรูป พื้นที่ดังกล่าวได้สร้างความคิด ความฝัน และเติมเต็มจินตนาการ อีกทั้งการที่ครอบครัวทำการเกษตรทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้มีโอกาสสัมผัสกับดินในหลายมิติ ทั้งในฐานะของแหล่งเรียนรู้สร้างประสบการณ์ และเป็นพื้นที่ชีวิตที่มี คุณค่าในความทรงจำ ทำให้ผืนดิน และศิลปะผสมผสานกลิ่นเข้ากับชีวิตของผู้สร้างสรรค์อย่างไม่รู้ตัว

ความสนใจที่ผู้สร้างสรรค์มีต่อดินอีกประการหนึ่ง คือร่องรอยที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ อาทิ ลม ฝน แสงแดด อุณหภูมิ และจากภูมิปัญญาทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการขุด การไถ การถาก การยกร่อง การรดน้ำ หรือการเท ร่องรอยเหล่านี้สามารถเปรียบได้กับร่องรอย

ประสบการณ์ในชีวิตที่ถูกบันทึกไว้ในความทรงจำ นำมาสู่การสร้างสรรคผลงานศิลปะ โดยก่อเกิดเป็น จังหวะ นำหนัก ความนูน ความลึก ความเรียบ และความหยาบในผลงาน กระทั่งวัฏจักรของชีวิตที่มีการเสื่อมสลาย และการเจริญเติบโตอย่างไม่สิ้นสุด

จากเรื่องราว ความทรงจำ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับผืนแผ่นดิน ผลงานชุดนี้จึงนำเอาเรื่องราวของความทรงจำกับพื้นที่จากอดีตมาสู่ปัจจุบัน ผ่านการตีความโดยอาศัยดินจากพื้นที่ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับความทรงจำในอดีตมาประกอบสร้างใหม่ เป็นเรื่องราวร่องรอยที่ก่อเกิด เป็นความหมายใหม่ เป็นพื้นที่ทางความคิดที่มีสัญลักษณ์ ภาวะอารมณ์ความรู้สึก และความงดงาม ผ่าน ปรัชญาการเจริญเติบโตของพื้นที่ และชีวิตที่มีสัมพันธ์ภาพ ประกอบเป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตต้นกำเนิด รกราก และตัวตนของเราอันเกิดจากการหล่อหลอมของผืนดิน และพื้นที่

ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้จึงเป็นตัวแทนของความคิดที่กระตุ้นให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของพื้นที่อันเป็นต้นกำเนิดตัวตนของเรา ได้เล็งเห็นคุณค่าของผืนดินอันเป็นรากเหง้าของอัตลักษณ์ทั้ง ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้น นำมาซึ่งการเห็นคุณค่าและความสำคัญของชีวิตภายใต้ ความเชื่อมโยงที่เป็นสัมพันธ์ภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความทรงจำ และตัวตนของมนุษย์บนพื้นที่จากร่องรอยปรากฏการณ์ของดิน

1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานศิลปะที่สะท้อนคุณค่า และความหมายของวัสดุดิน

1.2.3 เพื่อสะท้อนให้เห็นความเป็นปัจเจกและการรวมกลุ่มเพื่อเกิดสิ่งใหม่ ภายใต้ข้อกำหนดเดียวกัน

1.2.4 เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมตระหนักถึงคุณค่าของตัวตนอันเกิดจากถิ่นฐานซึ่งเปรียบเสมือนเบ้าหลอมให้เกิดอัตลักษณ์ส่วนบุคคล และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้น

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ผู้สร้างสรรค์เกิดความเข้าใจ และสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับความทรงจำ และตัวตนของมนุษย์บนพื้นที่จากร่องรอยปรากฏการณ์ของดินมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้

1.3.2 สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะปรกรรมจากดินที่สะท้อนคุณค่า และความหมายของวัสดุดินได้ทั้งผลงานจิตรกรรม และผลงานศิลปะเชิงแนวคิด (Conceptual Art)

1.3.3 สร้างปรากฏการณ์ใหม่ที่สามารถสะท้อนสาระของความเป็นปัจเจกและการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่

1.3.4 ผลงานสร้างสรรค์ส่งเสริมให้ผู้ชมตระหนักถึงคุณค่าของตัวตนอันเกิดจากถิ่นฐาน ผ่านการเชื่อมโยงเรื่องราว วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับแผ่นดินและพื้นที่

1.4 ขอบเขตของการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานในหัวข้อ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” เป็นผลงานศิลปะปรกรรมที่อาศัยดินเป็นวัสดุในฐานะตัวแทนของพื้นที่ โดยใช้การสร้างพื้นที่เฉพาะ ซึ่งเป็นพื้นที่แห่งการเจริญเติบโต และเสื่อมสลายภายในตู้กระจก สร้างสรรค์ด้วยวิธีการทางเกษตรกรรม คือ การขุด การปลูก การฝัง การรดน้ำ และการเท ประกอบกับวิธีการเจริญเติบโตทางธรรมชาติด้วยแสง อากาศ ความชื้น และวันเวลา วิธีการดังกล่าวเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่สร้างชีวิต และพื้นที่ในลักษณะใหม่ ผ่านการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในพื้นที่ โดยมีขอบเขตของการสร้างสรรค์ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

แสดงออกถึงการมีประสบการณ์ร่วมต่อพื้นที่ในความทรงจำ ซึ่ง เชื่อมโยงกับตัวตนในปัจจุบัน โดยพื้นที่จำลองภายในผลงานแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของพื้นที่จริงทางภูมิศาสตร์กับพื้นที่ทางความคิดและความทรงจำ รวมถึงสัมพันธ์ภาพของวัตถุ เวลา และร่องรอยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของชีวิต

1.4.2 ขอบเขตด้านรูปแบบ

ผลงานศิลปะเชิงความคิดในรูปแบบสามมิติ และมีชีวิต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลอื่น ผลงานแสดงให้เห็นช่วงเวลาแห่งการเจริญเติบโตของพืช และสิ่งมีชีวิต รวมถึงการเสื่อมสลายภายในพื้นที่ผลงาน (ตู้กระจก)

1. 4.3 ขอบเขตด้านเทคนิค

สร้างสรรค์ผลงานด้วยดินจากพื้นที่ความทรงจำของผู้สร้างสรรค์ และอาสาสมัคร โดยนำมาสร้างพื้นที่ใหม่ อาทิ การดูแล การรดน้ำ การพรวนดิน การใส่ปุ๋ย และความใส่ใจจนผลงานก่อเกิดชีวิตพืช และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ทั้งหมดเป็นกระบวนการที่ใช้ในวิถีเกษตรกรรม

1.5 ขั้นตอนของการศึกษา และสร้างสรรค์ผลงาน

1.5.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการเกี่ยวกับดิน พื้นที่ และความทรงจำ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับดินที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต แนวทางการปลูกพืช การใช้ดิน รวมถึงวิธีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับดิน

1.5.2 ศึกษาผลงานของศิลปินที่อาศัยการมีส่วนร่วมจากบุคคลอื่น ผลงานที่นำเสนอร่องรอยและความทรงจำ รวมถึงผลงานที่ใช้ดินเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์

1.5.3 เก็บข้อมูล และลงพื้นที่เพื่อศึกษาคูณสมบัติของดินกับสภาพแวดล้อม ในแง่มุมดังนี้

1.5.3.1 ลักษณะของดิน สื่งค์ประกอบ และสภาพแวดล้อมที่อยู่ของดิน

1.5.3.2 ข้อมูลสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ธรรมชาติสิ่งปลูกสร้าง ถนน บริเวณพื้นที่ที่เป็นตำแหน่งของความทรงจำในอดีต

1.5.3.3 สสำรวจ ทบทวนความทรงจำ และความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อพื้นที่

1.5.4 รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสารวิชาการ ผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่

1.5.5 สร้างสรรค์ภาพร่าง และสร้างผลงานด้วยวัสดุต่อไปนี้

1.5.5.1 ตู้กระจก/ พื้นที่ที่กำหนด

1.5.5.2 ดิน และวัสดุทางธรรมชาติอื่น ๆ

1.5.5.3 จอบ พลั่ว อุปกรณ์ในการยกกระบะ หรือแยกวัสดุออกจากพื้นที่เดิม

1.5.5.4 น้ำ และบัวรดน้ำ

1.6 การนำเสนอผลงาน

จัดแสดงผลงานเผยแพร่สู่สาธารณะจำนวน 2 ครั้ง พร้อมทั้งนำเสนอการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบเล่มวิทยานิพนธ์จำนวน 1 เล่ม และบทความตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ 1 บทความ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้า และงานสร้างสรรค์ศิลปะในวิทยานิพนธ์ชุด จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับประสบการณ์ความทรงจำที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ และสถานที่ภายในชุมชนมาสู่ปัจจุบัน โดยอาศัยวัสดุ คือ ดิน เป็นตัวแทนทางสัญลักษณ์สู่พื้นที่ใหม่ ซึ่งหลอมรวมสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น และวัตถุที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติที่เชื่อมโยงบุคคล สังคม ประเพณี วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรม เกิดเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่าความเป็นอัตลักษณ์ตัวตน และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเกิดจากการหล่อหลอมของพื้นที่ผ่านการมีประสบการณ์ร่วม การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เชื่อมโยงกับงานสร้างสรรค์โดยมีแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ประกอบด้วยหนังสือวารสาร บทความ และบทวิจัย เป็นต้น โดยสามารถแบ่งหัวข้อได้ดังนี้

2.1 กรอบทฤษฎี และแนวคิด (Conceptual Frameworks) ประกอบด้วย

2.1.1 แนวคิดเรื่องพื้นที่กับความทรงจำ

เมื่อย้อนกลับไปที่เรื่องราวในอดีตพบว่า หลาย ๆ เหตุการณ์เริ่มเลือนราง ในขณะที่บางเหตุการณ์ยังชัดเจนเหมือนผ่านไปไม่นาน ความทรงจำในอดีตเรามักจะนึกเป็นภาพ พื้นที่สถานที่ หรือสิ่งแวดล้อมมาพร้อมกันเสมอ ประสบการณ์ที่เราเข้าไปมีส่วนร่วมจะถูกเก็บบันทึกสู่ความทรงจำซึ่งประกอบขึ้นจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพื้นที่ เวลา และเหตุการณ์ หรือที่เรียกว่าความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (Spatial Relationship) การที่เราจะจดจำอะไรได้ชัดเจนนั้นมีได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่สัมพันธ์กับพื้นที่เพียงอย่างเดียว แต่เวลาเป็นตัวเชื่อมโยงที่นำมาสู่ความทรงจำในระยะเวลาที่ต่างกัน ลินดา ออสติน (Linda M. Austin) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมได้ชี้ให้เห็นว่า ความผูกพันกับสถานที่มักจะเริ่มต้นขึ้นในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งนั้นจะเริ่มก่อตัวขึ้น มันคือความเชื่อมโยงอารมณ์ ความรู้สึกของปัจเจกบุคคลกับสถานที่ มันเป็นความรู้สึกที่ดี และประทับใจต่อสถานที่ในอดีต (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2558a) ซึ่งในกรณีนี้แสดงให้เห็นว่าความทรงจำกับพื้นที่มักมีความสัมพันธ์กับช่วงวัย หรืออายุร่วมอยู่ด้วย

ในขณะที่ มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger: ค.ศ. 1889 - 1976) นักปรัชญาชาวเยอรมัน มองพื้นที่กับความทรงจำว่า การโยนหาเรื่องราวประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่หนึ่งใดนั้น เป็นภาวะธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นความปรารถนาที่มีอยู่ในตัวตนมา

แต่กำเนิด ซึ่งเป็นความจริงอีกแง่หนึ่งที่ต่างกับปัจจุบัน หัวใจสำคัญของการคิดถึงพื้นที่เก่า ๆ คือ การคิดเกี่ยวกับถิ่นกำเนิด (Home coming) เป็นความจริงอีกลักษณะหนึ่งที่เป็น “ตัวตน” ของเรามาก เป็นสถานที่ที่หล่อหลอมและสร้างตัวตนของเราขึ้นมา และให้ความรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น ที่ไม่สามารถแสวงหาจากที่อื่นได้ (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2558b)

จากแนวคิดเรื่องของความทรงจำที่มีต่อพื้นที่นั้น อายุ หรือช่วงวัยเด็กเป็นเหตุผลหนึ่งที่สร้างความทรงจำในระยะยาว ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ในพื้นที่ที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของเหตุการณ์ ซึ่งแรงกระตุ้น ความคาดหวัง ความตื่นเต้น หรือสภาวะอารมณ์ที่เกิดในพื้นที่ขณะนั้นมีผลทำให้การจดจำในเหตุการณ์นั้นๆ ผังลึกเป็นความทรงจำระยะยาว

2.1.2 สภาพแวดล้อมกับวิถีชีวิต

สภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันนำมาซึ่งการประกอบกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ยึดโยงกับวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ โดยปกติแล้วสภาพแวดล้อมคือสิ่งที่ประกอบขึ้นบริเวณนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ประกอบด้วยสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นโดยวิถีทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และความรู้สึก ซึ่งมีส่วนในการกระตุ้น ปลุกเร้า หรือก่อความกลัวได้ สภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่จึงถูกให้ความหมาย และมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

การก่อเกิดอัตลักษณ์ทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ยกตัวอย่างในกรณีการปลูกข้าวจะต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโต ได้แก่ การมีน้ำหลาก ชุ่มชื้น มีฝนตกชุกในฤดูกาล อากาศโปร่งมีแสงแดดที่เพียงพอ ลักษณะแวดล้อมเหล่านี้เหมาะสมกับการทำนาปลูกข้าว ในด้านสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมในลักษณะนี้นำมาสู่การปลูกบ้านที่มีเสาสูงยกขึ้นจากพื้น มีลักษณะโปร่งก่อเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมมีส่วนในการกำหนดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตในแต่ละพื้นที่

ในมุมมองของ ฮาเซม ฮาเซมเนซาด (Hashem Hashemnezhad) อาลี แอคบาร์ ไฮดารี (Ali Akbar Heidari) และปารีซา โมฮามัด โฮเซนิ (Parisa Mohammad Hoseini) นักวิชาการชาวอิหร่าน ได้เสนอเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การรับรู้เชิงพื้นที่ในด้านองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่วิถีทางในการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ในมิติของพฤติกรรม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม และหน้าที่ของผู้คนกับสภาพแวดล้อมที่พวกเขาอาศัยอยู่ (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2558b)

จากความเชื่อมโยงของพื้นที่สู่องค์ประกอบหนึ่งที่เรียกว่าสภาพแวดล้อมถูกกำหนดให้เอื้อต่อการดำรงชีวิต และนำมาสู่การประกอบอาชีพที่มีลักษณะสัมพันธ์กับพื้นที่ ผ่านกิจกรรม และวิธีการซึ่งก่อให้เกิดเป็นวิถีชีวิตที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

2.1.3 หน้าที่ของพื้นที่กับพฤติกรรม และการมีส่วนร่วม

หน้าที่ของพื้นที่กับการนำมาสู่พฤติกรรมหรือการแสดงออกนี้ ยกตัวอย่างจากกรณีการปลูกข้าวของชาวนาซึ่งพื้นที่ปลูกข้าวคือ ท้องนา ชาวนาจะต้องอาศัยพื้นดิน น้ำ อากาศ แสงแดด และความชื้น รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ของสภาพแวดล้อมเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการเอื้ออำนวยให้ข้าวเจริญเติบโต พื้นที่จึงถูกกำหนดผ่านความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงการกระทำของชาวนาที่อาศัยร่างกาย และอุปกรณ์พื้นฐานเป็นเครื่องมือ ในฐานะผู้ปลูกข้าวเกิดการคาดหวังผลผลิตที่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ความคาดหวังนั้นเป็นแรงกระตุ้นให้ชาวนาต้องขยัน และดูแลเอาใจใส่ลงมือปฏิบัติต่อการปลูกข้าวอย่างพิถีพิถันทุกขั้นตอน โดยอาศัยภูมิปัญญา และความรู้ประสบการณ์แบบดั้งเดิมมาใช้ ช่วงระยะเวลา 3-4 เดือนที่ชาวนาเป็นส่วนหนึ่งของท้องนา และท้องนาเป็นส่วนหนึ่งของชาวนานั้น ก่อเกิดเป็นประสบการณ์ความทรงจำผ่านขั้นตอนการเพาะเมล็ดจนกระทั่งเติบโตเป็นรวงข้าวและสามารถเก็บเกี่ยวได้

ชาวนาต้องอาศัยความเข้มแข็ง และอดทนทั้งร่างกาย และจิตใจเพื่อผ่านพ้นความลำบาก และเหน็ดเหนื่อย สิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการที่นำมาสู่คุณค่า และความหมายอันยิ่งใหญ่ซึ่งเปรียบได้กับการเลี้ยงดูลูกคนหนึ่งก็ว่าได้ ซึ่งก่อความผูกพัน ความอบอุ่น และปิติยินดีกับผลผลิตที่ออกมามาจากการให้คุณค่าต่อเมล็ดข้าวของชาวนาจึงเต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้สึกที่มากล้น ซึ่งแตกต่างจากสังคมเมืองที่ซื้อข้าวจากซูเปอร์มาเก็ตยอมให้คุณค่าต่อข้าวเป็นเพียงอาหารที่หล่อเลี้ยงร่างกายขาดความลึกซึ้ง ซึ่งมีผลมาจากการไม่มีประสบการณ์ร่วมที่นำมาสู่การให้คุณค่าที่แตกต่างกัน ในกรณีการทำนาของชาวนา มีลักษณะที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟิลลิปป์ เดสโกล่า (Phillippe Descola ค.ศ.1949 – ปัจจุบัน) ที่ให้คุณค่า และความหมายของพื้นที่ที่สามารถใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือ เขากล่าวว่าถ้าการค้นหาคำความจริงทางภววิทยาที่ไม่ต้องอาศัยคำนิยามทางภววิทยาใด ๆ มาเป็นอคติ เราสามารถนิยามผ่านโดยอาศัยร่างกาย (Body) และเจตจำนง (Intentionality) หรือภาวะจิตใจของตนเอง โดยพิจารณาบนพื้นฐานที่ว่าทุกสรรพสิ่งบนโลกใบนี้ล้วนประกอบด้วยกายภาพ (Physicality) และภาวะภายใน (Interiority) เมื่อเป็นเช่นนี้ความจริงของการดำรงอยู่นั้นย่อมถูกมองผ่านคุณลักษณะสองอย่างคือ กายภาพภายนอก และจิตที่เป็นลักษณะภายใน(โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2559)

ในขณะที่ นรารธ สายเส็ง ผู้เขียนบทความเรื่อง “พื้นที่กับความทรงจำ” ได้ชี้ให้เห็นว่า “ภายใต้เงื่อนไขของเวลาในบริบทที่ต่างกันได้สร้างประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก บันทึกลงเป็น ความทรงจำทับซ้อนกันอย่างมากมายบนพื้นที่ที่เราเข้าไปสัมผัสหรือรับรู้ ความประทับใจ/ไม่ประทับใจนั้นเกิดจากการประเมินค่าบนความคาดหวัง ยิ่งอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้ขยายแพร่กระจายแดนการรับรู้ของมนุษย์ให้กว้างขวางขึ้น ทำให้บางครั้งการดำเนินเกิดขึ้นของความทรงจำอย่างอิสระแนบแน่นกับพื้นที่ (โลก/ ธรรมชาติ) ได้ถูกลดทอนรายละเอียด และเพิกเฉยต่อลักษณะพื้นฐานอย่างที่เราควรจะเป็น แต่ในขณะเดียวกันก็อาจเป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดหรือช่วยให้เราเข้าใจพื้นที่เหล่านั้นมากขึ้นก็เป็นได้ หากลองนำเอาพื้นฐานลักษณะวิถีวิทยาแบบหยดยากที่ค่อย ๆ เดิน ค่อย ๆ สัมผัส มิใช่เพียงมุมมองโฉบบินแบบนกที่ขาดความเข้าใจต่อสิ่งนั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิต น่าจะสร้างความทรงจำที่ดีมีใช้น้อย” (นรารธ สายเส็ง, 2560a)

จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของพื้นที่นั้นมีลักษณะที่สัมพันธ์กับการเกิดกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่นำมาซึ่งความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตที่มีรูปแบบสอดคล้องขึ้นด้วยเช่นกัน พฤติกรรม การกระทำ การมีส่วนร่วมผ่านเวลา และประสบการณ์ที่มากด้วยคุณค่า และความหมาย ส่งผลต่อความทรงจำ การลงลึกสู่รายละเอียดผ่านการเฝ้ามองการกระทำ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น นำมาซึ่งการเห็นคุณค่าในมิติอื่น ๆ ในระดับที่ลึก และละเอียดมากขึ้น

2.1.4 สภาวะอารมณ์ก่อเกิดความทรงจำ

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงลักษณะของความทรงจำนั้น ความทรงจำมี 2 ระยะ คือ ความทรงจำระยะสั้น (Short-Term Memory) และความทรงจำระยะยาว (Long -Term Memory) เหตุผลที่ก่อให้เกิดความแตกต่างนี้มีหลายปัจจัย ซึ่งหนึ่งปัจจัยหลัก คือ ความสำคัญของเรื่องราว และเหตุการณ์ที่เราเข้าไปมีส่วนร่วมรวมถึงระยะเวลาของการมีส่วนร่วมในเรื่องนั้น ๆ การพัฒนาของความทรงจำจากระยะสั้นเมื่อมีการเติมข้อมูลในลักษณะเดียวกันซ้ำ ๆ ผ่านช่วงเวลาความทรงจำนั้นก็เปลี่ยนเป็นความทรงจำระยะยาว แต่ไม่ได้หมายความว่า ความทรงจำระยะยาวจะเกิดได้จากการสะสมของความทรงจำระยะสั้นเท่านั้น แต่อาจเกิดจากเหตุการณ์ที่มีลักษณะพิเศษ หรือมีความเฉพาะซึ่งสัมพันธ์กับสภาวะอารมณ์ และความรู้สึก เช่น ความกลัว ความตื่นเต้น ความคาดหวัง หรือความแปลกใหม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบทางอารมณ์ที่นำมาสู่ความทรงจำระยะยาว ความจำจึงถูกบันทึกไปพร้อมๆ กับสภาวะอารมณ์อยู่เสมอ เพียงแต่ความเข้มข้นของอารมณ์ในแต่ละช่วงเวลานั้นจะมีความแตกต่างกันเรื่องราวที่กระทบต่อความรู้สึก

ที่มากกว่ามักจะมีอิทธิพลอยู่เหนือความทรงจำที่มีอารมณ์ร่วมน้อยกว่าเสมอ ความทรงจำ การหลงลืม และความรู้สึกจึงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ขึ้นอยู่กับว่าความเข้มข้นของสิ่งที่มาภายหลังจะทำให้ความทรงจำที่มีอยู่เฉื่อยจางลงได้มากน้อยเพียงใด นาราธร สายเส็ง ได้เสนอเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ประสบการณ์ และความทรงจำที่เพิ่มพูนขึ้นตามระยะเวลามีส่วนสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกประทับใจ หรืออาจทำลายความรู้สึกเหล่านั้น ซึ่งสามารถก่อให้เกิดเป็นความไม่ชอบ หวาดกลัว หรือไม่กล้าเข้าไปเผชิญในพื้นที่เหล่านั้นอีกก็เป็นได้ จนกว่าประสบการณ์เดิมที่ได้รับมาจะถูกบันทึกทับด้วยประสบการณ์อีกชุดหนึ่ง” (นาราธร สายเส็ง, 2560b)

จะเห็นได้ว่าการทับซ้อนของข้อมูลความทรงจำจะนำมาซึ่งการแยกระดับความสำคัญ ซึ่งเรื่องนี้ แอน สเตนรอส (Anne Stenros ค.ศ.1954 – ปัจจุบัน) ได้แสดงให้เห็นว่า การที่มีประสบการณ์หลากหลายก่อให้เกิดระดับการรับรู้ที่เรียกว่า “ระดับนามธรรม (Abstract level) หมายถึง การรับรู้ผ่านการจัดระบบข้อมูล และมีการแยกแยะข้อมูลไว้ในความทรงจำ สิ่งเหล่านี้แปรค่าเป็นสัญลักษณ์แล้วจึงเกิดเป็นภาพแทนในลักษณะความรู้สึก การเกิดขึ้นของภาพเป็นไปตามประสบการณ์ ช่วงเวลา และภูมิหลัง ซึ่งจะปรากฏเป็นปัจเจกบุคคล” (Stenros, 1993) ดังตัวอย่างการปรากฏภาพบ้านในชนบทเป็นภาพแทนความสงบสุข ความอบอุ่น การอาศัยและพึ่งพาธรรมชาติ ซึ่งมีความต่างกับคอนโดมิเนียมที่เป็นภาพแทนของความวุ่นวาย ความโดดเดี่ยว และการแวดล้อมด้วยสังคมเมือง เป็นต้น

2.2 กรอบการศึกษาเชิงปฏิบัติ (Practical Frame Works)

2.2.1 สาครินทร์ เครื่องอ่อน

สาครินทร์ เครื่องอ่อน เป็นศิลปินไทยที่มีวิสัยคิดในการนำเสนอผลงานผ่านเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นไทยในแง่มุมที่เชื่อมโยงกับความเป็นสังคมในปัจจุบัน ด้วยกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำหนดขึ้น เช่น การจัดวาง การผสมผสานการใช้สื่อ รวมถึงวิธีการนำผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะกับพื้นที่

ภาพที่ 1 สาครินทร์ เครืออ่อน, โครงการนาขั้นบันได (Terraced Rice Fields Art Project), 2007
 , ร่วมกันทำนาขั้นบันได, 7,000 ตารางเมตร
 ที่มา : (Public Delivery, 2007)

ผลงานชุด โครงการนาขั้นบันได (Terraced Rice Fields Art Project) เป็นผลงานที่แสดงในงาน ด็อกคิวเมนต์ (Documenta) ครั้งที่ 12 ประเทศเยอรมนี ในปี ค.ศ.2007 โดย สาครินทร์เป็นศิลปินไทยคนแรกที่ได้รับเชิญจากประเทศเจ้าภาพให้เข้าร่วมแสดง ซึ่งผลงานชุดนี้ได้ใช้พื้นที่ด้านหน้าของปราสาท Wilhelm Shohe ในสวนของสวน Wilhelm Shohe Bergpark (นันทภา คูเปอร์, 2551) มีพื้นที่ 7,000 ตารางเมตรเป็นพื้นที่แสดง ซึ่งลักษณะของพื้นที่นั้นเป็นเนินเขาสูงที่มีปราสาทอยู่ด้านบน

ศิลปิน และทีมงานได้ทำการปรับพื้นที่จากเนินเขาให้เป็นท้องนาขั้นบันไดรวมทั้งสร้างระบบที่สัมพันธ์กับพื้นที่รองรับการปลูกข้าว โดยอาศัยทั้งระบบธรรมชาติในสภาพแวดล้อม และคนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้เวลาในการดำเนินการผ่านหนึ่งฤดูกาลเก็บเกี่ยว (ประมาณ 4-5 เดือน)

แนวความคิดของผลงาน การทำนาขั้นบันไดเป็นความพยายามในการเชื่อมโยงสังคม และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้วทั้งบริบทของธรรมชาติ สภาพแวดล้อมกับวิถีชีวิต

สังคม และวัฒนธรรม โดยอาศัยวิธีการ การทำนาที่เป็นภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมของคนไทยมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ในบริบทใหม่กับอาศัยความร่วมมือจากคนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยขั้นตอน และช่วงเวลาในการร่วมทำนานำมาสู่ความช่วยเหลือเกื้อกูล เกิดการสนทนาระหว่างกัน ก่อเป็นความรัก ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่ไม่แยกเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม การทำนานี้ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายปลายทางที่ผลิตผลเป็นข้าว แต่มุ่งเน้นที่กระบวนการสร้างสรรค์เพื่อนำมาสู่การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมทั้งคนในพื้นที่ และอาสาสมัคร เป็นการเชื่อมโยงทางสังคม และวัฒนธรรมผ่านพื้นที่โดยอาศัยกิจกรรม

การสร้างความหมายเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เดิมกับสิ่งที่ปรากฏขึ้นใหม่นั้น ปราสาทขนาดใหญ่นี้มีด้านหน้าเป็นเนินเขาถูกปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ให้เป็นนาขั้นบันได ซึ่งมีบริบทที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ทางศิลปะซึ่งมีเนื้อหาเรื่องราวเชื่อมโยงระหว่างภายนอกกับภายในขึ้น

ภายนอก (ด้านหน้าปราสาท) เป็นนาข้าว เป็นพื้นที่ทางสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงคน สังคม และวัฒนธรรมผ่านวิถีเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่อาศัยกำลังคน และเครื่องมือพื้นฐานในการขับเคลื่อนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และช่วงเวลาในขั้นตอนต่าง ๆ การใช้ร่างกาย การช่วยเหลือ ความร่วมมือร่วมใจกันผ่านการทำนา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมไทยอันแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งของชีวิต

ภายในตัวปราสาท (Wilhemshoe) ที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 18 คือพิพิธภัณฑ์จัดแสดงผลงานศิลปะแนวหน้าของโลก เช่น เร็มбранด์ท์ (Rembrandt Van Rijn ค.ศ.1606-1669) ซึ่งเป็นผลงานศิลปะที่อยู่ในระดับประวัติศาสตร์ของยุโรป ทั้งภายนอก และภายในได้ถูก “ศิลปะ” เชื่อมโยงไว้ด้วยกัน ซึ่งศิลปะทั้งสองส่วนเกิดขึ้นคนละช่วงเวลาแต่ถูกนำมาให้อยู่ในเส้นของช่วงเวลาเดียวกัน การปรากฏขึ้นของทั้งสองส่วนถูกนำเสนอผ่านวิถี และกระบวนการทางความคิดที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน การมาอยู่ในพื้นที่เชื่อมโยงกันนี้ได้ก่อให้เกิดอรรถรส และความเกื้อกูลหนุนนำซึ่งกันและกัน เรียกได้ว่าเป็น “ศิลปะส่งเสริมศิลปะ” หรือเป็นไปในเชิงความสัมพันธ์ของพื้นที่ในระดับภายในกับภายนอก

การปรากฏผลงานของศาครินทร์มิได้มีความหมายในลักษณะโดดเดี่ยว แต่เป็นการดึงเอาความหมายของพื้นที่มาทับซ้อนความหมายในช่วงเวลาที่ก่อเกิดแรงกระตุ้น และปลูกพื้นที่ “ศิลปะ” ที่เหมือนจะแน่นิ่งอยู่ในพิพิธภัณฑ์ และเป็นประวัติศาสตร์ศิลปะให้กลับมามีชีวิตชีวา ปรากฏความหมายร่วมกับสังคมในพื้นที่ เหตุการณ์ และช่วงเวลาไปพร้อม ๆ กัน

พื้นที่ภายใน และภายนอกจึงถูกเชื่อมโยงผ่านสภาพแวดล้อมของธรรมชาติกับสถาปัตยกรรมที่มีรากของความเป็นศิลปวัฒนธรรมของทั้งสองอยู่ภายใน ซึ่งทั้งน้ำข้าว และปราสาทได้ถูกหลอมรวมผ่านเป็นสถานที่ทางศิลปะ และก่อเกิดเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ผ่านช่วงเวลาหนึ่งที่มีเรื่องราว และเหตุการณ์ในมิติใหม่ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยการนำเอาวิถีชีวิตพื้นที่ และการสร้างความหมายร่วมเชิงพื้นที่มารวมกันผ่านการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ภาพที่ 2 อาสาสมัครทำกิจกรรมร่วมกันภายในพื้นที่โครงการนาขั้นบันได
ที่มา : (Public Delivery, 2007)

การนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของคนไทยกับคนในพื้นที่มาช่วยผ่านอาสาสมัคร และนักวิชาการทางการเกษตรเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยง และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล รวมถึงกลุ่มบุคคลกับองค์กรขึ้น ซึ่งเหล่านี้เป็นความเชื่อมโยงระดับสังคม การนำบุคคลที่มีความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ และหลากหลายวัฒนธรรมเข้ามาอยู่ในพื้นที่ผ่านช่วงเวลาการได้ลงมือปฏิบัติ เช่น การขุดดิน การแบกก้าวต้นข้าว การปักดำ และการลุยโคลนภายใต้ความร้อนของแสงแดด การสัมผัสกลิ่นอายของต้นข้าว รวมถึงการสื่อสารสนทนา สภาวะต่าง ๆ เหล่านี้คือ เรื่องราวของชีวิต และช่วงเวลาแห่งความทรงจำที่ทรงคุณค่า ที่เริ่มจากประสบการณ์ส่วนตัวของศิลปินสู่ประสบการณ์ความทรงจำร่วมของสังคมผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะ กล่าวได้ว่า ความ

ทรงจำเหล่านั้นเป็นเรื่องราวของการกระทำผ่านความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรม โดยอาศัยพื้นที่ใหม่ที่แตกต่างทำให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนมุมมองผ่านพื้นที่ที่เป็นเหมือนการจำลองเหตุการณ์ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องราวเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตเกษตรกรรมไทยที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย และเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.2.2 ริชาร์ด ลอง (Richard Long : ค.ศ.1945 – ปัจจุบัน)

ริชาร์ด ลอง เป็นศิลปินชาวอังกฤษ ผลงานของเขาจัดอยู่ในประเภทแลนด์ อาร์ต (Land Art) อาศัยธรรมชาติเป็นทั้งวัสดุ และพื้นที่ในการสร้างสรรค์โดยอาศัยวิธีการเคลื่อนย้ายวัสดุ การจัดวาง การเดิน และวิธีการที่นำตัวเองเข้าไปสัมผัสกับพื้นที่ ก่อให้เกิดร่องรอย และประสบการณ์ร่วมกับพื้นที่ และธรรมชาติ

ภาพที่ 3 ริชาร์ด ลอง, เส้นที่เกิดจากการเดิน 1967” (A Line Made by Walking 1967), 1967, การเดินบนพื้นหญ้าเป็นเส้นตรง
ที่มา : (Marina Deserti, 2000)

ผลงานชื่อ “เส้นที่เกิดจากการเดิน 1967” (A Line Made by Walking 1967) เป็นผลงานที่กำหนดขึ้นในพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นลานหญ้า โดยมีต้นหญ้าขึ้นในระดับเตี้ย ๆ ปรากฏเส้นตรงอยู่ตรงกลางอันเกิดจากการกระทำกับพื้นที่ ร่องรอยที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากน้ำหนักในการเดินโดยตัวศิลปินที่เหยียบพื้นหญ้าซ้ำ ๆ วน ๆ ไปกลับในจำนวนหลาย ๆ รอบ

แนวความคิดของผลงานเพื่อต้องการให้เห็น และตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่เป็นหนึ่งเดียวกันกับมนุษย์ผ่านกระบวนการการอยู่ในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมจนเกิดเป็นสัมพันธ์ภาพระหว่างสองส่วนขึ้น โดยธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และชีวิตก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติเช่นกัน หลักคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ริชาร์ด ลอง ได้รับอิทธิพลบางส่วนมาจากการมองธรรมชาติแบบเซน (Eccher, 2000) ซึ่งนำมาสู่หลักปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพ ความระมัดระวัง รวมถึงการมีสติในการสร้างสรรค์อยู่เสมอ โดยริชาร์ด ลอง มองว่า การหยิบยก เคลื่อนย้าย การเดิน และการวางที่อาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือปฏิบัติเป็นการสร้างสติหรือวิถีการหนึ่ง นอกจากนี้ อิทธิพลที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งที่เขาได้รับเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวอังกฤษ คือ การเคารพ และนอบน้อมต่อธรรมชาติ โดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่ง ไมเคิล เคริก มาร์ติน (Michael Clark: 1954 – ปัจจุบัน) ศิลปินคอนเซ็ปทวลที่ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับงานของริชาร์ด ลอง ว่า มีรากเหง้ามาจากประสบการณ์วัยเด็ก และสิ่งแวดล้อมบ้านเกิดของตัวเองศิลปินเอง (สาครินทร์ เครืออ่อน, 2561)

การเดินเป็นวิธีการที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา และสามารถรับรู้สัมผัสถึงบริเวณแวดล้อมได้เป็นอย่างดี การอาศัยร่างกาย ซึ่ง ริชาร์ด ลอง มองว่าเป็นวัตถุ ที่มีมวลน้ำหนัก และเคลื่อนไหวได้มาเป็นวิธีการในการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับพื้นที่นี้

การเดินจะต้องอาศัยพื้นที่รองรับ คือ พื้นดิน และพื้นหญ้าในขณะที่การเคลื่อนไหวดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง การหายใจเข้า และหายใจออกได้นำอากาศของพื้นที่นั้นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพลังในการขับเคลื่อน ความสัมพันธ์เบื้องต้นนี้ดูเรียบง่ายแต่ไม่สามารถขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไปได้ พื้นที่ (หมายรวมถึงดิน และอากาศ) จึงไม่สามารถแยกออกจากศิลปินได้ ความสัมพันธ์กันของธรรมชาติ และศิลปินเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว และทันทีเมื่อเขาได้เข้าไปอยู่ ณ บริเวณนั้น ความแนบแน่น และการมีส่วนร่วมยังมีความชัดเจนผ่านพื้นที่ เมื่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้อาศัยช่วงเวลาที่ยาวนาน และต่อเนื่อง ความร้อน ความเหนื่อยล้า แสงแดด และสายลม รวมถึงกลิ่นของพืชพรรณ บริเวณพื้นที่จุดนั้นซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะที่สามารถสัมผัสได้ ความสัมพันธ์ระหว่าง ริชาร์ด ลอง กับพื้นที่จึงเกิดขึ้นผ่านสิ่งต่างๆ เหล่านี้ และเกิดเป็นความหมาย และคุณค่าที่มีต่อธรรมชาติและพื้นที่ขึ้น

คุณค่านี้เกิดจากการตีความที่น่าอัศจรรย์ (ร่างกาย) กับภาวะความรู้สึก (จิตใจ) เข้ามามีส่วนร่วมกับพื้นที่ที่เป็นไปในลักษณะเดียวกับแนวคิดของ ฟิลลิปป์ เดสโคลา ที่ว่า ร่างกาย และจิตใจเป็นเครื่องมือในการให้คุณค่า และความหมายของพื้นที่ และสรรพสิ่ง

เมื่อพื้นที่มีความหมายผ่านการมีส่วนร่วม สิ่งเหล่านี้จะถูกเก็บบันทึกเป็นความทรงจำ ซึ่งความยาวนานของความทรงจำนั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับสภาวะอารมณ์ในมิติต่าง ๆ ในกรณีของ ริชาร์ด ลองนี้ เรื่องราวได้ถูกเก็บอยู่ในความทรงจำ ในขณะที่สร้างสรรค์ผลงานอยู่ การถ่ายภาพจึงเป็นเพียงการบันทึกร่องรอยที่เกิดขึ้นผ่านช่วงเวลา และถูกนำมาเป็นภาพ “ตัวแทน” ที่ผู้ชมสามารถตีความ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัว ปรากฏก่อให้เกิดเรื่องราวที่สานต่อในแต่ละแง่มุมต่อไป

สรุป ผลงานของ ริชาร์ด ลอง ได้อาศัยพื้นที่ทางธรรมชาติมาเป็นวัสดุในการแสดงออก และอาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือเพื่อสื่อถึงความหมายในเชิงสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ในระดับที่กว้างขึ้น โดยมีความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติก่อเกิดคุณค่า และความสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล และสงบสุข การเดินเป็นวิธีการที่เรียบง่ายที่นำมนุษย์สู่ธรรมชาติ และธรรมชาติได้มาเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งความสัมพันธ์เชื่อมโยงนี้อาศัยการมีประสบการณ์ร่วมผ่านพื้นที่ และอาศัยความต่อเนื่องของเวลา และเหตุการณ์เพื่อนำมาสู่คุณค่า และความหมายเมื่อเวลาผ่านไปสิ่งเหล่านี้ คือ เรื่องราวทางความทรงจำ เมื่อมันถูกทับซ้อนหลายเหตุการณ์ภายใต้พื้นที่ และเวลา ความเป็นอัตลักษณ์ตัวตนก็จะปรากฏออกมาผ่านความคิด และการกระทำ

2.2.3 โนะบุโอะ เซะคิเนะ (Nobuo Sekine : 1942 – ปัจจุบัน)

โนะบุโอะ เซะคิเนะ เป็นศิลปินญี่ปุ่นที่อยู่ในกลุ่มโมโนฮะ “Mono เป็นภาษาญี่ปุ่นแปลว่า วัตถุสิ่งของ หรือในภาษาอังกฤษแปลว่า Thing, Ha แปลว่า สกูลช่าง หรือ School” (ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์, 2561) ที่มุ่งแสดงตัวตนผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรม ศิลปินกลุ่มนี้ต้องการแสดงออกทางศิลปะที่บ่งบอกถึงความเป็นตะวันออกที่มีลักษณะเฉพาะทั้งแนวคิดและวิธีการ ซึ่งทางกลุ่มเห็นพ้องกันว่าศิลปะควรมีทิศทางที่สัมพันธ์กับรากของวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ

หลักปรัชญาที่นำมาสนับสนุนแนวคิดของกลุ่มโมโนฮะ (ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์, 2561) มาจากสองส่วนสำคัญคือ ส่วนแรกเป็นปรัชญาแบบ “เซน” ที่มองธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนที่สอง คือ ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันในช่วงเวลาผ่านเหตุการณ์ที่เรียกว่า “ปรัชญาพิสุทธิแท้” ที่พัฒนาโดย นิชิเดะ คิตะโร (Nishida Kitaro) ผู้ให้กำเนิดปรัชญาสมัยใหม่ของญี่ปุ่น ที่

มองว่าประสบการณ์ไม่แยกแยะระหว่าง “อัตวิสัย” และ “ภาวะวิสัย” เพราะเป็นประสบการณ์ดั้งเดิมที่มีเอกภาพเป็นหนึ่งเดียวกับความสำนึกก่อนความคิด การศึกษามโนทัศน์นี้เป็นประตูสู่ความเข้าใจมโนทัศน์อื่น ๆ ในปรัชญาของนิชิตะ (วรายุทธ วิสุทธางกูร, 2562)

ภาพที่ 4 โนะบุโอะ เซะคิเนะ, Phase – Mother Earth, 1968
 ประติมากรรมทรงกระบอกดิน, ประติมากรรม ขนาด 220 x 270 เซนติเมตร (เส้นผ่าศูนย์กลาง)
 หลุม ลึก 220 x 270 เซนติเมตร(เส้นผ่าศูนย์กลาง)
 ที่มา : (Sekine, 2019)

ผลงานของโนะบุโอะ เซะคิเนะ ชื่องาน เพลส: มาเธอร์ เอิร์ธ (Phase: Mather Earth) สร้างในปี ค.ศ.1968 ลักษณะเป็นประติมากรรมทรงกระบอก ขนาด 270 x 220 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 220 ซม. วัสดุคือ ดิน หินในพื้นที่ และมีหลุมทรงกระบอกขนาดเดียวกันกับประติมากรรม มีความลึก 270 ซม. เป็นพื้นที่ว่าง อีกทั้งมีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ และสถานที่ในเชิงภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ ธรณีวิทยา และอื่น ๆ อีกหลายมิติ

ผลงานชิ้นนี้สร้างขึ้นที่สวนสาธารณะสุมะ ริคิว (Suma Rikyu Park) เป็นประติมากรรมรูปทรงกระบอกขนาดใหญ่ที่บรรจุด้วยดิน หิน และวัตถุต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้พื้นดินเคลื่อนย้ายขึ้นมาให้อยู่บนพื้นดิน โดยมีสภาพเดิมอย่างที่มีนเป็น การเคลื่อนย้ายมวลดินจำนวนมหาศาลก่อให้เกิดหลุมที่เป็นพื้นที่ว่างทรงกระบอกขนาดเดียวกับประติมากรรม

แนวความคิดของ โนะบุโอะ เซะคิเนะ ในผลงานชิ้นนี้ต้องการให้คนในสังคมเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอัตลักษณ์ตัวตนผ่านการสร้างพื้นที่ทางศิลปะ อาศัยวิธีการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนเพื่อสะท้อนถึงความสามัคคี และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ผ่านการใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือที่จะต้องอาศัยความอดทนต่อความยากลำบาก และเหน็ดเหนื่อย กิจกรรมได้ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจ ความสามัคคีที่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จ ผลงานชิ้นนี้เป็นตัวแทนของกาย และจิตที่เชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ การเกิดของรูปจึงสัมพันธ์กับต้นกำเนิดที่กำหนดให้เป็นรูปทรงกับพื้นที่ว่าง ก่อเกิดเป็นอัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ผืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติให้เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเหมือนจิตกับร่างกาย

หลักคิดเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ร่วมผ่านพื้นที่ การทำงานของโนบุโอะ เซะคิเนะ ได้อาศัยกระบวนการทำงานเป็นทีม ซึ่งแนวคิดนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความเป็นชาตินิยมที่ต้องการให้ผู้คนได้หันกลับมาสนใจในสิ่งที่มีอยู่ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคนกับสังคมให้กระชับแนบแน่นมากยิ่งขึ้นโดยอาศัยหลักปรัชญาที่มีอยู่แต่เดิม คือ ปรัชญา “เซน” มาสนับสนุนแนวคิด

ในกรณีการทำงานของเซะคิเนะ การกระทำต่อพื้นที่สร้างสรรคจึงสัมพันธ์กับการเกิดความหมายของฟิลลิปปี เดสโคลาที่อาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือในการมีประสบการณ์ร่วมผ่านพื้นที่ ก่อเกิดคุณค่า และความหมายผ่านการขุด การขยับย้าย การถม การยก และการประกอบสร้างใหม่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้นำมาสู่ความทรงจำต่อพื้นที่

สัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นอันดับแรกกับผลงานชิ้นนี้ปรากฏชัดผ่านรูปทรงกระบอกที่เป็นความสัมพันธ์กันระหว่างกายภาพของรูปทรง (ดิน) กับพื้นที่ว่าง (อากาศ) ซึ่งความว่างในทางปรัชญาเซนนั้น มีลักษณะที่สัมพันธ์กับพื้นที่ว่างในผลงานชิ้นนี้ การกำหนดพื้นที่ว่างให้ปรากฏรูปทรงเปรียบเสมือนการกำหนดจิตที่ไร้ขอบเขตให้สงบนิ่งอยู่ใน ดังคำกล่าวที่ว่า “ความว่างเปล่าเป็นรูป และรูปคือความว่าง” (พิเชษฐ เปียร์กลีน, 2560) ในขณะที่ความสัมพันธ์อันดับสองที่มนุษย์มีต่อพื้นที่นั้นถูกเชื่อมโยงผ่านเวลาถือเป็นประสบการณ์ร่วมระหว่างคนกับพื้นที่ขึ้น

จากการวิเคราะห์ผลงานของเสะคิเนะในประเด็นสำคัญที่กล่าวมา ประกอบด้วย พื้นที่กับการก่อเกิดคุณค่า และความหมาย การมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ และความทรงจำทั้งในแง่ความทรงจำส่วนบุคคล และรวมทรงจำร่วม เรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ประกอบเกิดความรู้ความเข้าใจ และคุณค่าความหมายอันนำมาสู่ความเป็นอัตลักษณ์ตัวตนขึ้นทั้งอัตลักษณ์ในส่วนบุคคล และทางวัฒนธรรม

2.2.4 สรุปผลการศึกษาวเคราะห์ผลงานของศิลปิน

สามารถสรุปประเด็นความเชื่อมโยงร่วมได้ ดังนี้

2.2.4.1 ประเด็นเรื่องพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับวัสดุ คือ ดิน และการใช้พื้นที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ เช่น การรองรับการปลูกข้าว การเดิน การขุด การยก และการโยกย้าย

2.2.4.2 ศิลปินทั้ง 3 คน ได้การอาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความหมาย และคุณค่าผ่านการกระทำ เช่น ขุดดิน การปักดำต้นกล้า การโยกย้ายดิน และการเดิน

2.2.4.3 ประเด็นการมีส่วนร่วมกับพื้นที่ของคน และกลุ่มคนอาสาสมัครภายในพื้นที่ผ่านการกระทำกิจกรรมร่วมกัน

2.2.4.4 หลักสัมพันธ์ภาพที่ไม่แยกแยะหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ไม่แบ่งชนชั้น เพศ และไม่แยกเชื้อชาติ ศาสนา

2.2.4.5 ความทรงจำที่เกิดขึ้นผ่านพื้นที่ และเวลาเป็นความทรงจำส่วนบุคคล และความทรงจำร่วมที่อาศัยการมีส่วนร่วม

บทที่ 3

พัฒนาการในการสร้างสรรค์

ผลงาน “สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุประสงค์ เวลา” และ “ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต” เป็นผลงานสร้างสรรค์ภายใต้วิทยานิพนธ์หัวข้อ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดินจากจิตรกรรมที่วาดขึ้นด้วยดินบนผืนผ้าใบรูปแบบต่าง ๆ ในการสร้างงานส่วนนี้เริ่มต้นด้วยการคัดเลือกดินที่มีความหมายสัมพันธ์กับอดีตของผู้สร้างสรรค์โดยตรง มีการใช้องค์ประกอบที่สื่อความหมายแบบสัญลักษณ์และแบบสื่อสารจริงด้วยตัววัสดุที่หนุนขึ้นหรือมีรูปสัญลักษณ์คล้ายคลึงกับภูเขาจริงในความทรงจำส่วนบุคคล ในขณะที่บางส่วนของจิตรกรรมมีลักษณะเป็นนามธรรม เปิดกว้างสู่การตีความ ดังนั้นโดยพื้นฐานจิตรกรรมกลุ่มนี้จะยังทำงานแบบจิตรกรรมทั่วไปและจัดแสดงโดยการแขวนบนผนัง เป็นจุดเริ่มต้นของการตีความต่อเนื่องไปยังผลงานจิตรกรรมพื้นที่

ในพัฒนาการมาสู่จิตรกรรมพื้นที่แห่งความทรงจำที่มีชีวิตนั้น ระยะเวลาของจิตรกรรมแขวนถูกคลี่คลายกลายเป็นระนาบขนานกับพื้นโลก ผู้บรรจุดินเป็นกรอบของจิตรกรรมที่สื่อความหมายถึงโลกจริง การใช้ดินที่มาจากภูมิภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศโดยอาศัยความร่วมมือของนักศึกษาจำนวนหลายสิบคน ผลงานชิ้นนี้จึงเป็นการ สร้างสรรค์ที่กระบวนการ จากนั้นปล่อยให้ธรรมชาติค่อยๆ เจริญเติบโต สิ่งมีชีวิตที่ติดมากับดินไม่ว่าจะเป็นพืชขนาดเล็กหรือสัตว์ตัวน้อยที่อาศัยอยู่ในดินอาศัยสภาพแวดล้อมใหม่เติบโตขึ้น ผลงานจิตรกรรมคลี่คลายมาเป็นผลงานติดตั้ง รูปธรรมและนามธรรมในจิตรกรรมผืนผ้าใบกลายเป็นรูปสัญลักษณ์ตามธรรมชาติ มีการเจริญเติบโต แบ่งบานเหยียดตามกาลเวลา นอกจากนี้ การอาศัยความร่วมมือจากบุคคลจำนวนมากที่เป็นเจ้าของดินทำให้ผลงานติดตั้งชิ้นนี้เกิดความหมายที่เปิดกว้างสัมพันธ์กับรูปลักษณ์ของงานสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเกิดขึ้นของผลงานศิลปะทั้ง 2 ชิ้นนี้ได้อาศัยการศึกษาทดลองผ่านการวิเคราะห์ และปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องยาวนานเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมด 3 ชุด ในลักษณะจิตรกรรม ซึ่งสามารถแยกตามรูปแบบ และเรื่องราวที่ปรากฏได้ ดังนี้

3.1 ชุดที่ 1

การใช้พื้นที่กับลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นผลงานที่น่าลักษณะของแผนที่ และกายภาพของพื้นที่มาแสดง โดยอาศัยความนูนต่ำ ยุบตัว และนูนสูง ให้ปรากฏผ่านพื้นที่ในผลงาน

ภาพที่ 5 ชื่อผลงาน "ร่องรอย ความงาม แห่งผืนแผ่นดิน"

ขนาด 200 x 200 เซนติเมตร

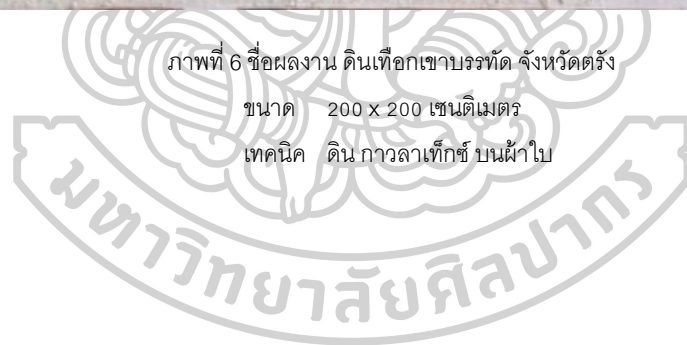
เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

ภาพที่ 6 ชื่อผลงาน ดินเทือกเขาบรรทัด จังหวัดตรัง

ขนาด 200 x 200 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

3.2 ชุดที่ 2

การใช้สีของดิน การไหล การแตก เป็นกายภาพ และคุณสมบัติของดินที่เกิดจากสภาวะที่แตกต่างกันของอากาศ ความร้อน อุณหภูมิ สีของดินแต่ละพื้นที่ได้ไหลมาผสมผสานกันเป็นภาพแบบนามธรรมกึ่งภาพทิวทัศน์ เป็นการเกิดขึ้นผ่านการกระทำโดยผู้สร้างสรรค์ และอาศัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยช่วย

ภาพที่ 7 ชื่อผลงาน “ปรากฏการณ์ความงามแห่งแผ่นดิน”

ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

ภาพที่ 8 ชื่อผลงาน ดินเขาบรรทัด

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

ภาพที่ 9 ชื่อผลงาน ดินบ้านยูงงาม

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

ภาพที่ 10 ชื่อผลงาน ดินบ้านสวน

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

ภาพที่ 11 ชื่อผลงาน ดินคลองใหญ่

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

3.3 ชุดที่ 3

การใช้ความทรงจำที่สัมพันธ์กับพื้นที่ โดยชุดนี้ได้อาศัยสัญลักษณ์แบบเรียบง่ายมาเป็นสื่อ เช่น จุด น้ำหนัก รูปทรง โดยเชื่อมโยงวัสดุคือ ดินกับพื้นที่ เช่น โรงเรียน ชุมชน บ้าน และสวน เป็นต้น อาศัยวิธีการขุด ขูด ฝัง ถาก ราว และเท มาเป็นวิธีการสร้างสรรค์

ภาพที่ 12 ชื่อผลงาน ดินพื้นบ้าน

ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร

เทคนิค ดินเหนียวบ้าน กาวลาเท็กซ์ บนผ้าใบ

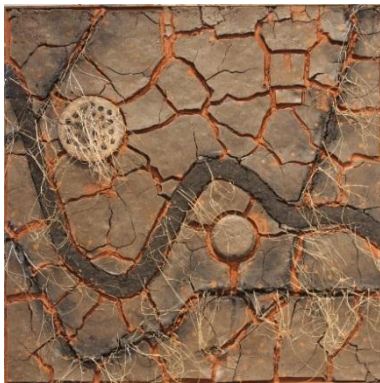

ภาพที่ 13 ชื่อผลงาน ร่องรอยของแม่

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุเครื่องใช้ในครัวเรือน

กาวลาเท็กซ์ ฟ้าไบบอนไม้กระดานอัด

ภาพที่ 14 ชื่อผลงาน ถูคูกาลที่แตกต่างกัน

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุเครื่องใช้ในครัวเรือน

กาวลาเท็กซ์ ฟ้าไบบอนไม้กระดานอัด

ภาพที่ 15 ชื่อผลงาน ร่องรอยของแม่ 2

ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค ดิน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุเครื่องใช้ในครัวเรือน

กาวลาเท็กซ์ ฟ้าไบบอนไม้กระดานอัด

ผลงานแต่ละชุดมีลักษณะเด่น และสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป จากการศึกษาค้นคว้าในช่วงเวลา 3 ปีได้สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะจิตรกรรมไม่น้อยกว่า 25 ผลงานซึ่งทั้งหมดเป็นเพียงฐานความรู้ที่นำไปสู่ความคิดรวบยอด ดินในช่วงเวลาที่ผ่านมากถูกนำมาใช้เป็นเพียงวัสดุที่แทนค่าเสมือนสีในผลงานจิตรกรรมไม่สามารถแสดงคุณค่า ความหมาย และตัวตนผ่านตัวของวัสดุเองได้ เนื่องจากการนำไปใช้เป็นการลดทอนคุณค่าของตัววัสดุลงผ่านเป็นส่วนหนึ่งของรูปทรง หรือแทนค่าสีของวัตถุในเรื่องราวเหล่านั้นเพื่อเติมเต็มรูปทรงให้ปรากฏชัดขึ้นซึ่งทำให้ความหมายยิ่งห่างไกลออกจากเดิม ประเด็นนี้เกิดการตั้งคำถามที่ว่าทำ

อย่างไรให้สิ่งที่เราต้องการแสดง (ดิน) ปรากฏเนื้อหา และเรื่องราวผ่านตัวของวัสดุเอง จึงนำมาสู่ การปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และที่ปรึกษาร่วมให้กลับมาทบทวนทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และสรุปผลงานที่ผ่านมา และต้องไม่ยึดติดกับวิธีการแสดงออกแบบเดิม ๆ โดยเฉพาะกรอบของคำ ว่าจิตรกรรม

3.4 สรุปพัฒนาการในการสร้างสรรค์

จากการสรุปรอยอดผลงานทั้ง 3 ชุดมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. พื้นที่กับความทรงจำ
2. ดินมีเนื้อหาเรื่องราวอยู่ใน
3. การมีประสบการณ์ร่วม
4. สัมพันธภาพ
5. อัตลักษณ์ที่สะท้อนผ่านพื้นที่/ วัสดุ (สิ่งมีชีวิต)
6. ความทรงจำส่วนบุคคลสู่ความทรงจำร่วม

จากข้อสรุปนี้นำมาสู่แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน “สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา” และ “ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต” ขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา” ได้อาศัยหลักปรัชญามาสสนับสนุนแนวคิด เช่น การให้ความหมายกับพื้นที่ในมุมมองของ มาร์ตินไฮเดกเกอร์ที่กล่าวถึงการมีประสบการณ์ร่วม ในพื้นที่ และมุมมองของ แอน สเตรอส ที่กล่าวถึงการรวบรวมข้อมูลทางความทรงจำ เกิดการ แยกแยะ การจัดระเบียบใหม่นำมาสู่ภาวะที่เรียกว่า “นามธรรม” ก่อให้เกิดภาพแทนทางภาวะ ความรู้สึก ในขณะที่ ฟิลลิป เดสโคล่า ได้เสนอวิธีการค้นหาความจริงผ่านการใช้ร่างกายนำมาสู่ ความจริงที่มีคุณค่า และเทียบเท่ากับการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และในสวนปรัชญาเซนที่ นำแนวคิดของนิชิตะ คิตะโร ซึ่งเป็นนักปรัชญาสมัยใหม่ของญี่ปุ่น มุ่งเสนอความสัมพันธ์ของวัตถุ และความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่าง องค์ความรู้ และหลักปรัชญาเหล่านี้ได้ถูกนำมาสนับสนุนแนวคิด ผลงาน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เชื่อมโยงกับวัฏจักรของคาร์ล จุง มาสนับสนุนอีกส่วนหนึ่ง โดย คาร์ล จุง มองว่า การเกิด การดำรงอยู่ และการแตกสลายเป็นวัฏจักร ซึ่งการเสื่อมสลายเป็น กระบวนการหนึ่งของการจัดระบบระเบียบในตัวมันเอง และนำมาสู่การปรากฏเกิดขึ้นใหม่ในภาวะ ที่ตึงต้ามอีกครั้งหนึ่ง

จากปรัชญาและแนวคิดดังกล่าว ได้นำมาสู่การพัฒนาผลงานที่มีแนวคิดที่สัมพันธ์กับพื้นที่มากยิ่งขึ้น การให้ความสำคัญกับความหมายในพื้นที่ผ่านการมีส่วนร่วม การยอมรับสภาพที่ไม่คงทนถาวรกับความเปราะบางที่ผ่านกาลเวลา รวมทั้งประสบการณ์ที่ผ่านมามีได้หลอมรวมผ่านเป็นความรู้สึกที่เป็นภาวะภาพแทน ส่วนเหล่านี้ได้ถูกนำมาเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาผลงาน ซึ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตั้งแต่ระดับวัสดุ พื้นที่ ความทรงจำ ผ่านการมีประสบการณ์ร่วมสู่ความสัมพันธ์ของวัสดุ ผ่านกระบวนการแตกสลาย การเกิด และการเจริญเติบโต

ในส่วนของอิทธิพลทางด้านศิลปกรรมนั้น มีการศึกษาผลงานของศิลปิน 3 คน ซึ่งประกอบด้วย คนแรก คือ สาครินทร์ เครืออ่อน ในผลงานชุด “โครงการนาขั้นบันได” เป็นผลงานแสดงที่ประเทศเยอรมนี ซึ่งเชื่อมโยงกับการสร้างพื้นที่ในการทำนาขั้นบันได คนที่สอง คือ ริชาร์ด ลองกับการอาศัยพื้นดิน และร่างกายเป็นเครื่องมือในการแสดงออกในผลงานชื่อ “เส้นที่เกิดจากการเดิน 1967” และโนบูโอะ เซะคิเนะ ในผลงานชื่อ “เพล: มาเธอร์ เอิร์ธ” ที่อาศัยการมีส่วนร่วมกับการสร้างความหมายในพื้นที่ ซึ่งการศึกษาอิทธิพลของศิลปกรรมนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางความคิด และการมีส่วนร่วมผ่านการใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือ การอาศัยพื้นที่ (ดิน) เป็นวัสดุแสดงเนื้อหา และสัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นผ่านพื้นที่

สรุป จากที่กล่าวมาข้างต้น พัฒนาการในผลงานชิ้นนี้เป็นการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ อย่างมีระบบขั้นตอน ทั้งในด้านปรัชญาที่นำมาสนับสนุนแนวคิด และหลักการปฏิบัติรวมถึงอิทธิพลทางด้านศิลปกรรมที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับงานสร้างสรรค์ การปรากฏพืช และสิ่งมีชีวิตเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ก่อเกิดเป็นสัมพันธ์ภาพของพื้นที่ผ่านเนื้อหาเรื่องราวของชีวิตที่เชื่อมโยงภายนอกกับภายในไว้ด้วยกัน ซึ่งทั้งสองส่วนนี้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไม่สามารถแยกจากกันได้ ศิลปะคือบริบทหนึ่งที่เกิดจากสังคม และสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะ

ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต ผลงานชิ้นนี้เป็นความต่อเนื่องจากชิ้นที่ 1 ซึ่งพัฒนาขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ และมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน คือ อยู่ในช่วงสถานการณ์ฉุกเฉินจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ข้อจำกัดที่เกิดจากกฎของสังคม ได้นำมาสู่การทบทวนถึงกระบวนการ และวิธีการสร้างสรรค์ จากเดิมอาศัยความหลากหลาย และแตกต่างจากวัสดุ และคนจากหลาย ๆ พื้นที่ผ่านวิธีการชุด ชน โยกย้าย จากพื้นที่หนึ่งสู่พื้นที่ใหม่ที่กำหนดขึ้น แต่กระบวนการเหล่านี้ไม่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงเวลานี้เนื่องจากการรักษาระยะห่างทางสังคมที่เรียกว่า “Social distancing” จึงนำมาสู่การมองพื้นที่บ้าน และบริเวณบ้านผ่านการ

สำรวจพื้นที่ และพูดคุยกับคนในครอบครัวถึงเรื่องราว และประวัติความเป็นมาของบ้านที่มีบริบทสิ่งแวดล้อมที่ต่างจากเดิมเมื่อสี่สิบกว่าปีก่อนจากสภาพชนบทสู่สังคมเมืองอย่างเต็มรูปแบบ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ และมีแผนการดำเนินการเกิดขึ้น

แนวความคิดของผลงานนั้นต้องการเชื่อมโยงเรื่องราว และความรู้สึกในอดีตที่มีต่อพื้นที่บ้านภายใต้สภาพแวดล้อมแบบชนบท มีวิถีแบบเกษตรกรรมให้ปรากฏขึ้นผ่านพื้นที่ปัจจุบัน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนภายในบ้านมาช่วยกันขุด ยกย้าย ปลูก รดน้ำ และเลี้ยงดู สร้างพื้นที่ทางความคิดที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบันให้มาบรรจบกันผ่านพื้นที่ กิจกรรมนี้นำมาสู่การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พูดคุย การแนะนำ อบรม สั่งสอน และบอกเล่า เป็นการนำบรรยากาศความรู้สึกในอดีตที่อบอุ่นปลอดภัยกลับมาอยู่ในพื้นที่ปัจจุบันอีกครั้งหนึ่ง และได้หลอมรวมพื้นที่และคนในครอบครัวให้เกิดความรัก ความผูกพัน และมีกิจกรรมร่วมกัน

หลักปรัชญาที่นำมาสนับสนุนแนวคิดผลงานชุดนี้ประกอบด้วย นักปรัชญากลุ่มเดียวกับผลงานชิ้นที่ผ่านมาได้แก่ มาร์ตินไฮเดกเกอร์ แอน สเตรอส และฟิลลิป เดสโคลา และในส่วนของอิทธิพลทางด้านศิลปกรรมได้อาศัยศิลปิน 3 คน และตัวอย่างผลงานเดียวกันกับชิ้นที่ผ่านมา คือ สาครินทร์ เครืออ่อน ริชาร์ด ลอง และโนบูโอะ เซะคิเนะ โดยได้นำเอาส่วนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงมาสนับสนุนทั้งด้านแนวความคิด และกระบวนการสร้างสรรค์มาสร้างเป็นพื้นที่ศิลปะ

จากการศึกษา และสร้างสรรค์ผลงานทั้งสามชุดตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ และสาระสำคัญของแต่ละชิ้นมาสรุปรวบยอดผ่านแนวความคิด เนื้อหา เทคนิค และกระบวนการ เกิดเป็นผลงาน “สัมพันธ์ภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา” และ “ดินพื้นบ้าน สัมพันธ์ภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต” ชิ้น รวมเป็นผลงานที่สามารถสะท้อนสาระผ่านพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ศิลปะ โดยอาศัยวิธีการการมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ทำให้เกิดคุณค่าความรู้สึกที่เชื่อมโยงสู่ความทรงจำ และเกิดเป็นอัตลักษณ์ตัวตนขึ้น ดังที่ไฮเดกเกอร์กล่าวไว้ว่า “ตัวตน” ของเรามันเป็นสถานที่ที่หล่อหลอม และสร้างตัวตนของเราขึ้นมา และให้ความรู้สึกปลอดภัยอบอุ่นที่ไม่สามารถแสวงหาจากที่อื่นได้ (ธัญญา สังขพันธ์านนท์, 2558a)

บทที่ 4

กระบวนการสร้างสรรค์

4.1 ผลงานชั้นที่ 1 สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา

ภาพที่ 16 ชื่อผลงาน สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา

ขนาด 80 x 39 x 190 เซนติเมตร

เทคนิค ตู้กระจกบรรจุดิน พืช น้ำ อากาศ

รดน้ำบนดินต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2562

ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2563 และปล่อยตามสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้

รดน้ำ ตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2563 ถึงปัจจุบัน (วันที่จัดทำหนังสือล่าสุด มิถุนายน 2563)

ผลงาน “สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา” เป็นข้อสรุปจากการศึกษาค้นคว้านำมาสู่แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ แนวความคิดของผลงานต้องการแสดงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง รวมถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ และธรรมชาติ การปรากฏขึ้นของพืช และสิ่งมีชีวิตเกิดจากความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ทั้งมนุษย์ และธรรมชาติได้ร่วมกันก่อเกิดเป็นสภาพพื้นที่ และสิ่งแวดล้อมใหม่ขึ้น ความเจริญงอกงามของสิ่งมีชีวิต พืช ต้นไม้ที่เกิดขึ้นได้ดำเนินผ่านช่วงเวลาไป

พร้อม ๆ กันกับความเจริญภายในจิตใจ และสภาวะภายในของผู้มีส่วนร่วมที่เริ่มดงามขึ้น หากมองในแง่ที่ว่ามนุษย์เป็นวัตถุชนิดหนึ่งที่อยู่ในสภาพแวดล้อม การมีตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์ก็คงเกิดจากสภาพของพื้นที่ที่เข้ามาผสมผสานจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ขึ้น ซึ่งมนุษย์ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับวัตถุที่รับเอาอิทธิพลทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์ และความทรงจำจนก่อเกิดเป็นตัวตนขึ้น

การตีความเรื่องพื้นที่ในผลงานชิ้นนี้ได้อาศัยการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และที่ปรึกษาร่วม โดยนำหลักปรัชญาสนับสนุนแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมที่ก่อเกิดคุณค่าความหมาย เชื่อมโยงความทรงจำส่วนบุคคลสู่ความทรงจำร่วม

4.1.1 แผนการดำเนินงาน ผลงาน “สัมพันธ์ภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา”

การทำงานชุดนี้อาศัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาในพื้นที่วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โดยใช้เวลาในการดำเนินงานประมาณ 3 เดือนผ่านการสร้างพื้นที่ในลักษณะจำลองเป็นตู้กระจก โดยใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือผ่านวิธีการที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา ด้วยกิจกรรมการช่วยเหลือร่วมแรงร่วมใจกัน รวมถึงคอยเฝ้าสังเกต และดูแล เช่น การโยกย้ายดิน การปลูก การรดน้ำ การใส่ปุ๋ย ทั้งนี้เพื่อนำจุดมุ่งหมายที่ต้องการแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วม การได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสามารถสร้างความเข้าใจ และลดความแตกต่างทางความคิด เกิดเป็นความสามัคคี และนำมาสู่ความสัมพันธ์ที่เป็นเอกภาพได้

4.1.1.1 กระบวนการขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจร่วมกับอาสาสมัคร ถึงการมีส่วนร่วมกับพื้นที่ผ่านภาพร่าง

ในขั้นตอนนี้เริ่มจากการกำหนดสถานที่ กลุ่มอาสาสมัคร ช่วงเวลา และร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง และขอบเขตของการมีส่วนร่วมเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดพื้นที่อาคารจิตรศิลป์ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เป็นพื้นที่ตั้ง และมีนักศึกษาสาขาจิตรกรรมชั้นปีที่ 3 จำนวน 29 คนร่วมเป็นกลุ่มอาสา ซึ่งเหตุผลในการเลือกได้อาศัยหลักการดังนี้

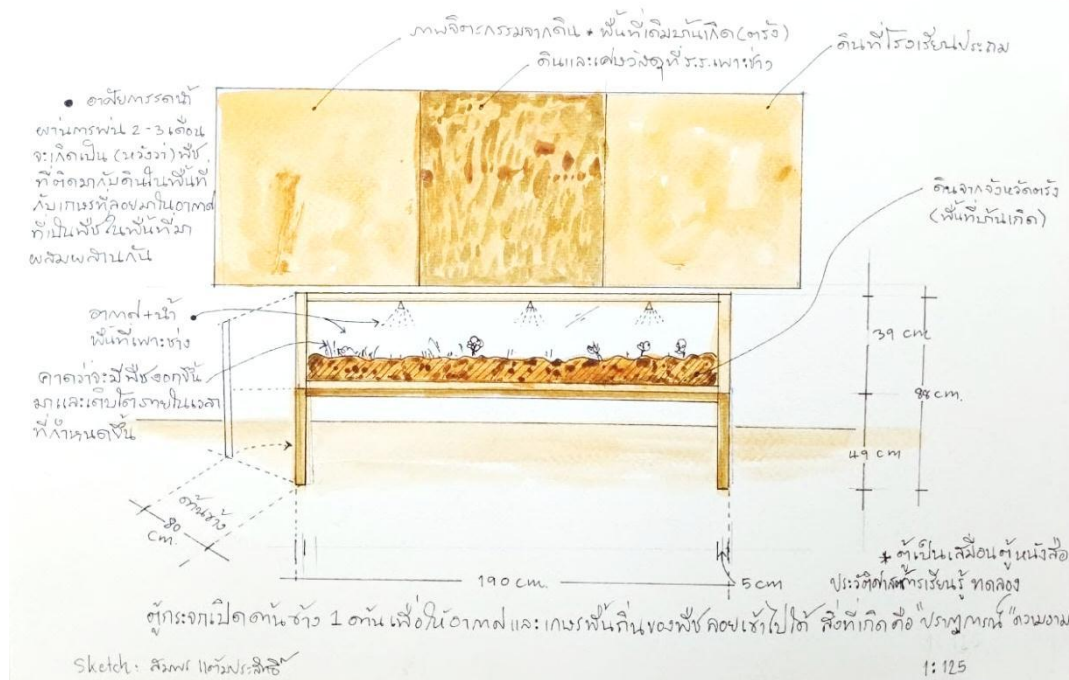
ประการที่ 1 ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความหลากหลายของแหล่งที่มาซึ่งประกอบด้วย 4 ภูมิภาคของประเทศ

ประการที่ 2 เริ่มรู้จักผ่านการเรียนการสอนครั้งแรก สัมผัสเห็นเฉพาะกายภาพภายนอกผ่านรูปร่างหน้าตา ยังไม่สนิทคุ้นเคย

ประการที่ 3 เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีวุฒิภาวะ มีความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ มีความรับผิดชอบ และอยู่ในพื้นที่มาช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีความรับรู้เข้าใจเกี่ยวกับสังคมในพื้นที่

ประการที่ 4 มีจำนวนนักศึกษาเหมาะสมกับขนาดของกิจกรรม

การนำเสนอภาพร่าง และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อตกลงร่วมกันเบื้องต้น เป็นการขอความร่วมมือในการนำดินมาเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ โดยระบุจำนวนประมาณ 2 ขั่งมือประกบกัน ซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกับหัวใจของแต่ละคน ที่มาของดินนั้นให้เป็นพื้นที่ที่เราสัมผัสหรือมีความทรงจำร่วมซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละคน กำหนดการในการรวบรวมพร้อมถ่ายรูปรูป และนำดินลงใส่ตู้กระจก ในวันที่ 5 ธันวาคม 2563 ซึ่งเป็นวันดินโลก

ภาพที่ 17 ภาพร่างผลงาน สัมผัสภาพ พื้นที่ วัดถุ เวลา

ขั้นตอนที่ 2 การจัดเตรียมพื้นที่

ในช่วงเวลารอการรวบรวมดินจากกลุ่มอาสาสมัคร การประกอบสร้างพื้นที่ได้ดำเนินไปพร้อม ๆ กัน การกำหนดขนาดพื้นที่ที่มีลักษณะของตู้หนังสือ (สำหรับโซว์) เป็นสิ่งที่เหมาะสมทั้งเนื้อหา และขนาดซึ่งมีความสัมพันธ์กับความหมายของพื้นที่ จึงได้ดำเนินการขุดตู้กระจกที่เคยใช้แสดงหนังสือที่ชำรุดมารวมกันขัดสี ฟันสี ต่อเติมจนเกิดความสมบูรณ์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการขนย้ายดินมาใส่

ภาพที่ 18 การจัดเตรียมพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การขนย้าย รวบรวม และลงดินในพื้นที่

ขั้นตอนนี้เป็นกรรวบรวมวัสดุ และดินจากแหล่งที่มา 3 กลุ่มด้วยกัน คือ ดินจากพื้นที่ ส่วนตัวของกลุ่มอาสาผู้ร่วมโครงการ ดินจากพื้นที่ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และดินในพื้นที่วิทยาลัย เพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์โดยผ่านการเก็บข้อมูล ถ่ายภาพทั้งตัว บุคคลที่เป็นอาสาสมัคร และดินที่อยู่ในมือเพื่อเป็นตัวแทน และอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความ แตกต่าง และหลากหลายทั้งคุณสมบัติและกายภาพ นำดินเหล่านั้นมาอยู่ในพื้นที่เดียวกัน และ กำหนดให้วันที่ 5 ธันวาคม 2562 ซึ่งเป็นวันดินโลก เป็นวันเริ่มต้นในการสร้างพื้นที่จากดินร่วมกัน

ดินจากพื้นที่ต่าง ๆ ของแต่ละคนมีเนื้อหาลักษณะ และเรื่องราวที่แตกต่างกันออกไปตาม ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ผ่านครอบครัว วิถีชีวิต สังคม และศิลปวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่จากการสัมภาษณ์ตัวแทนอาสาสมัครจะเป็นดินในพื้นที่ ทางความทรงจำในวัยเด็กซึ่งตรงกับทัศนคติของ ดินดา ออสติน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าความผูกพันกับสถานที่มักจะเริ่มต้นขึ้นในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งนี้เริ่มก่อตัวขึ้น มันคือความเชื่อมโยงอารมณ์ และความรู้สึกของปัจเจกบุคคลกับสถานที่ มันเป็นความรู้สึกดี และ ประทับใจต่อสถานที่ในอดีต (ธัญญา สังขพันธ์านนท์, 2558a) ด้วยเหตุนี้ ดินจึงถูกเลือกเป็น ตัวแทนของพื้นที่ทางความทรงจำของแต่ละคนซึ่งมีอัตลักษณ์เฉพาะทั้งสี น้ำหนัก รูปทรง ความ หยาบ ส่วนผสม รวมถึงความหนาแน่น ซึ่งสัมพันธ์กับอาสาสมัครที่แต่ละคนนั้นมีถิ่นฐานกำเนิดที่ แตกต่าง และหลากหลาย การเติบโตภายใต้สภาพแวดล้อมที่ต่างกันส่งผลให้บุคลิกหน้าตา มุมมอง ความคิด และพฤติกรรมมีความแตกต่างกันไปด้วย “อัตลักษณ์ของดิน” จึงเปรียบได้กับอัต ลักษณ์ของคนที่ถูกหล่อหลอมให้เกิดความคิด ความเชื่อ และมีทัศนคติมาจากประสบการณ์ และ ความทรงจำ หากมองว่าดินซึ่งเป็นความจริงลักษณะหนึ่งของพื้นที่ที่ปรากฏผ่านรูปร่าง สี มวล น้ำหนัก และส่วนผสมทั้งที่ปรากฏผ่านกายภายนอก และองค์ประกอบภายใน ดินภายในตู้ที่มาจากแต่ละบุคคลจึงเป็นความจริงลักษณะหนึ่งเช่นกันที่แสดงถึงความเป็นพื้นที่ผ่านตัววัสดุเอง ใน ความหมายนี้ได้นำความเชื่อมโยงเรื่องวัสดุในผลงานของ โนะบูโอะ เซะคิเนะ มาใช้ซึ่งการปรากฏ ตัวของวัสดุในผลงานคือการทำความจริงของพื้นที่ให้ปรากฏผ่านอัตลักษณ์ความเป็นเนื้อหาลักษณะ ผ่านตัววัสดุเอง นั่นหมายความว่า ลักษณะที่เรามองเห็นผ่านรูปร่าง ลักษณะ สี น้ำหนัก ความ หนาแน่น และส่วนผสมนั้น ความเป็น “สิ่ง” เหล่านี้มีความงาม ความหมาย และคุณค่าภายในตัว ของมันโดยไม่ต้องปรุงแต่งใด ๆ แนวคิดนี้นำมาจากปรัชญาเซนที่เซคิเนะได้นำมาสนับสนุน แนวความคิดในผลงาน ซึ่งผู้สร้างสรรค์เห็นว่ามุมมองการให้ความหมายวัสดุในลักษณะนี้สามารถ นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการสร้างสรรค์ได้

การนำความทรงจำส่วนบุคคลสู่ความทรงจำร่วมนั้น เริ่มปรากฏขึ้นเมื่อนำดินแต่ละถิ่นมาอยู่ในพื้นที่เดียวกันภายในกล่องตุ้กระจกที่มีขนาดกว้าง 80 เซนติเมตร ยาว 190 เซนติเมตร และลึก 39 เซนติเมตร มีฐานยกสูงจากพื้น 49 เซนติเมตร ประกอบขึ้นจากโครงสร้างไม้ และกระจกที่มีขาเป็นเหล็ก มีกระจกรอบด้านยกเว้นพื้นที่ด้านล่าง คุณสมบัติของกระจกนี้เป็นเสมือนตู้แสดงสาระเนื้อหาที่เปิดเผย สามารถมองเห็นจากรอบด้าน และสามารถสังเกตวัตถุที่อยู่ภายในได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสามารถให้แสงเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในผลงานอีกด้วย

จากการยกระดับพื้นดินให้สูงขึ้นจากระดับพื้นปกติเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และสถานะของดินที่มีความหมายทางความทรงจำส่วนบุคคลร่วมอยู่ ซึ่งสร้างความพิเศษมากขึ้นเมื่อนำสู่พื้นที่ใหม่ที่เกิดการมีส่วนร่วม และเกิดเป็นส่วนหนึ่งของการมีความทรงจำร่วม จากระดับของดินที่ถูกยกขึ้นภายในตู้ได้เกิดการลดระยะห่างจากระยะปกติที่เราเคยสัมผัสมาอยู่ในระยะที่ให้ ความใกล้ชิด และสามารถสัมผัสได้ ถ้ามองในแง่ที่ว่าดินเป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำที่มีสาระเรื่องราวอยู่ใน ความใกล้ชิดที่สามารถหยิบจับสัมผัสได้นี่เป็นการเชื่อมโยงความทรงจำที่อยู่ในรูปแบบธรรมให้ปรากฏเป็นรูปธรรมผ่านวัตถุขึ้นมาได้ พื้นที่ตรงนี้จึงเป็นจุดเชื่อมโยงความทรงจำส่วนบุคคลสู่ความทรงจำร่วมให้มาบรรจบภายในพื้นที่เดียวกัน

เมื่อดินถูกนำมาวางเรียงในพื้นที่ใหม่ ในช่วงแรกความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของดินนั้น ๆ ยังคงปรากฏชัดอยู่ การวางเรียงให้เป็นแถวมีจุดประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นการร่วมกันสร้างผ่านกระบวนการทางความคิดที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สร้างสรรค์โดยเฉพาะพื้นที่ทางการเกษตร เช่น การปลูกปาล์ม สวนยางพารา เป็นต้น ที่มักจะมีขั้นตอนการปลูกเป็นแถวตรง และใช้การขุดหลุมปลูก และเกิดกองดินเรียงกันเป็นระเบียบซึ่งเป็นไปเพื่อความสะดวกในการดูแลรักษา

เมื่อดินถูกนำมาวางในพื้นที่เดียวกันอยู่ภายใต้อุณหภูมิ สภาวะอากาศ และแสงสว่างที่ใกล้เคียงกัน ผ่านช่วงเวลาแม้จะเป็นเพียงระยะสั้น ๆ ก็สามารถปรากฏเป็นพื้นที่ใหม่ขึ้น มีอัตลักษณ์เฉพาะที่เกิดจากความสัมพันธ์กับเวลาในขณะนั้น นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมของดินกับพื้นที่เริ่มเกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 19 ดินจากพื้นที่ต่าง ๆ และตัวแทนบุคคล

ภาพที่ 20 การร่วมกันเคลื่อนย้ายดินในพื้นที่วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ภาพที่ 21 การเตรียมดินในภาชนะเพื่อบรรจุใส่ตู้

ภาพที่ 22 การจัดวางดินลงในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งยังคงมีความแตกต่างหลากหลาย

ขั้นตอนที่ 4 เริ่มการรดน้ำ ดุแล สังเกตการณ์ร่วมกัน ก่อเกิดสัมพันธภาพ

หลังจากขั้นตอนการวางดินเสร็จ อาสาสมัคร และผู้สร้างสรรค์ได้ร่วมกันผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนช่วยกันรดน้ำ ดุแล และเฝ้าสังเกตการถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ โดยปรากฏการณ์อันดับแรกที่สามารถมองเห็นได้เป็นรูปธรรมหลังจากเริ่มขั้นตอนที่ 3 มาประมาณ 3-4 วัน ภายใต้แสง อุณหภูมิ ความชื้น และสภาพอากาศที่อยู่ในระดับเท่าเทียมกันภายในตู้ นั้น ได้เริ่มปรากฏร่องรอยที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงผ่านพื้นที่ขึ้น จากที่เคยมีความแตกต่าง และหลากหลาย เริ่มเห็นความเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความกลมกลืน สีของดินแต่ละกองเริ่มซึมเข้าหากัน ความหยابกับความละเอียดได้ถูกลดทอนความแตกต่างลง ความแข็งกระด้างของดินเริ่มคลายตัว ในขณะที่ระดับความสูงต่ำที่เคยปรากฏในพื้นที่ก็เริ่มลดระดับความห่างให้มาอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ปรากฏการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นจากรน้ำ และความชื้นในอากาศภายในพื้นที่ซึ่งเกิดจากการรดน้ำ และนำมาสู่สัมพันธภาพของดินแต่ละกองให้เริ่มเกิดความเชื่อมโยงเกาะผสานแปรสภาพเป็นพื้นที่เดียวกัน

ในขณะที่เรื่องราว และเนื้อหาภายในตู้กระจกดำเนินไปสู่สัมพันธภาพเบื้องต้น อาสาสมัคร และผู้สร้างสรรค์ซึ่งมีจำนวนรวม 30 คนก็ยังดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การได้ช่วยกันหยิบยก เฝ้าสังเกต และดูแลได้นำมาสู่การเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในตู้กระจก และเรื่องอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่ และสังคม สัมพันธภาพที่ก่อตัวขึ้นทั้งสองพื้นที่จึงเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ทั้งภายในตู้กระจก และภายในจิตใจของผู้ร่วมกันสร้างงาน ความแตกต่างด้านกายภาพของดินเริ่มลดลง ความแปลกแยกด้านความคิดของคนเริ่มมีทิศทางที่สัมพันธ์ และมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ตู้กระจกที่บรรจุดินจึงเป็นศูนย์กลางของพื้นที่การมีส่วนร่วมทางกายภาพผ่านการรดน้ำ รดน้ำ และเฝ้าดูแล ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้ค่อย ๆ ซึมซับผ่านวิธีการ การมองเห็น การคิด และการสังเกตที่นำมาสู่ความรู้สึกผูกพัน เอาใจใส่ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และมีความหมาย กระบวนการเหล่านี้เชื่อมโยงกับแนวคิดของ ฟิลิปป์ เดสโคลาที่นำเสนอโดยสรุปว่า การค้นหาคุณค่า และความหมายของสรรพสิ่ง (ซึ่งในที่นี้คือการมีส่วนร่วมสร้างพื้นที่) จะสามารถกระทำได้โดยใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือ ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า ทุกสรรพสิ่งล้วนประกอบด้วยสองส่วนคือ ร่างกาย (Body) และสภาวะภายใน (Interiority) หรือจิตใจ (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2559) การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่อาศัยร่างกายเป็นตัวกระทำ ในกรณีนี้ส่งผลต่อความรู้สึกที่เกิดความผูกพันซึ่งเป็นส่วนของภายใน หรือสภาวะจิตใจ จึงแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจตรงกันที่ว่า การมีส่วนร่วมผ่านการสร้างพื้นที่ได้เริ่มก่อเกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงผ่านร่างกายมาสู่จิตใจ ซึ่งส่งผลให้เกิดคุณค่า ความหมาย และความสำคัญต่อพื้นที่ขึ้น

ภาพที่ 23 การคลายตัวของดินเริ่มเกิดความเชื่อมโยงเกาะผสานแปรสภาพเป็นพื้นที่เดียวกัน

ขั้นตอนที่ 5 การร่วมกันรดน้ำดูแลอย่างต่อเนื่องก่อเกิดชีวิต

หลังจากผ่านการเริ่มวางดิน และรดน้ำอย่างต่อเนื่องเข้าสู่วันที่ 5 ผู้ร่วมสร้างสรรค์เริ่มสังเกตเห็นการแตกหน่อ ผลิใบของพืชจากผิวดิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าดินแต่ละที่ไม่ได้มาเฉพาะเนื้อดิน แต่มีส่วนผสมของสิ่งแวดล้อม และตัวแทนของพื้นที่ที่ติดรวมมาด้วย เช่น เกสรดอกไม้ เมล็ดพืช ดอกหญ้า และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เริ่มเกิดความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ใหม่กับพื้นที่ต้นทางขึ้น การปรากฏสิ่งมีชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมที่ร่วมกันสร้างนี้เริ่มแสดงความสัมพันธ์ผ่านอากาศ ความชื้น แสง น้ำ และลม ที่เอื้ออำนวยให้เมล็ดพืชได้แตกหน่อหยั่งรากลงดิน และยกตัวชูใบเลี้ยงอ่อน ๆ ขึ้นสู่พื้นที่ว่างด้านบน ปรากฏการณ์นี้ทำให้ผู้ร่วมสร้างสรรค์งานหลายคนเกิดความแปลกใจ ตื่นเต้น และมีความคิดไปในทางเดียวกันว่าเป็นสิ่งที่คาดไม่ถึง และไม่น่าจะเป็นไปได้ที่จะก่อเกิดพืชขึ้น เพราะจากช่วงเวลาที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีเมล็ดพืชหรือสิ่งมีชีวิตในดิน ที่นำมามีเพียงดินแห้ง ๆ และแข็งที่เท่านั้น และต่อมาในระยะเวลา 2-3 วันหลังจากที่เริ่มมีพืชเกิดขึ้นนั้น ได้มีพืชที่หลากหลายชนิดเกิดขึ้นตามมาเรื่อย ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากความแตกต่างของรูปร่าง และสีของใบ รวมถึงรายละเอียดที่ปรากฏขึ้นภายในของแต่ละต้น ช่วงเวลานี้ยังไม่สามารถระบุได้อย่าง

ชัดเจนทั้งหมดว่าเป็นพืชชนิดใด และมีความเชื่อมโยงกับพืชท้องถิ่นทางภาคไหนเพราะเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของชีวิต

นอกจากเมล็ดพันธุ์ที่ติดมาภายในดินแล้ว ยังมีการลอยมาของเกสรพืชที่อยู่ในบริเวณพื้นที่เข้ามาช่วยด้วย ทำให้เริ่มเห็นชีวิตผ่านการงอกเงยจากพื้นดินเพิ่มมากขึ้น เห็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เช่น เชื้อรา และแบคทีเรียที่ทำหน้าที่ย่อยสลายวัตถุเพื่อเป็นอาหารของพืชภายใน ซึ่งกระบวนการเกิด และย่อยสลายได้เริ่ม และดำเนินไปบนพื้นที่ และเวลาเดียวกัน

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครในการเข้ามาดูแลปรับเปลี่ยนกันเป็นกลุ่มตามเวลา และจังหวะที่เหมาะสมมาสู่การพูดคุย สังเกตถึงสิ่งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะตำแหน่งของดินที่ตนได้วางไว้ จะถูกฟังและได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ แม้ว่าจะเริ่มเกิดการกลายสภาพเป็นหนึ่งเดียวของพื้นที่แล้วก็ตาม จากการเฝ้ามอง และสังเกตพัฒนาการของพื้นที่ได้ก่อเกิดการเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่ได้ทำความเข้าใจผ่านพื้นที่ร่วมกันซึ่งบางอย่างอยู่เหนือความคาดหมายกับการเกิดขึ้นของสิ่งแปลกใหม่ที่น่าแปลกใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จึงชวนให้น่าเฝ้ามองติดตาม รวมถึงคอยสังเกตในรายละเอียดอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่าประสบการณ์ และเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงสู่ความทรงจำนั้น สามารถรับรู้ผ่านการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ หรือสิ่งที่เหนือความคาดหมาย ล้วนเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงกับการก่อเกิดคุณค่า และความหมายที่นำไปสู่ความทรงจำทั้งสิ้น ตัวอย่างนี้ตรงกับมุมมองของธนาธร สายเส็งที่กล่าวไว้ในบทความพื้นที่กับความทรงจำว่า “พื้นที่ที่มีการคาดหวังหรืออาจไม่คาดหวัง แต่เป็นพื้นที่ที่แปลกใหม่ที่มีได้เคยพบเจออยู่ในประสบการณ์ หรือความทรงจำเดิม ๆ ผู้เขียนขอเรียกพื้นที่นี้ว่าเป็น “พื้นที่พิเศษ” ที่จะถูกนำมิติของเวลามาเป็นตัวควบคุมอย่างเด่นชัด” (ธนาธร สายเส็ง, 2560c) ในมุมมองของผู้สร้างสรรค์เห็นว่า ความหมายนี้ตรงกับพื้นที่การมีส่วนร่วมที่กำลังกล่าวถึงอยู่ ณ ตอนนี และพื้นที่พิเศษในการให้ความหมาย และให้ความรู้สึกพิเศษกับแต่ละคนด้วยเช่นกัน

ความสัมพันธ์ภายในตู้ที่ปรากฏขึ้นภายใต้มิติของเวลาได้เชื่อมโยงเอาบริบทของผู้ร่วมสร้างสรรค์ในกิจกรรมนี้ ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยน พูดคุย และสร้างความเข้าใจผ่านการมีส่วนร่วม ซึ่งนำมาสู่สัมพันธ์ภาพที่มีแนวความคิด มุมมอง หรือความคาดหวังไปในทิศทางที่สอดคล้องผ่านการสร้างพื้นที่ไปพร้อม ๆ กัน

ความสัมพันธ์ของผู้สร้างสรรค์ในฐานะมนุษย์ได้เริ่มเชื่อมโยงผูกพันกับธรรมชาติในระดับที่ใกล้ชิดมากขึ้น ในขณะที่ความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มก็พัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน กิจกรรมที่ได้

ทำร่วมกันนี้มีลักษณะที่สอดคล้องกับผลงานศิลปินที่นำมาเป็นอิทธิพลในการสร้างสรรค์ คือ สาครินทร์ เครืออ่อน ที่ได้ใช้ข้าวเป็นวัสดุ อาศัยดิน และสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นที่ในการสร้างกิจกรรม ผ่านวิธีการร่วมกันทำนา และอาศัยร่างกายรวมถึงเครื่องมือพื้นฐานในการสร้าง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่อาสาสมัคร ในขณะที่ผลงานสาครินทร์ ได้อาศัยพื้นที่จริงในสภาพแวดล้อมที่มีขนาด 7,000 ตารางเมตร การจัดการกับพื้นที่จึงต้องอาศัย ความจริงจัง และอดทนซึ่งเกิดจากสภาพ และขนาดของพื้นที่ ในส่วนผลงานของผู้สร้างสรรค์นั้นได้นำลักษณะพื้นที่ “ตัวแทน” มาใช้ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากสภาพของพื้นที่ตั้งที่เป็นสถาบันการศึกษา จึงมีการปรับให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับความหมายที่มีอยู่ และเพื่อ สะดวกในการควบคุม สังเกต และเคลื่อนย้าย กิจกรรมที่นำมาใช้จึงไม่หนักหน่วง เหนื่อยล้า แต่จะ เน้นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการศึกษาเรียนรู้เป็นสำคัญ อีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับความหมายของพื้นที่ ตั้ง สาครินทร์ได้เลือกพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ และตัวปราสาทก็มีหน้าที่ และบทบาทที่ เชื่อมโยงกับสังคม ศิลปวัฒนธรรมอยู่ในตัวเอง การนำข้าวซึ่งเป็นวัฒนธรรมต่างถิ่นที่เป็นลักษณะ ทางเอเชียที่สร้างขึ้นภายในพื้นที่ด้านหน้าของปราสาทจึงเป็นการสื่อความหมายในเชิงการ เปรียบเทียบที่สะท้อนถึงการดำรงอยู่ของทั้งสองอย่างภายใต้มุมมอง และแนวคิดที่เรียกว่าศิลปะ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่แตกต่างให้มาอยู่บนพื้นที่เดียวกัน

ในส่วนผลงานของผู้สร้างสรรค์นั้น ได้นำหลักคิดบางอย่างจากผลงานของสาครินทร์มาใช้ โดยเฉพาะความหมายเดิมที่เป็นอยู่ของพื้นที่ ซึ่งวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์เป็นสถาบันที่สอนเกี่ยวกับศิลปะมีหน้าที่ในการสร้างบุคลากรให้มีอัตลักษณ์ที่มี จิตใจดีงามพร้อมรับใช้สังคมผ่านความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ถือ ว่าเป็นศิลปะที่นำเอานักศึกษาในพื้นที่มาร่วม เป็นการเน้นย้ำผ่านการเรียนรู้ที่มีศิลปะเป็น เบ้าหลอมซึ่งมีอยู่แล้วให้มีความลึกซึ้ง และหนักแน่นยิ่งขึ้น

ภาพที่ 24 การแตกหน่อ เริ่มปรากฏชีวิต

ภาพที่ 25 ลักษณะของหน่อที่ยังจากลงดิน

ขั้นตอนที่ 6 เลี้ยงดู รดน้ำ ปรากฏการเจริญเติบโต

เมื่อผ่านไปประมาณ 2-3 สัปดาห์ การเจริญเติบโตของพืชชนิดต่าง ๆ ได้ปรากฏขึ้นภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยสัมพันธ์กับการรดน้ำ เลี้ยงดู โดยอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ พืชแต่ละชนิดแสดงอัตรลักษณะของมันผ่านลักษณะของใบ ลำต้น กิ่งก้าน รวมถึงโครงสร้างที่สามารถระบุได้ว่าพืชชนิดนี้ชื่ออะไร มีหน้าที่ และประโยชน์อย่างไร รวมถึงมีความสัมพันธ์กับพืชในภูมิภาคใด ซึ่งมีทั้งชนิดที่กลุ่มอาสาสมัครรู้จัก และชนิดที่ไม่คุ้นเคย โดยพืชเริ่มแสดงความเชื่อมโยงกับต้นกำเนิดหรือแหล่งที่มาที่สะท้อนถึงภูมิภาคพื้นถิ่นผ่านชนิด และบุคลิกทางสายพันธุ์

ภาพที่ 26 การแตกหน่อของความหลากหลายที่เริ่มก่ออัตลักษณ์เชื่อมโยงกับพื้นที่

ขั้นตอนที่ 7 บำรุงรักษา จากความแตกต่างสู่ความสัมพันธ์

เมื่อผ่านสัปดาห์ที่ 4 พืชเริ่มเจริญเติบโต มีการแผ่ขยายกิ่งก้าน และเกิดการแย่งชิงพื้นที่ ซึ่งจากการสังเกตพบว่าพืชบางชนิดสามารถปรับตัวขยายขอบเขตเข้าปกคลุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่พืชบางชนิดพยายามต่อสู้เอาตัวรอด และพยายามยึดลำต้นให้สูงเพื่อจะได้รับแสงจากดวงอาทิตย์ ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ของพืชเกิดขึ้นภายใต้สภาพขอบเขตพื้นที่อันจำกัด นำมาสู่การดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดของสายพันธุ์ พืชชนิดใดสามารถปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ก็จะมีการขยายพันธุ์ และดำรงอยู่ ในขณะที่บางชนิดไม่สามารถปรับตัวกับพื้นที่ได้ก็จะสูญหายไปโดยวิธีของธรรมชาติ แนวคิดนี้เป็นส่วนหนึ่งในทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ล ดาร์วิน (Charles Darwin) นักธรรมชาติวิทยาที่เขาเรียกว่า การคัดเลือกด้วยระบบธรรมชาติ (Natural Selection) (เสมอชัย พูลสุวรรณ, 2559)

เมื่อมีพืชจำนวนมากในพื้นที่อันจำกัด การแย่งชิงอาหาร น้ำ อากาศ และแสงสว่างก็เกิดขึ้น ภายใต้พื้นดินรากของพืชน้อยใหญ่แต่ละชนิดได้พยายามแสวงหาน้ำ และอาหารผ่านการชอนไชเข้าไปทุกซอกทุกมุมของดินจนกลายเป็นภาพของสายใยที่ยึดโยงเข้าด้วยกันเป็นปึกแผ่นแน่นหนา และทำให้ดินที่ต่างชนิดถูกสานทอเป็นเนื้อเดียวกันอย่างกลมกลืนสัมพันธ์กัน ในส่วนด้านบนของพื้นดินนั้นต้นไม้แต่ละต้นพยายามผลัดกันกิ่งก้านใบผ่านลำต้นให้ได้รับอากาศ และแสงแดดเพื่อการนำมาสังเคราะห์อาหารให้ได้อย่างเพียงพอ จากพื้นที่ที่เคยปรากฏดินกับพื้นที่ว่างบัดนี้ถูกควบคุม และครอบครองไปด้วยพืชที่หลากหลายสายพันธุ์มาพัวพันทับซ้อนต่อสู้กันเต็มพื้นที่ และไม่นานก็เกิดการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนทิศทางการงอก และใบจนล้นออกมาจากตู้สู่ภายนอก เนื่องจากพื้นที่ภายในไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ความสัมพันธ์ในช่วงนี้ได้เกิดเนื้อหาเรื่องราวขึ้นภายในตู้ และอยู่ภายใต้การเฝ้ามอง และสังเกตการณ์ของกลุ่มผู้ร่วมสร้างสรรค์ที่คอยเฝ้าติดตามดูแลสภาพแวดล้อมภายในตู้ไม่ให้แห้งหรือชื้นมากเกินไป การได้กระทำร่วมกันผ่านกิจกรรมพื้นที่ซ้ำ ๆ และลึกลงไปสู่รายละเอียดที่มากขึ้น เป็นความตั้งใจ และทุ่มเทในลักษณะหนึ่งโดยอาศัยกาย และจิต นับได้ว่าการเฝ้ามองรวมถึงการกระทำที่เรียบง่ายตรงไปตรงมาก็เป็นส่วนสำคัญในการแสดงคุณค่า และความสำคัญที่ก่อความหมายต่อพื้นที่ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ประเด็นในส่วนนี้ผู้สร้างสรรค์มีความเห็นว่าการกระทำของอาสาสมัครที่เกิดขึ้นนั้นไม่ต่างจากวิธีการเดินของริชาร์ด ลอง ที่จะต้องอาศัยการกระทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องซึ่งจะต้องมีสมาธิ การเดินที่อาศัยร่างกายจะต้องมีสติรู้ในการกำหนดขอบเขตทิศทาง รวมถึงความอดทน และพยายามที่ต้องใช้ร่างกาย และจิตใจในการสร้างสรรค์

ความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นผ่านพืชพรรณเหล่านี้ คือ พื้นที่ใหม่ เป็นสภาพแวดล้อมที่มี
 อัตลักษณ์เฉพาะที่เกิดจากการร่วมกันสร้างของกลุ่มอาสาสมัคร อาศัยการใส่ใจดูแล และนำมาสู่
 ความรักความผูกพันที่พิเศษต่อพื้นที่ขึ้น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นไปในหลายมิติ ทั้งมิติของ
 มนุษย์ที่มีต่อสังคม ได้สร้างความรู้ความเข้าใจ และนำมาสู่ประสบการณ์ร่วมกันที่จะเป็นส่วน
 หนึ่งของการคิด และพฤติกรรม ทั้งในมิติของสิ่งแวดล้อมที่ก่อเกิดความตระหนักที่มีต่อธรรมชาติ
 และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวให้มากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทั้งสองส่วนนี้เป็นไปใน
 ความหมาย และทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ 3 นักวิชาการจากอิหร่าน คือ ฮาเซมเนชาด ,
 ไฮดารีและโมฮัมมัดโฮเซนินิ ที่เสนอว่าการรับรู้ด้านองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่
 วิถีทางในการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ในมิติของพฤติกรรมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม
 และหน้าที่ของผู้คนกับสภาพแวดล้อมที่พวกเขาอาศัยอยู่ (ธัญญา สังขพันธ์านนท์, 2558b)
 ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการสร้างสรรค์เป็นความเชื่อมโยงจากมุมเล็ก ๆ ที่ค่อย ๆ ขยายเติบโต
 ไปสู่ความเข้าใจในมุมที่กว้างขึ้น

ภาพที่ 27 อัตลักษณ์ของต้นไม้เริ่มปรากฏผ่านลักษณะสี และรูปทรงของลำต้น ก้าน และใบ

ภาพที่ 28 พืชเริ่มเจริญเติบโตครอบคลุมพื้นที่ภายใน

ภาพที่ 29 จากภายในตู้ภายนอก

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครผ่านการดูแลตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินงานมาจนถึงขั้นตอนที่ 7 และดำเนินต่อไปจนกว่าการแสดงผลงานเสร็จสิ้น ซึ่งในขณะนี้กระบวนการทางธรรมชาติก็จะดำเนินไปภายใต้ช่วงเวลาที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป

กิจกรรม และกระบวนการมีส่วนร่วมที่ผ่านช่วงเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือนได้หลอมรวมให้เกิดพื้นที่ใหม่ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันผ่านการสร้างพื้นที่ที่มีความหมายร่วมกัน เกิดการกระทำ และการใส่ใจดูแล ทำให้ดินที่เป็นเสมือนตัวแทนบุคคลที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้งด้านลักษณะ ความคิด และมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละถิ่นที่มาได้แปรสภาพ และเกิดความเชื่อมโยงกับพื้นที่ใหม่ และมีประสบการณ์ที่นำมาสู่ความทรงจำร่วมเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมขึ้น

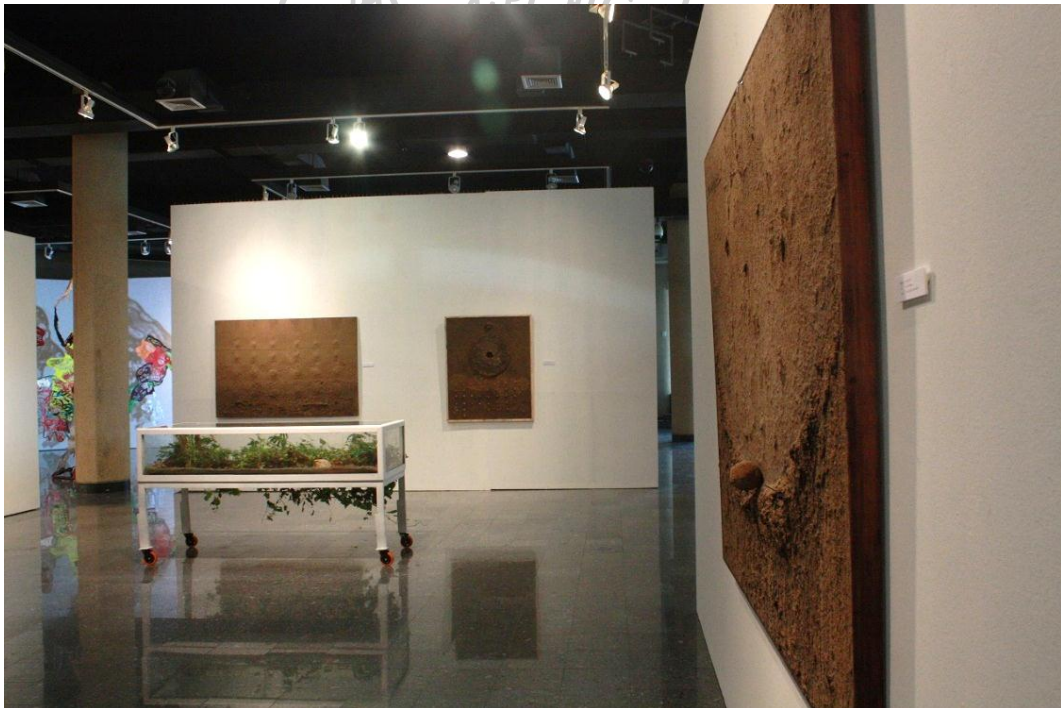
ขั้นตอนที่ 8 การขยาย ติดตั้ง และแสดงในห้องนิทรรศการ

ภาพความเจริญงอกงามของพืชภายในพื้นที่ผู้กระเจก คือ ข้อสรุปที่เป็นหลักฐานประจักษ์ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนกับพื้นที่ เวลา และร่องรอยมาไว้ด้วยกันผ่านผลงานในห้องแสดง ความเชื่อมโยงเนื้อหาเรื่องราวภายในตู้นี้ได้หล่อหลอมให้เกิดความเป็นปึกแผ่น มีความเป็นเอกภาพภายใต้สภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่ถูกหลอมรวมด้วยเวลา และเหตุการณ์ผ่านกิจกรรมจนก่อเกิดความรักความสามัคคีรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวไปพร้อม ๆ กัน

4.1.2 บรรยายการแสดงผลงานนิทรรศการ เสนอความคืบหน้าโครงการ
วิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 2

ภาพที่ 30 ภาพผลงานที่จัดแสดงในห้องนิทรรศการ

ภาพที่ 31 ห้องแสดงนิทรรศการผลงาน สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุประสงค์ เวลา ร่วมกับ ผลงานในลักษณะจิตกรรมที่เป็นฐานให้ก่อเกิดผลงานชิ้นนี้

4.1.3 การสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษากลุ่มอาสาสมัคร

หลังจากการทำงานสร้างสรรค์ร่วมกันจนจบกระบวนการ ได้มีการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษากลุ่มอาสาสมัครจำนวน 4 คน โดยคัดเลือกจากตัวแทนนักศึกษาในแต่ละภาคเพื่อเชื่อมโยง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นทางความทรงจำในวัยเด็กที่มีต่อพื้นที่ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วม และส่งผลต่อความหมาย และคุณค่าของพื้นที่นั้น รวมถึงการก่อเกิดความเข้าใจในการสร้างพื้นที่ร่วมกันในตู้กระจกที่เรียกว่า งานศิลปะ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพื้นที่ทางความคิด โดยประเด็นในการสัมภาษณ์มีความเชื่อมโยงกับบริบทของงานสร้างสรรค์ที่นำมาสู่ความเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในการสัมภาษณ์นี้ผู้สัมภาษณ์อยู่ในฐานะอาจารย์ และผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นอาสาสมัครซึ่งอยู่ในฐานะลูกศิษย์ การกล่าวถึงผู้สัมภาษณ์จึงใช้คำว่าอาจารย์ และเนื่องจากการสัมภาษณ์มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับความทรงจำ ความคิด และพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งเป็นตัวตนของแต่ละคน การใช้ภาษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาสาระในการสัมภาษณ์ การอ้างอิงภาษาพูดที่ตรงไปตรงมาเป็นการสะท้อนภาวะอารมณ์ และความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งเชื่อมโยงถึงภูมิหลัง ความคิด และความไว้วางใจซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมในการสร้างงาน โดยผู้สร้างสรรค์เห็นว่าเป็นสาระ และสัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏขึ้นจากการสัมภาษณ์จึงขออาศัยคำที่เป็นภาษาแบบเดิม ๆ โดยไม่ปรุงแต่ง

4.1.3.1 ตัวแทนภาคเหนือ

นายนนท์เกษม กมลรัตนเกษม จากจังหวัด น่าน โดยในมุมมองของผู้สัมภาษณ์นนท์เกษม เป็นคนที่พูดน้อย ใจเย็น มีความจริงจัง และจริงจัง ชอบเสียสละให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และทุ่มเทให้กับการทำงาน

คำถาม : อยากทราบเกี่ยวกับความทรงจำที่มีต่อพื้นที่ในวัยเด็ก

คำตอบ : ผมเป็นเด็กชนบทเติบโตในหมู่บ้านเล็ก ๆ มีกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกันอยู่กันเป็นกลุ่มที่บ้านผมพ่อเป็นคนชอบสะสมซากสัตว์ เช่น เขาวัว เขาควาย รวมทั้งงานแกะสลักไม้สัก บ้านผมมีไม้สักเยอะ

คำถาม : เรื่องราวการมีส่วนร่วมพื้นที่ที่สำคัญมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ผมชอบตอนตั้งทีมฟุตบอลของหมู่บ้าน เราชรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ช่วยกันสร้างสนามฟุตบอลภายในพื้นที่โรงเรียน และลงแข่งขันเป็นทีมตัวแทนหมู่บ้าน พวกเราทุ่มเท และซ้อมกันอย่างหนัก รวมทั้งร่วมกันของบสนับสนุนด้วย

คำถาม : กิจกรรมนี้ให้อะไรกับคุณ

คำตอบ : ได้ความรัก ความสามัคคี

คำถาม : ถ้าจะให้บอกความหมายของพื้นที่ที่คุณจะพูดว่าอย่างไร

คำตอบ : เป็นพื้นที่ที่อบอุ่น มันเป็นที่ของเรา

คำถาม : คุณมีความคิดเกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้
อย่างไร

คำตอบ : ผมชอบที่นำคนเข้าไปมีส่วนร่วม ผมว่ามันทำให้เราได้เรียนรู้ และเข้าใจมากขึ้นมากกว่างานอื่น ๆ ที่เราไม่มีส่วนร่วม มันทำให้มีความหมายแม้ว่าจะเป็นแค่ส่วนเล็ก ๆ ของงานแต่เราก็ได้เป็นส่วนหนึ่ง ผมจำได้ว่าผมเคยเฝ้ามอง และถามอาจารย์ว่าต้นนี้ต้นอะไรเห็นมันแปลกดี ตอนนั้นอาจารย์ตอบว่าผมจะไปรู้ได้ไง ดินดำแห้งที่มันงอกขึ้นมา มันมาจากดินที่ผมขุดมา ผมน่าจะรู้จักดีกว่า ผมยังงง ๆ อยู่เลยว่ามันงอกได้อย่างไร และมันมาจากไหน

จากการสัมภาษณ์ทำให้เข้าใจ และเห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่า บุคลิกลักษณะตัวตนที่ว่าเป็นคนจริงจัง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และเสียสละนั้นไม่ได้เพิ่งปรากฏขึ้น แต่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่วัยเด็ก การอยู่ในพื้นที่ การร่วมมือกันผ่านความทุ่มเทอย่างจริงจังนำมาสู่ความทรงจำที่หล่อหลอมให้เกิดเป็นตัวตนขึ้น และแสดงออกมาผ่านความคิด มุมมอง และการกระทำ นอกจากนี้ การสนทนาทำให้เรารู้ว่าลักษณะการเล่นผ่านกิจกรรมในพื้นที่ และการมีส่วนร่วม การทุ่มเท เอาจริงเอาจังกับสิ่งที่นำมาสู่ประสบการณ์ที่สำคัญ เป็นความทรงจำระยะยาวที่ดำเนินมาถึงปัจจุบัน รวมถึงการได้เห็นได้สัมผัสวัตถุในชีวิตประจำวันบ่อย ๆ เช่น เขาหัว เขาควาย ไม่สักแยะสักเป็นสิ่งที่สะท้อนเชื่อมโยงถึงความคิด และวิถีชีวิตของพื้นที่ซึ่งมีอิทธิพลทางความทรงจำ และมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความชื่นชอบในศิลปะได้

4.1.3.2 ตัวแทนภาคใต้

นางสาวปาริฉัตร ภูนาแล เกิดที่จังหวัดตรัง และย้ายมาเรียน และเติบโตที่จังหวัดภูเก็ต ปาริฉัตรมีบุคลิกที่นิ่ง จริงจัง พุดน้อย ดูเป็นคนซื่อ และมีความจริงจัง

คำถาม : เป็นคนเกิดที่จังหวัดไหน และมีความทรงจำในวัยเด็กเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง

คำตอบ : เกิดที่จังหวัดตรัง เติบโตที่ภูเก็ต ตอนเล็กตากับยายเป็นเลี้ยงดูอยู่แบบเรียบง่าย กินอาหารที่หามาจากพื้นที่ เช่น เก็บหอย จับกุ้งมากิน แต่เมื่ออายุได้ 4 ขวบแม่กับพ่อรับไปอยู่ที่ภูเก็ต ตอนนั้นตื่นตื่นมากที่ภูเก็ตมีไรต์อีร่อยทำจากคนแขก (มุสลิม) มีทะเลที่สวยงาม หาดทรายขาวละเอียด และมีความเจริญมีการแข่งขันกันสูงมาก

คำถาม : มีความทรงจำเกี่ยวกับพ่อแม่ หรือคนในครอบครัวอย่างไร

คำตอบ : พ่อเป็นคนดี แกร่งต่อเวลา และมีระเบียบเพราะแก่เป็นไกด์ทัวร์ แม่เป็นคนใจดี นอบน้อม เคารพผู้ใหญ่ แม่สอนว่าให้ฟังและเรียนรู้ให้ทำตัวเหมือนแก้วที่วางพร้อมจะรับสิ่งใหม่ ๆ อย่าทำตัวเหมือนน้ำเต็มแก้วที่เต็มอะไรก็ไม่ได้ คำสอนนี้ทำให้หนูฟังใจมักจะไมถามเมื่อสงสัยอะไรซึ่งบางครั้งมันก็เกิดผลเสียต้องใช้เวลาในการตัดสินใจอะไรบางอย่างค่อนข้างนาน

คำถาม : มีความทรงจำเกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมบ้างไหม

คำตอบ : การรับน้องในเพาะช่าง จำได้เพราะมันเป็นสิ่งแปลกใหม่ไม่เคยเจอมาก่อน

คำถาม : ได้อะไรจากการรับน้อง

คำตอบ : ให้การเรียนรู้ รู้ว่าอะไรสำคัญ รู้เรื่องการสื่อสารการทำกิจกรรมร่วมกัน หนูว่ามันสนุก

คำถาม : เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในผลงานชิ้นนี้คุณมีความเห็นอย่างไร

คำตอบ : ตอนแรกก็ไม่ได้คิดอะไร เห็นเพื่อนทำเราก็ทำด้วยเพราะคิดว่ามันสนุก และเห็นว่าช่วยได้ก็อยากจะช่วย เราได้พูดคุยกับเพื่อนได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกัน ซึ่งเวลาแบบนี้มันหายาก พอเข้ามาสมัครระยะหนึ่งเราเริ่มเห็น และเรียนรู้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้น หนูว่ามันลึกซึ้งมาก มันแปลก หนูร่วมอยู่ในกระบวนการได้เข้ามาช่วย และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งมาจากเรา

คำถาม : มีความเข้าใจผลงานชิ้นนี้หรือไม่

คำตอบ : ถ้าคนเดินผ่านไปมาก็คงไม่รู้ว่ามันคืออะไร หรืออาจคิดว่าใครมาปลูกต้นไม้ไว้สวยดี แต่สำหรับหนูได้เห็น และมีส่วนร่วมมาโดยตลอด การรดน้ำ การสังเกต และเห็นความเปลี่ยนแปลง มันทำให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจถึงความหมาย และคุณค่าของมัน

คำถาม : เราได้รับอะไรจากการมีส่วนร่วมหรือจากผลงานชิ้นนี้

คำตอบ : หนูไม่คุ้นเคย และไม่รู้จักอาจารย์มาก่อน การได้ร่วมงานทำให้หนูรู้สึกว่าการทำอะไรได้ละเอียดขึ้น บางครั้งต้องอาศัยเวลา อาจารย์บางคนสอนมาตั้งแต่ปี 1 อยู่มาถึง 3 ปี ก็ยังไม่รู้สึกคุ้นเคย แต่กับอาจารย์หนูกลับคุ้นเคยมากกว่า

คำถาม : เคยนำประเด็นเกี่ยวกับผลงานไปพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นบ้างไหม

คำตอบ : หนูคุยเรื่องนี้เฉพาะกลุ่มในห้องเรียนไม่คุยกับกลุ่มอื่น ๆ เพราะมันเป็นเรื่องที่ลึกมากคิดว่าเขาคงไม่เข้าใจ

คำถาม : อยากให้สรุปความเป็นตัวเราว่ามีลักษณะอย่างไรได้รับอิทธิพลจากใคร

คำตอบ : หนูเป็นคนคิดรอบคอบ และจริงจังในสิ่งที่ทำ นิสัยนี้ได้มาจากการอยู่กับคนแก่ คนแก่ใจเย็น ตัวหนูได้รับอิทธิพลมาจากแม่เยอะ แม่เป็นคนอ่อนน้อมใจเย็น ส่วนพ่อเป็นคนตรงต่อเวลามีระเบียบทั้งสองคนมาร่วมกันเป็นหนู

การสัมภาษณ์นี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วม และการอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลทั้งด้านความคิดที่ส่งผลต่อการแสดงออก ลักษณะของสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปนำไปสู่ความรู้สึกกับพื้นที่ที่แตกต่างกันซึ่งมีผลต่อความทรงจำ ความแปลกใหม่มีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดความทรงจำที่ฝังลึกเป็นความทรงจำระยะยาว การอยู่ในพื้นที่ผ่านการสังเกตมีกิจกรรมร่วม การพูดคุยนำมาสู่ความคุ้นเคยที่ก่อให้เกิดความอบอุ่น ปลอดภัย และการเอาใจใส่ดูแล การได้พบทวนไต่ร่องตรองในสิ่งต่าง ๆ จะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่ละเอียด และครบถ้วนขึ้นซึ่งการได้ฝึกหรือกระทำบ่อย ๆ จะนำมาซึ่งการยกระดับจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับสมาธิ

4.1.3.3 ตัวแทนภาคอีสาน

นางสาวพัทธพร สุวรรณธาดา เกิดที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ย้ายมาอยู่จังหวัดชลบุรี

ในมุมมองของเพื่อนที่มีต่อพัทธพรเป็นคนที่พูดเยาะตรงไปตรงมา และโผงผาง ดูภายนอกไม่น่าคบหา แต่ความจริงแล้วเป็นคนที่มีความจริงใจ

คำถาม : เราเกิดที่ไหน และมีความทรงจำตอนเด็กอย่างไรกับพื้นที่เกิด

คำตอบ : หนูเกิดที่กาฬสินธุ์ พ่อแม่เป็นคนอีสาน ตอนเด็กชอบไปซูดั้วดินตามท้องนา ในช่วงที่นาไม่มีข้าวมันจะแห้งแล้งถ้าดินก็จะขึ้น เราไปซูดมากินอร่อยมาก แล้วก็แมงกูดจี่ที่มันอยู่ในซี้ควายเราก็ไปคุ้ยจับมันมาคั่วกิน

คำถาม : เกี่ยวกับญาติ ๆ เป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ : หนูจำได้ว่าต้องตื่นตอนตี 5 หนึ่งข้าวเหนียวใส่บาตร บางวันก็นำข้าวไปที่วัด หลังจากพระฉันเสร็จเราก็กินข้าวที่วัด ข้าวจะอร่อยมาก ๆ เพราะทุกคนตั้งใจทำ และเขาจะอวยกันว่าอันนี้อร่อย อันโน้นอร่อย เพราะของใครไม่อร่อยมันจะเสียหน้า (เธอจ่ารายละเอียดได้ทั้งหมดและเยอะมาก)

คำถาม : มีอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัยเด็กบ้างหรือไม่

คำตอบ : หนูรู้สึกว่าชนบทในตอนนั้นมีความรู้สึกอบอุ่น หนูจะไปกินข้าวบ้านไหนก็ได้ในหมู่บ้านแม้ไม่ใช่ญาติ แต่ถ้ามองในมุมการกลับไปตอนนี่ก็เป็นการพักผ่อนแต่ถ้าให้กลับไปอยู่คงไม่ใช่

คำถาม : เราได้อะไรจากพื้นที่ตรงนั้น

คำตอบ : หนูเป็นคนที่เคยโตมาจากสองที่คือตอนเด็กชนบทพอโตขึ้นมาอยู่ชลบุรีซึ่งเป็นเมือง ได้เรียนรู้ความยืดหยุ่น หนูรู้สึกว่าหนูเป็นคนสองพื้นที่ มีทั้งสองส่วนรวมอยู่ด้วยกัน เราจะเอาความเรียบง่ายมาใช้ในเมืองไม่ได้ และจะเอาความตึงเครียดมาใช้ในชนบทก็ไม่ได้ มันทำให้หนูต้องคิดกับสถานการณ์ตลอดเวลา มันส่งผลให้หนูเป็นคนยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลา

คำถาม : ที่ชลบุรีเป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ที่ชลบุรีหนูอยู่กับกลุ่มเพื่อนค่อนข้างเกเร พ่ออยากให้เราเรียนศิลปะเพราะที่บ้านทำกรอบรูป แต่ด้วยหนูอยู่กับรูปเขียนทำให้หนูเบื่อ และไม่สนใจในตอนนั้น

คำถาม : ที่เพาะช่างเป็นอย่างไร

คำตอบ : มันเปิดโลกหนูเลย ได้สังคมใหม่ รู้จักอะไรมากขึ้นโดยเฉพาะศิลปะมันเปลี่ยนมุมมองของหนูจากที่เบื่อไม่สนใจ

คำถาม : เกี่ยวกับผลงานที่เราพร้อมกันสร้างภายในตู้เรามีความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร

คำตอบ : หนูว่ามันเป็นงานที่แสดงให้เห็นความหลากหลาย ดินหลาย ๆ พื้นที่ หลาย ๆ สี จากหลากหลายวัฒนธรรม พวกหนูเดินผ่าน และเห็นตั้งแต่ดินเป็นก้อน ๆ ยังไม่มีอะไรเลย พวกหนูยังพูดกันอยู่เลยว่า ขึ้นด้วยวะ ดินตรงนี้มันขึ้นด้วยวะ ทั้ง ๆ ที่มันไม่ควรจะขึ้น อย่างดินแห้ง แข็งที่อ ๆ มันก็ขึ้น อาจารย์ทำได้ไงวะ มันทำให้เรารู้สึกว่า ศิลปะมันเข้าถึงได้ มันทำให้อะไรที่แข็งกระด้างมันอ่อนโยนได้ หนูรู้สึกว่ามันลึกมาก ถ้าคนภายนอกดูก็ดูแค่นิด ดินที่เอามาวาง และปลูกต้นไม้ไม่ได้ใส่ใจอะไร แต่หนูรู้กระบวนการ และมีส่วนร่วม ดินจากทุก ๆ คนจากหลาย ๆ ที่ ดินที่คิดว่ามันไม่น่าปลูกพืชได้ บางคนแค่หยิบมาเฉย ๆ อย่างหนูเนี่ยก็แค่หยิบมาไม่ได้คิดอะไร คิดว่าอาจารย์คงเอาไปทำอะไรสักอย่างก็แค่หยิบมา แต่พอมาเห็นงานแล้วใช้ดินที่เราเอามาเฉย ๆ นั้นมันไม่ใช่เนาะ ต้นไม้มันแทรกขึ้นมามันเป็นความแปลก และพิเศษมาก

คำถาม : ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ การเอาดินมาให้อาจารย์เราจะเปลี่ยนไหม

คำตอบ : ก็คงไม่ หนูยังอยากรู้ผลลัพธ์ว่าถ้าอาจารย์ให้เอาดิน หิน ปูนมา หนูก็คงจะเอาปูนมาเหมือนแกั่งอาจารย์ แต่จริง ๆ คงไม่แกั่งหรอกแค่อยากรู้ว่าผลของมันจะออกมาอย่างไร เพราะมันเหมือนได้เรียนรู้ด้วยกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดกัน ต้นไม้มันอาจจะขึ้นได้หมด

คำถาม : ถ้าคุณเอาปูนมาแล้วส่งผลให้ต้นไม้ขึ้น ๆ ตายล่ะ

คำตอบ : มันคงเป็นข้อผิดพลาด แต่คงไม่ไกลจากความคิดเราเท่าไรหรอก สุดท้ายเราก็รู้อยู่ดีว่าการที่ปูนกับต้นไม้จะขึ้นได้มันต้องใช้เวลายาวนานพอสมควรจึงจะเกาะให้แน่นแล้วไม่ตาย มันยึดหยุ่นได้อยู่แล้ว

คำถาม : เราได้อะไรจากการเห็น และการมีส่วนร่วมในงานนี้

คำตอบ : เหมือนที่อาจารย์สั่งงานเรื่องธรรมชาติ หนูเอาถ่วงออกมาใส่ผ้าไว้ และรดน้ำมันก็ขึ้น พอหนูมาดูงานนี้มันทำให้หนูเชื่อว่าทุกอย่างมันเกิดขึ้นได้ สุดท้ายเวลาทำให้มันขึ้นของมัน

คำถาม : ต้นไม้ที่มันขึ้นเอง เช่น ริมทาง กับที่เราปลูกมันต่างกันอย่างไร

คำตอบ : อันนี้เราดูแลมัน อาจารย์ดูแลมัน แต่ต้นไม้ข้างถนน เช่น ต้นโพธิ์มันเกิดขึ้นเอง เราไม่ต้องการ แต่ต้นไม้ที่เราเหมือนโอบอุ้มดูแลมัน

คำถาม : การดูแลทำให้เกิดผลอะไร

คำตอบ : ก็นำมาสู่การเกิดขึ้น เติบโตของเมล็ดพืช แม้ว่าในตู้ที่อาจารย์สร้างขึ้นหนูจะไม่ค่อยได้ดูแลสักเท่าไรแต่เราก็ยังเห็น ยิ่งมันเจริญเติบโตเราจะมีเฉพาะกับมันมากขึ้นเพราะเราอยู่ใกล้ ๆ มัน ได้สัมผัสมัน

คำถาม : รู้สึกอย่างไรกับการมีส่วนร่วม และสิ่งที่เห็น

คำตอบ : ทำให้เราเห็นความเจริญเติบโต ทำให้เราชื่นใจ เห็นแล้วต้องเอาหน่อยจะจะต้องรดน้ำมันหน่อย

คำถาม : กิจกรรมที่เกิดขึ้นได้สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน และกับอาจารย์อย่างไรบ้าง

คำตอบ : มันทำให้หนูรู้จักสนิทสนมกับเพื่อนมากขึ้นผ่านกิจกรรมนี้ มันทำให้ความห่าง ความเครียดลดน้อยลงระหว่างหนูกับอาจารย์ เหมือนในห้องเรียนหนูเครียดเวลาฟังอาจารย์สอน เพราะมีเรื่องคะแนนเข้ามาเกี่ยว แต่กิจกรรมนี้เป็นการช่วยเหลือกันสบาย ๆ บางทีก็ยังสงสัยเลยว่า มันเป็นงานศิลปะจริง ๆ หรือ

คำถาม : คิดว่าตัวตนเราเป็นคนอย่างไร

คำตอบ : เป็นคนแรง จริงใจ รักเพื่อน ใจนักเลง อันนี้ได้มาจากพ่อ พ่อเป็นนักเลง และเป็นคนยืดหยุ่น กล้าแสดงออก

จากการสัมภาษณ์พี่ราพร ตัวแทนจากภาคอีสานแสดงให้เห็นว่าความทรงจำในวัยเด็กเป็นส่วนที่เธอจำได้ชัดเจน รวมถึงกิจกรรมที่ทำร่วมกันผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรม เช่น การเข้าวัด การวิ่งเล่นในหมู่บ้าน การขุดถั่วดินในท้องนาหลังเก็บเกี่ยว และการหาแมงกูดจี้จากซี้ควายแห้ง เรื่องราวทั้งหมดเป็นพฤติกรรม และกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถานที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นตามลักษณะของพืชในพื้นที่ภาคอีสาน หลังจากที่เธอได้ย้ายมาอยู่ในเมืองชลบุรีซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากบ้านเกิดส่งผลให้ความคิด และพฤติกรรมของเธอมีลักษณะที่ยืดหยุ่น สามารถปรับสภาพได้ตามสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

4.1.3.4 ตัวแทนจากภาคกลาง

นางสาวพรชิตา เตชะธรรารักษ์ เติบโต และใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานคร

คำถาม : เรื่องความทรงจำในวัยเด็กเป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ : หนูเป็นคนค่อนข้างเก็บตัว ตอนเด็ก ๆ ก็เหมือนกับเด็กปกติทั่วไป คือไปเรียนและอยู่กับพ่อแม่ ไม่ค่อยมีเรื่องราวตื่นเต้นเพราะค่อนข้างเป็นเด็กเรียบร้อย พ่อแม่ก็ต้องทำงาน หนูก็ไปเรียนหนังสือ และชอบอยู่ในห้องไม่ค่อยมีพื้นที่เล่น

คำถาม : ความทรงจำที่สำคัญที่เราประทับใจมีช่วงไหนบ้าง

คำตอบ : หนูชอบตอนที่เรียนจบ ตอนนั้นหนู และเพื่อน ๆ เรียนจบเราได้ไปเที่ยวกินเลี้ยงกันเป็นกลุ่มเพื่อน ๆ มันสนุกมาก รู้สึกถึงความอิสระเพราะมันอาจจะเป็นช่วงเรียนจบแล้วด้วยจึงทำได้

คำถาม : รู้สึกว่าเราเป็นคนพุดน้อยนะ

คำตอบ : ใช่ค่ะ หนูค่อนข้างพุดน้อย เรียบร้อยในสายตาของเพื่อน ๆ จะอยู่กับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ จะมีพื้นที่ภายในห้อง รู้สึกอบอุ่น และปลอดภัย

คำถาม : เกี่ยวกับผลงานการมีส่วนร่วมชิ้นนี้ของอาจารย์เรามีความคิดอย่างไร

คำตอบ : มันแปลกดีค่ะ หนูคิดว่าหนูเป็นส่วนหนึ่งเล็ก ๆ ที่ได้นำดินมาแล้วก็เห็นการเจริญเติบโตของพืชภายในตู้ มันทำให้หนูรู้สึกถึงสวนหลังบ้านซึ่งมีพื้นที่เล็ก ๆ สำหรับทำสวน เราต้องล้อมกรอบมัน เรามีพื้นที่น้อย ถ้าจะมองในสิ่งที่เห็นกับสิ่งที่ได้รับจากงานนี้มันทำให้หนูรู้สึกว่าถ้าเราจะมองอะไรเราต้องมองลึกๆ อย่างมองเฉพาะภายนอก วัตถุประสงค์ในมันมีเรื่องราวเนื้อหาเข้ามาสู่การคิดที่ละเอียด

คำถาม : มีความรู้สึกอย่างไรกับงาน และการมีส่วนร่วม

คำตอบ : จริง ๆ หนูชอบต้นไม้อยู่แล้ว เพราะกรุงเทพมันไม่ค่อยมี ที่นี้ก็เป็นที่เขาจัดสรรไว้ให้ หนูรู้สึกถึงความชุ่มชื้นผ่อนคลายเมื่อได้เห็นต้นไม้

คำถาม : เกี่ยวกับเพื่อนร่วมกิจกรรมรวมถึงอาจารย์มีอะไรพิเศษบ้างหรือไม่

คำตอบ : พวกผู้หญิงโดยส่วนใหญ่มีน้อยในห้อง รวมตัวกันอยู่แล้ว แต่การได้มาร่วมช่วยงานนี้เป็นสิ่งที่เราเต็มใจ สนุกสนานไม่เหมือนตอนเรียนซึ่งมักจะตึงเครียด ส่วนเกี่ยวกับอาจารย์ก็รู้สึกว่าการพูดคุยมากขึ้นไม่เกร็งเหมือนอยู่ในห้องเรียน

คำถาม : ถ้าให้สรุปลักษณะหรืออัตลักษณ์ของตัวเอง

คำตอบ : หนูเป็นคนพูดน้อย ไม่ค่อยแสดงออก จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เพื่อนๆ มองหนูเป็นคนเรียบร้อย หนูมีกระหมัดระวังในการแสดงออก

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากภาคกลางแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างผลงานที่สร้างร่วมกันกับความทรงจำส่วนตัวในเรื่องของพื้นที่หลังบ้านของเธอซึ่งเป็นสวนเล็กๆ แต่มากลับไปด้วยความชุ่มชื้น และให้ความรู้สึกผ่อนคลาย นอกจากนี้ ความเชื่อมโยงอีกส่วนหนึ่งคือ การที่พื้นที่สวนหลังบ้านมีขนาดเล็กเนื่องจากว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเมืองหลวง จึงต้องมีการล้อมกรอบ หรือยกพื้นที่สวนขึ้นจากพื้น เพื่อจัดสรรพื้นที่ให้มีคุณค่ามากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปรากฏตัวของงานศิลปะได้เชื่อมโยงผู้ร่วมสร้างสรรค์ในฐานะผู้ชมให้นึกถึงความทรงจำเก่า ๆ ที่ผ่านมา ลักษณะดังกล่าวนี้คือความเชื่อมโยงของความทรงจำจากความทรงจำร่วมให้กลับไปสู่ความทรงจำส่วนบุคคลอีกครั้งหนึ่ง

4.1.3.6 สรุปการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครตัวแทนทั้ง 4 ภาค ภายใต้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับงานสร้างสรรค์ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับความทรงจำที่มีต่อพื้นที่ในวัยเด็ก ประสบการณ์การมีส่วนร่วม อัตลักษณ์ตัวตน สัมพันธภาพ และการเป็นส่วนหนึ่งของผลงานที่มีความคิดความรู้สึกที่เชื่อมโยงกับความทรงจำในปัจจุบัน ซึ่งจากเนื้อหาเรื่องราวสามารถสรุปประเด็นรวมได้ดังนี้

1. ความทรงจำที่ฝังลึกอยู่ในวัยเด็กเป็นส่วนสำคัญที่นำมาสู่ความประทับใจในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลินดา ออสติน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมที่ว่า ความผูกพันกับสถานที่มักเริ่มต้นในวัยเด็ก เป็นความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง มันคือความเชื่อมโยงอารมณ์ ความรู้สึกของปัจเจกบุคคลกับสถานที่ มันเป็นความรู้สึกที่ดี และประทับใจต่อสถานที่ใน

อดีต (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2558a) ซึ่งเห็นได้ชัดว่าทั้ง 4 คนสามารถจำเรื่องราวในวัยเด็ก รวมถึงรายละเอียดของพื้นที่ และบรรยากาศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. การมีประสบการณ์ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการไปวัด และกินข้าวกับคนในหมู่บ้าน การสร้างสนามฟุตบอลในโรงเรียน และงานรวมญาติ กิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่นำมาสู่เรื่องราวทาง ความทรงจำ เหตุการณ์สัมพันธ์กับพฤติกรรม และหน้าที่ของผู้คนในสภาพแวดล้อมอย่าง ที่นักวิชาการชาวอิหร่านทั้ง 3 คนได้กล่าวไว้ข้างต้น

3. ลักษณะทางความคิด และบุคลิกภาพในการแสดงออกได้รับอิทธิพลมาจาก สภาพแวดล้อมในพื้นที่ เช่น พ่อแม่ ตายาย เพื่อน ๆ ชุมชน โรงเรียน และเมือง สิ่งเหล่านี้ย่อมหล่อ หลอมให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ตัวตนขึ้น ซึ่งไฮเด็กเกอร์ได้กล่าวไว้ว่า "ตัวตน" ของเรามันเป็นสถานที่ที่ หล่อหลอมและสร้างตัวตนของเราขึ้นมา

4. ความเชื่อมโยง เรื่องราวความทรงจำในอดีตที่มากมาย และหลากหลายได้ถูกล้อมรวม เป็นตัวตนปัจจุบัน มันคือสัมพันธ์ภาพที่เกิดจากเหตุการณ์ พื้นที่ และเวลา ซึ่งลักษณะแนวคิดนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกับ แอน สเตนรอส ที่ว่า ความทรงจำได้ถูกแยกแยะข้อมูล และแปลค่า เป็นสัญญาณแล้วจึงเกิดเป็นภาพแทนในลักษณะความรู้สึกที่เป็นไปตามประสบการณ์ช่วงเวลา และ ภูมิภาค ถ้าภาพแทนคือความทรงจำ ความทรงจำก็เป็นตัวตน สัมพันธ์ภาพก็มีลักษณะเดียวกันที่ เชื่อมโยงความหมายภาพแทนของแอน

จากการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และกลุ่มอาสาสมัครผ่านการสร้าง พื้นที่ในผลงานชุด "สัมพันธ์ภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา" ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและค้นพบประเด็น ใหม่ที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมศิลปะนำมาสู่ความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นที่ในมิติที่ลึกซึ้ง ละเอียดอ่อนขึ้น รวมทั้งเป็นฐานเชื่อมโยงที่นำไปสู่ความเข้าใจในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรม และสังคม รวมถึงสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

2. การใช้ร่างกาย (Body) และจิตใจ หรือสภาวะภายใน (Interiority) เป็นเครื่องมือผ่านการ มีประสบการณ์ร่วม สามารถสร้างคุณค่าความหมายที่สัมพันธ์กับความรู้สึกต่อพื้นที่ นำมาสู่ความ ทรงจำส่วนบุคคล และความทรงจำร่วมได้

3. อัตลักษณ์ของพื้นที่ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันภายใต้การ ดำเนินไปของเวลา

4. พื้นที่ และกิจกรรมที่ร่วมกันสร้างเกิดเป็นพื้นที่ และสภาพแวดล้อมใหม่ซึ่งนำมาสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ความสัมพันธ์ และหน้าที่

5. ความแตกต่างของวัสดุที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ที่ถูกหลอมรวม และเกิดความผสมกลมกลืนเป็นเอกภาพได้ภายใต้พื้นที่ และสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับช่วงเวลา ในขณะที่การหลอมรวมของมนุษย์เป็นเรื่องของความเข้าใจ ความสามัคคี แนวคิด และอุดมการณ์ที่มีความเข้าใจร่วมกัน

4.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต

ภาพที่ 32 ชื่อผลงาน ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต

ขนาด 80 x 39 x 190 เซนติเมตร

เทคนิค ตู้กระจกบรรจุดิน พืช น้ำ อากาศ

รดน้ำบนดินต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 29 มีนาคม 2563 ถึงปัจจุบัน
(วันที่จัดทำหนังสือล่าสุด มิถุนายน 2563)

หลักการของผลงานชิ้นนี้ เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่สังคมสร้างกฎระเบียบที่เรียกว่า สถานการณ์ฉุกเฉินจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้คน มีกฎหมายออกนอกพื้นที่ ห้ามออกนอกบ้านในยามวิกาล และขอความร่วมมือให้ประชาชนอยู่แต่ในบ้านเพื่อความปลอดภัย เพื่อหยุดการแพร่ระบาดของไวรัส จึงนำมาสู่การปรับผลงานสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ คือ การสำรวจพื้นที่ภายในบริเวณบ้าน

การสำรวจค้นพบว่า บริเวณบ้านประมาณ 150 ตารางวา ซึ่งตัวบ้านเป็นจุดศูนย์กลาง สร้างมาประมาณ 40 กว่าปี มีพื้นดิน ต้นไม้ และโถงน้ำจำนวนมาก เมื่อสำรวจ และพิจารณาพบพื้นที่ดินที่ปรากฏพื้นที่ว่างเหมาะสมจะเป็นสถานที่สร้างสรรค์ผลงาน การสำรวจนี้เชื่อมโยงกับพื้นที่ในการใช้ชีวิตประจำวัน คือ อยู่ด้านข้างของทางเดินภายในพื้นที่รอบบ้าน

การกำหนดพื้นที่นำมาสู่การจัดการ วางแผน และวิธีการ โดยมุ่งมาสู่ความเป็นครอบครัว และอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมภายในครอบครัว โดยอาศัยวิธีการทางเกษตรกรรมที่เป็นภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมของคนไทย คือ การปลูกพืช มาเป็นวิธีในการสร้างสรรค์ และอาศัย “ดิน” เป็นวัสดุหลักในการเป็นต้นกำเนิดของเรื่องราว และเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับพื้นที่

แนวความคิดของผลงานชิ้นนี้เป็นการสร้างพื้นที่ใหม่ภายใต้พื้นที่บริเวณเดิมโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนภายในครอบครัวผ่านกิจกรรม และการร่วมแรงร่วมใจ เกิดการสนทนาเรื่องเล่าเกี่ยวกับพื้นที่ ซึ่งเป็นความทรงจำที่มีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่บ้านเดิม และพื้นที่ใหม่ที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ทางสัญญะมาร่วมกันประกอบสร้างขึ้น

4.2.1 วัตถุประสงค์ความหมายกับการยกระดับ

ภาพที่ 33 การทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในครอบครัว

ภาพที่ 34 การสร้างพื้นที่ และยกระดับวัสดุ

การโยกย้ายดินให้มาอยู่ในตู้เป็นการสร้างพื้นที่ในลักษณะการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างจากความเป็นพื้นที่เดิม หรืออาจเรียกว่าเป็นขอบเขตพื้นที่ทางความคิดที่กำหนดขึ้น การยกระดับของดินให้สูงขึ้นจึงเป็นการสร้างสถานะที่มีความพิเศษของพื้นที่ ระดับจึงเป็นเสมือนการให้ความสำคัญผ่านประโยชน์ใช้สอยซึ่งเชื่อมโยงกับหน้าที่ในชีวิตประจำวัน การสร้างกรอบจึงเป็นอีกนัยยะหนึ่งที่มีความพิเศษ และให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่กำหนด แม้ว่าดินที่อยู่บนพื้นที่กับดินที่อยู่ภายในตู้กระจกจะมีคุณสมบัติเดิมเหมือนกัน แต่การกำหนดพื้นที่ทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้น และเป็นการยกระดับ "วัตถุ" ธรรมดาที่มีอยู่ทั่วไปให้ก่อเกิดความหมายใหม่ที่สัมพันธ์กับแนวคิดที่เป็นงานศิลปะ "วัตถุ" และ "พื้นที่" จึงเป็นการถูกกำหนดขึ้นผ่านการเลือกสรร

แม้ว่าพื้นที่ภายในตู้กระจกที่กำหนดขอบเขต และมีวัสดุบรรจุอยู่จะเป็นพื้นที่ในลักษณะจำลองที่ง่ายต่อการดูแล สังเกต และพิจารณา แต่พื้นที่นี้ยังเชื่อมโยงกับพื้นที่บริเวณบ้านที่ถูกโอบล้อมภายใต้สภาพแวดล้อมอันเป็นหนึ่งเดียวกัน ในขณะที่พื้นที่บริเวณบ้านก็ถูกโอบล้อมด้วยพื้นที่แวดล้อมภายนอกในบริเวณที่กว้างขึ้นอย่างไม่สามารถแยกขาดจากกันได้

แม้ว่าการกำหนดกรอบทางความคิดที่นำมาสู่กรอบทางกายภาพที่เป็นวัตถุ คือ ตู้กระจกจะเป็นสัญญาณของการแยกส่วนออกมาเฉพาะของพื้นที่ แต่ในลักษณะความสัมพันธ์ของพื้นที่จากพื้นที่เล็ก ๆ ภายในตู้ พื้นที่รอบ ๆ บ้าน และพื้นที่สภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน มันคือความเชื่อมโยงในหน่วยต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นเอกภาพในการสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพื้นที่ระดับที่กว้างขึ้น

4.2.2 การบรรจุดิน และความคิดผ่านการกระทำ

ภาพที่ 35 การบรรจุดินในพื้นที่ที่กำหนด

การสร้างความหมายของพื้นที่ผ่านการมีประสบการณ์ร่วมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการที่นักปรัชญาอย่าง มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ ได้กล่าวไว้ หากเป็นอย่างที่กล่าวมา การร่วมกันขุดดิน และประกอบสร้างใหม่ภายในพื้นที่ตุ้กระจกเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมที่เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น แม้ว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนี้จะใช้เวลาร่วมกันไม่มากนัก แต่ภายใต้จุดมุ่งหมาย และความเข้าใจ กิจกรรมจึงเป็นตัวดำเนินเรื่องที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวในระดับที่กระชับแน่นแฟ้นให้เกิดขึ้น ตัวอย่างในที่นี้ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมของ ยาย ป้า พ่อ แม่ และลูก กิจกรรมนำมาสู่ความสัมพันธ์ของบุคคลผ่านการสร้างศิลปะ เป็นพื้นที่ทางความคิดที่มีมิติทางสังคม และวัฒนธรรมซ้อนอยู่ และมีหน่วยเล็กที่สุดของสังคม คือ สถาบันครอบครัว ซึ่งนำมาเป็นจุดเชื่อมโยงสัมพันธ์ในผลงานชิ้นนี้

การกระทำผ่านกระบวนการประกอบสร้างใหม่ภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกัน เกิดการช่วยเหลือกันและกันจากครอบครัวได้เริ่มก่อเกิดความหมาย และมีความสำคัญขึ้น ซึ่งเชื่อมโยงกิจกรรมของคนภายในครอบครัวผ่านการกระทำ วัตถุ พื้นที่ และเวลาเข้าไว้ด้วยกันอย่างสัมพันธ์

4.2.3 พื้นที่แห่งความทรงจำที่มีชีวิต

ภาพที่ 36 การก่อเกิดพืชผักสมุนไพรที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ในอดีต

เมื่อเกิดความเชื่อมโยงระหว่างความทรงจำในอดีต และดำเนินมาถึงปัจจุบันผ่านเวลา และพื้นที่ที่เรียกว่า “บ้าน” เมื่อเวลาผ่านไปความทรงจำหลายอย่างเลือนรางไป คงไว้เฉพาะความเป็นพื้นที่ การขุดดินขึ้นมาบรรจุในตู้กระจกจึงเป็นการขุดเรื่องราวทางความทรงจำในอดีตให้มีชีวิตใหม่ เป็นพื้นที่ตัวแทนที่เชื่อมโยงขึ้น การแตกหน่อของพืชจากพื้นดิน หน่อ คือตัวแทนของพืชซึ่งแสดงถึง “ชีวิต” ที่อาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตภายใต้สัมพันธภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ การแตกหน่อจากเมล็ดพืช คือ การขยายพันธุ์ของพืชในลักษณะหนึ่งที่เชื่อมโยงกับสายพันธุ์กรรมของแต่ละชนิด ซึ่งการปรากฏขึ้นของพืชแต่ละชนิดภายในตู้ไม้ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจที่จะปลูก แต่อาศัยการมีส่วนร่วมของสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน สิ่งเหล่านี้เป็นการเชื่อมโยงเรื่องของพื้นที่อย่างเป็นทางการ ดังเช่นปรากฏการณ์เกิดการงอกของต้นไม้ที่อยู่นอกรั้วบ้าน หรืออยู่ห่างไกลออกไปขึ้นภายในพื้นที่ตู้กระจก

แม้ว่าพืชหลายชนิดที่งอกงามขึ้นมาจะมีต้นตอเชื่อมโยงกับการสร้างบ้าน นั้นหมายถึงต้นไม้ และพืชหลายชนิดถูกปลูกภายในพื้นที่ในช่วงเวลาเดียวกันกับการสร้างบ้าน ด้วยเหตุนี้ ต้นไม้และพืชจึงเป็นจุดเชื่อมโยงเรื่องราวในอดีตที่มีประวัติคู่เคียงมากับบ้านให้ปรากฏถึงความทรงจำอีกทั้งที่มาของพืชเหล่านั้นมีความหมายที่เป็นต้นทางของการเชื่อมโยงเรื่องราวในอดีตกับการปรากฏใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งกล่าวได้ว่าความทรงจำ และเรื่องราวของพื้นที่กลับปรากฏชัดผ่านการมีชีวิตของพืช และการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกันของคนภายในครอบครัว

4.2.4 การปรากฏการณ์อัตลักษณ์ตัวตน

ภาพที่ 37 การแตกหน่อของดินย่านางต้นแรกที่ปลูกลงพร้อมกับการสร้างบ้านเมื่อสี่สิบกว่าปีก่อน

ภาพที่ 38 กิจกรรมภายในครอบครัวช่วยเพิ่มพูนความรักความผูกพัน

เมื่อการประกอบสร้างผ่านการมีส่วนร่วมด้วยวิธีการต่าง ๆ และผ่านช่วงเวลามาระยะหนึ่ง ความต่อเนื่องของการดูแล ติดตาม เอาใจใส่ต่อวัตถุที่สร้างขึ้นจะนำมาสู่การเชื่อมโยงตัวบุคคลกับบุคคลในครอบครัวให้เกิดความรัก และอยู่ดูแลเอาใจใส่กันมากขึ้น การปฏิบัติต่อวัตถุที่เป็นศูนย์รวมทางความคิดที่ผู้สร้างสรรค้ให้ความหมายว่า คือ “ศิลปะ” นั้น เพราะมันเป็นผลผลิตทางความคิดที่ก่อให้เกิดความตระหนักถึงความหมาย และความสำคัญของพื้นที่อันรวมถึงบุคคล ภาษา ศิลปวัฒนธรรม และวัตถุอื่น ๆ ที่สัมพันธ์อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อันเป็นความมั่งงามที่สะท้อนผ่านคนผู้สังคัม การเจริญงอกงามของธรรมชาติ พืช ต้นไม้ภายในตู้เปรียบได้กับความมั่งงามของสภาวะจิตใจที่ต่างคนต่างช่วยกันดูแลเอาใจใส่ผ่านการสนทนา และการกระทำ ก่อความรักความอบอุ่นขึ้น ทำให้รู้สึกถึงความปลอดภัยภายใต้ “พื้นที่” ที่เรียกว่า “บ้าน” ความงามที่ปรากฏรวบรวมถึงความสดชื่นเบิกบานของต้นไม้ และธรรมชาติย่อมส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ดูแล และพบเห็นซึ่งมีผลต่อจิตใจโดยตรง การประกอบสร้าง และเกิดขึ้นของพื้นที่ใหม่นี้นำมาสู่ความเจริญงอกงามทางกายภาพของพืชที่ให้ผลสะท้อนเป็นความปิติเบิกบานใจของผู้สร้าง เมื่อจิตใจสงบสุข และเบิกบานย่อมส่งผลต่อความคิด และพฤติกรรมในการแสดงออกในด้านที่ดีงามกับบุคคลรอบข้าง และครอบครัว การปฏิบัติอย่างระมัดระวัง และไตร่ตรองผ่านการสังเกต ใฝ่ดู นำมาสู่สภาวะที่เชื่อมโยงฝังลึกอยู่ในจิตใจ ที่ค่อย ๆ ซึมซับสะสมปรากฏผ่านเป็นอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ตัวตนจึงรวมถึงบุคลิกภาพ ความคิด อุดมการณ์ ที่เกิดจากประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และบุคคลรอบข้างที่หล่อหลอมเรามาผ่านพื้นที่การมีประสบการณ์ร่วม เกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้น พื้นที่ในผลงานชิ้นนี้จึงเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสังคมวัฒนธรรมที่ทั้งสองส่วนหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน วัตถุประสงค์สิ่งมีชีวิต

ภาพที่ 39 พีช แมลง และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก

ภายในพื้นที่ตู้กระจกได้เกิดเรื่องราวเนื้อหาขึ้นมากมาย และกลายเป็นพื้นที่ทางสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะ เกิดกระบวนการที่เรียกว่า “การย่อยสลาย” เป็นกระบวนการหนึ่งในระบบธรรมชาติที่มีแบคทีเรีย หรือสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กช่วยย่อยสลายเศษพืชและสัตว์ให้กลับสู่การเป็นห่วงโซ่อาหารของชีวิตอื่นอีกครั้งหนึ่ง เป็นการสละกายวัตถุให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตขนาดเล็กกับสิ่งที่ยากฏขึ้นอย่างต้นไม้ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตขนาดใหญ่ ทั้งสองส่วนมีความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงซึ่งกันและกันภายในพื้นที่

นอกจากนี้ สิ่งมีชีวิตขนาดใหญ่ขึ้น เช่น แมลง ผีเสื้อ หรือสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสภาพแวดล้อมบริเวณนี้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วม และใช้ชีวิตอยู่ภายในพื้นที่ที่กำหนดขึ้นด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าพื้นที่จำลองนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบธรรมชาติอย่างแท้จริงเพียงแต่ได้ถูกยกระดับความหมาย และหน้าที่ขึ้นเป็นวัตถุทางศิลปะที่มีชีวิตซึ่งเชื่อมโยงกับความทรงจำขึ้น

4.2.5 วัตถุกับพื้นว่าง

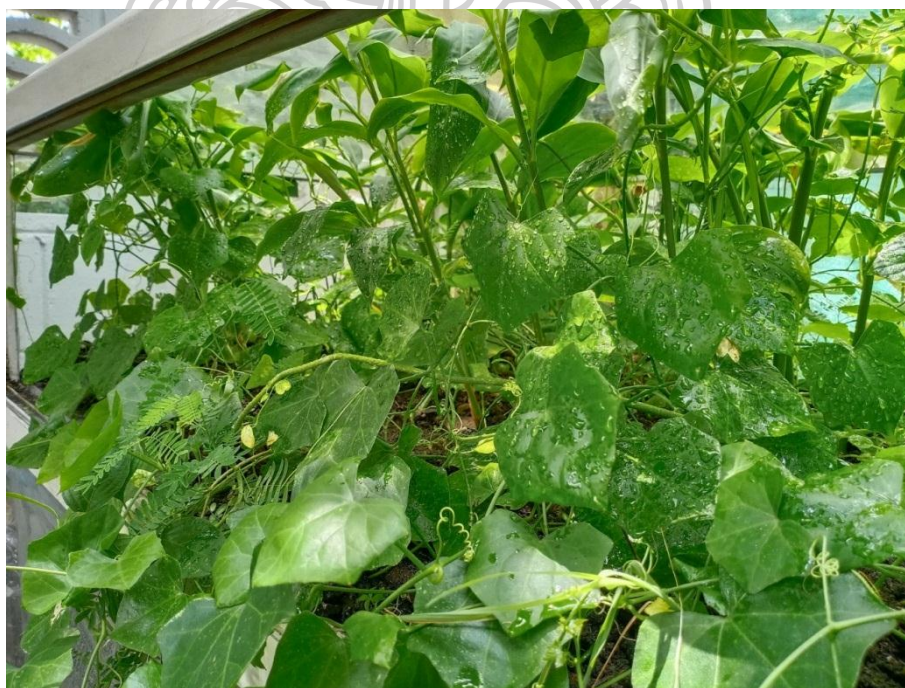
ภาพที่ 40 การเจริญเติบโตสร้างความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างภายใน

ภาพที่ 41 ดิน และ อากาศ (พื้นที่ว่าง) ถูกเชื่อมโยงโดยพืช

จากจุดเริ่มต้นปริมาณของวัตถุที่เป็นดิน และเศษวัชพืชอยู่ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ภายในตู้ และที่เหลืออีก 80 เปอร์เซ็นต์ คืออากาศ หรือพื้นที่ว่าง เมื่อเกิดปรากฏการณ์การเจริญเติบโตผ่านช่วงเวลา และมีความเหมาะสมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโต พื้นที่ว่างภายในตู้ก็จะลดน้อยลง ซึ่งถ้ามองว่าการเจริญเติบโตเป็นกระบวนการหนึ่งที่น่ามาสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพของวัตถุให้มีขนาด และมวลน้ำหนักที่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของขนาดและปริมาณนี้ได้มีผลกระทบต่อพื้นที่ว่างโดยตรง ซึ่งหากเรามองศิลปะชิ้นหนึ่งที่เป็นประติมากรรมที่ให้ความรู้สึกสวยงาม สง่างาม และมีสุนทรีย์ผ่านพื้นที่ที่ประกอบสร้างขึ้นอย่างเหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมที่มนุษย์กำหนดขึ้น ขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ว่าง แสงที่พอดี เกิดความลงตัวที่สัมพันธ์กับพื้นที่ ซึ่งอาจหมายรวมถึงหอคิลิปิ ความงดงามที่กล่าวมาเป็นบรรทัดฐานอันเกิดจากการกำหนดขึ้นโดยมนุษย์เป็นฝ่ายกระทำผ่านความคิด ความงามที่เกิดขึ้นจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ว่างกับวัตถุ ในขณะที่ความงามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตู้กระจกนั้น ได้แสดงความสัมพันธ์ที่มีต่อพื้นที่ และวัตถุมากกว่าผลงานประติมากรรม แต่เป็นความเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ ผ่านกระบวนการ และมิติเวลา ความงามจึงมิได้ถูกกำหนดขึ้นเฉพาะรูปทรงกับพื้นที่ว่างเท่านั้น แต่หมายรวมถึงอากาศ ความชื้น ความสว่าง เวลา บรรยากาศ และความหมายที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต การมีอยู่จริงตามขณะของเวลาที่

ปรากฏ และปรับเปลี่ยน แปรสภาพไปตามช่วงเวลา ศูนย์แห่งวัตถุ และพื้นที่ที่เกิดขึ้นจึงเป็น สัมพันธภาพแบบปัจจุบันขณะซึ่งเป็นความงดงามที่มีความหมาย และทรงคุณค่าอยู่ภายในทั้ง รูปธรรม และนามธรรม

ภาพที่ 42 สัมพันธภาพเกิดขึ้น ผ่านการเจริญเติบโตภายในตู้

ภาพที่ 43 ความหลากหลายของพันธุ์พืชภายในที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ภายนอก

ภาพที่ 44 สัมพันธภาพของพื้นที่

ภาพที่ 45 ภาพผลงานกับสภาพแวดล้อมที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ภายในบริเวณบ้าน

4.2.6 วิเคราะห์การสร้างสรรค์

ผลจากการสร้างสรรค์ผลงานชุด ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต ทำให้ค้นพบประเด็นสำคัญดังนี้

4.2.6.1 วัสดุในพื้นที่ภายในเป็นตัวแทนของพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์กับความทรงจำ และพื้นที่ภายนอกอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้

4.2.6.2 พื้นที่ภายในบ้านเป็นจุดหลอมรวมความเป็นอัตลักษณ์เริ่มแรกที่ทำให้ความเป็นตัวตนผ่านมุมมอง แนวคิด ทักษะคติ และพฤติกรรม

4.2.6.3 การเข้าใจพื้นที่ในกรอบที่กำหนดขึ้นนำมาสู่ความรู้พื้นฐานในการทำความเข้าใจส่วนอื่น ๆ ที่กว้างขึ้น

4.2.6.4 พื้นที่ทางความคิดสามารถปรากฏเป็นรูปธรรมที่สะท้อนความเป็นปัจจุบันผ่านงานศิลปะที่เรียกว่า “พื้นที่ทางศิลปะ” ได้

4.2.6.5 ความเชื่อมโยง วัสดุ พื้นที่ เวลา และการมีส่วนร่วมนำมาสู่ความรัก ความผูกพัน อบอุ่น และปลอดภัยของบุคคลในครอบครัว ก่อให้เกิดความทรงจำส่วนบุคคล และความทรงจำร่วมขึ้น

4.2.6.6 การปรากฏร่องรอยที่สัมพันธ์กับพื้นที่ เวลา และสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกำหนดของมนุษย์ และอาศัยการมีส่วนร่วมจากธรรมชาติ เป็นสัมพันธภาพที่ไม่อาจแยกจากกันได้

4.2.6.7 คุณค่าความหมายของวัสดุ และพื้นที่สามารถยกระดับความสำคัญ เป็นสถานะใหม่ขึ้นซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์

4.3 สรุปกระบวนการสร้างสรรค์

จากการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาผลงานทั้งสองชุด คือ “สัมพันธภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา” และ “ดินพื้นบ้าน สัมพันธภาพ ความทรงจำที่มีชีวิต” โดยเริ่มจากการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมผ่านความสัมพันธ์กับพื้นที่ที่เชื่อมโยงบุคคลกับกลุ่มคน จากความหลากหลายสู่ความเป็นเอกภาพ จากความทรงจำส่วนบุคคลสู่ความทรงจำร่วม ในขณะที่ชุดที่สองได้อาศัยคนภายในครอบครัว เนื้อที่ภายในบ้าน และบริเวณบ้านเป็นพื้นที่ในการสร้างสรรค์ อาศัยกิจกรรม และพื้นที่เดิมที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เช่น การปลูกพืชสวนครัว ปลูกสมุนไพร ได้กลับมาเกิดขึ้นอีกครั้งผ่านการมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ศิลปะซึ่งเชื่อมโยงความทรงจำในอดีต และกิจกรรมปัจจุบันมาไว้ด้วยกัน

เป็นการสร้าง และกระชับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้เกิดความรักความเข้าใจที่อบอุ่น และแนบแน่นมากยิ่งขึ้น

ผลจากการสร้างสรรค์ผลงานทั้งสองชุดได้ก่อให้เกิดความรู้ และประเด็นที่สำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

4.3.1 การสร้างพื้นที่ผ่านการมีส่วนร่วมนำมาสู่ความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นที่ จากความแตกต่างสู่สัมพันธภาพ จากสัมพันธภาพสู่มิติที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น อีกทั้งความรู้ความเข้าใจนี้สามารถเป็นฐานที่นำไปสู่ความเข้าใจในประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

4.3.2 การมีส่วนร่วมที่อาศัยร่างกาย และจิตใจผ่านการสร้างพื้นที่ก่อให้เกิดคุณค่า ความหมาย ความรัก และความผูกพันซึ่งนำมาสู่ความทรงจำส่วนบุคคล และความทรงจำร่วมขึ้น

4.3.3 สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นผ่านพื้นที่ก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ทางพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ตัวตนส่วนบุคคล และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

4.3.4 สภาพแวดล้อมใหม่นี้นำมาสู่ความเชื่อมโยงวิถีการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับหน้าที่ และพฤติกรรม

4.3.5 สัมพันธภาพเกิดจากความเชื่อมโยงของมนุษย์ และธรรมชาติที่อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ ภายใต้พื้นที่ที่มีเวลาเป็นตัวควบคุม

จากข้อสรุปดังกล่าวทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่นำมาสู่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับพื้นที่ในมิติที่ลึก และชัดเจน เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าความสำคัญกับพื้นที่ในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานทั้งสองชุด ประกอบด้วย “สัมพันธ์ภาพ พื้นที่ วัตถุ เวลา” และ “ดินพื้นบ้าน สัมพันธ์ภาพ ความทรงจำมีชีวิต” ภายใต้หัวข้อวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ ความทรงจำที่มีต่อพื้นที่ในวันเด็ก โดยมีดินเป็นรากฐานในฐานะแหล่งเรียนรู้สร้างประสบการณ์ เป็นพื้นที่ชีวิตที่มีคุณค่า ดินจึงถูกเลือกมาเป็นตัวแทนพื้นที่ และตัวตนที่เชื่อมโยงความทรงจำส่วนบุคคลสู่ความทรงจำร่วม การร่วมกันสร้างพื้นที่ภายในตู้กระจกเป็นพื้นที่ทางความคิด การกำหนดกรอบขอบเขตเพื่อความสอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่ตั้งนั้น ๆ การยกระดับฐานให้พื้นดินสูงขึ้นจากสภาพปกติเป็นเจตนาที่จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และความพิเศษของดิน ในระดับที่ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ในขณะที่คุณสมบัติตู้กระจกที่โปร่งใสรอบด้านเป็นภาวะของการเปิดเผยที่ความจริงสามารถปรากฏได้ผ่านวัตถุภายใน นอกจากทำหน้าที่ในการกำหนดขอบเขตแล้วยังสามารถยกระดับความหมายคุณค่า และความสำคัญที่นำไปสู่ความเป็นศิลปะ

การมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมในพื้นที่ในลักษณะที่เรียบง่ายเป็นการนำภูมิปัญญาพื้นถิ่นแบบดั้งเดิมมาใช้ และอาศัยความร่วมมือร่วมใจผ่านการดูแลเอาใจใส่ในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ รวมถึงเป็นการเรียนรู้สร้างความเข้าใจที่ก่อให้เกิดความรักความผูกพันกับพื้นที่ขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดความหมาย และคุณค่าที่นำมาสู่ความทรงจำร่วมกันในสังคม

การเจริญเติบโตของพืชที่หลากหลายภายใต้การดำเนินไปได้ก่อให้เกิดเป็นพื้นที่ทางสภาพแวดล้อมใหม่ที่เป็นความประสานกลมกลืนเชื่อมโยงกันขึ้น เป็นอัตลักษณ์หนึ่งที่สัมพันธ์กับเวลาขณะนั้น ในขณะที่กลุ่มผู้มีส่วนร่วมได้ถูกล้อมรวมเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม และมีแนวความคิด อุดมการณ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจ ก่อเกิดเป็นความรักความสามัคคีขึ้น

สัมพันธ์ภาพที่ปรากฏผ่านพื้นที่เป็นการแสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึงความเชื่อมโยงกันของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งในมิติของมนุษย์ต่อมนุษย์ที่นำไปสู่ความเป็นสังคม ในมิติของพื้นที่สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่เชื่อมโยงกับสิ่งมีชีวิตที่โตขึ้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับสิ่งแวดล้อมที่กว้าง

ขึ้น ความสัมพันธ์ของพื้นที่ และสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้หล่อหลอมผ่านความสัมพันธ์เกิดเป็น
อัตลักษณ์ของพื้นที่ ในขณะที่ความเป็นตัวตนของมนุษย์ถูกแสดงผ่านความคิด และพฤติกรรม

ผลงานสร้างสรรค์ทั้งสองชุดภายใต้หัวข้อวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดินร่อนรอย
ปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” ได้มีส่วนกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก และ
ความสำคัญในการอยู่ร่วมกันภายใต้พื้นที่ เวลา และเหตุการณ์ ซึ่งนำมาสู่ความเป็นอัตลักษณ์
ตัวตนของเรา การใส่ใจในรายละเอียดผ่านการสังเกต ลงมือร่วมกัน นำมาสู่การรับรู้ความจริง
ของพื้นที่ จนก่อให้เกิดความหมายคุณค่า ความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน ดังปรากฏชัดเจนผ่าน
ผลงานสร้างสรรค์ทั้งสองชุดที่กล่าวสรุปได้ว่า ตัวตนของมนุษย์ คือ ส่วนหนึ่งที่เกิดจากธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมในขณะที่สภาพแวดล้อม และธรรมชาติได้ปรากฏผ่านการมีส่วนร่วมของมนุษย์
เช่นเดียวกัน ทั้งสองส่วนสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเกิดเป็นภาพความเจริญเติบโตของชีวิตภายใต้
พื้นที่ที่สร้างร่วมกัน ซึ่งปรากฏผ่านผลงานสร้างสรรค์ภายใต้หัวข้อวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ภาคผนวก

เอกสารตอบรับข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในการสัมภาษณ์
และบันทึกสื่อโซเชียลมีเดีย

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโซเชียลมีเดีย

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากคืน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”

ข้อตกลงฉบับนี้ทำขึ้น ระหว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แด่มประสิทธิ์ ในฐานะ “ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์” กับ น.ส. พิธาพร วิวรรณกุล ในฐานะ “ผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์” ทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกัน ในการยินยอมให้ใช้สิทธิ์ในการ สัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโซเชียลมีเดีย (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ดังต่อไปนี้

การให้ข้อมูลเบื้องต้น	ใช่	ไม่ใช่
1. ข้าพเจ้าได้อ่าน และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว เมื่อวันที่ 28 / 05 / 63.....	☒	☐
2. ข้าพเจ้ามีโอกาสดูข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว	☒	☐
3. ข้าพเจ้ายินยอมที่จะมีส่วนร่วมเกี่ยวกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้ โดยอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโซเชียลมีเดีย (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ได้	☒	☐
4. ข้าพเจ้ารับทราบว่า การมีส่วนร่วมนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะถอนตัวเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบ	☒	☐
การปกปิด-เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของท่าน		
5. ข้าพเจ้ายินยอมให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์	☒	☐
6. ข้าพเจ้ารับทราบว่า คำสัมภาษณ์ และสื่อโซเชียลมีเดีย (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า อาจถูกนำไปอ้างในสิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บไซต์ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
7. ข้าพเจ้าอนุญาต (เลือก ใช่) / ไม่อนุญาต (เลือก ไม่ใช่) ให้เปิดเผยชื่อ-นามสกุลของ ข้าพเจ้าในโครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
9. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวข้าพเจ้าได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้นยินยอมปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ในข้อตกลงฉบับนี้ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากคืน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” เอกสารแนบ 1 ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโซเชียลมีเดีย	☒	☐

การอนุญาตให้ใช้ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือไปจากโครงการ/งานวิจัย/ กิจกรรมนี้	ใช่	ไม่ใช่
10. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อมัลติมีเดีย (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับ ข้าพเจ้า ไปอ้างใน สิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บเพจ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่ นอกเหนือไปจากโครงการวิทยานิพนธ์นี้ได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้น ยินยอม ปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ข้อตกลงฉบับนี้	☒	☐
ทั้งนี้ ผู้ทำโครงการวิทยานิพนธ์สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย		
11. ข้าพเจ้ายินยอมให้ใช้สิทธิ์ในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อมัลติมีเดีย (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า เพื่อการทำงานในโครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอย ปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” ซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์ทาง การศึกษา และการวิจัยโดยไม่แสวงหากำไร	☒	☐

ชื่อ-นามสกุลผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์ พัทธพงศ์ สรรพนาถ
วันที่ 24/05/63

โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”
ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร เต็มประสิทธิ์

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากคืน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”

ข้อตกลงฉบับนี้ทำขึ้น ระหว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แด่มประสิทธิ์ ในฐานะ “ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์” กับ น.ส. พวิศิตา ใจดี ในฐานะ “ผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์” ทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกัน ในการยินยอมให้ใช้สิทธิ์ในการ สัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ดังต่อไปนี้

การให้ข้อมูลเบื้องต้น	ใช่	ไม่ใช่
1. ข้าพเจ้าได้อ่าน และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว เมื่อวันที่ 28 105 1 63	☒	☐
2. ข้าพเจ้ามี โอกาสได้ซักถามข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว	☒	☐
3. ข้าพเจ้ายินยอมที่จะมีส่วนร่วม กับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้ โดยอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อ โสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ได้	☒	☐
4. ข้าพเจ้ารับทราบ ว่า การมีส่วนร่วมนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะถอนตัวเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบ	☒	☐
การปกปิด-เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของท่าน		
5. ข้าพเจ้ายินยอมให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์	☒	☐
6. ข้าพเจ้ารับทราบ ว่า คำสัมภาษณ์ และสื่อ โสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า อาจถูกนำไปอ้างในสิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บเพจ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
7. ข้าพเจ้าอนุญาต (เลือก ใช่)/ ไม่อนุญาต (เลือก ไม่ใช่) ให้เปิดเผยชื่อ-นามสกุลของ ข้าพเจ้าใน โครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
9. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวข้าพเจ้าได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้นยินยอมปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ในข้อตกลงฉบับนี้ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากคืน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” เอกสารแนบ 1 ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อ โสตทัศน	☒	☐

การอนุญาตให้ใช้ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือไปจากโครงการ/งานวิจัย/ กิจกรรมนี้	ใช่	ไม่ใช่
10. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับ ข้าพเจ้า ไปอ้างใน สิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บเพจ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่ นอกเหนือไปจากโครงการวิทยานิพนธ์นี้ได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้น ยินยอม ปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ข้อตกลงฉบับนี้	☒	☐
ทั้งนี้ ผู้ทำโครงการวิทยานิพนธ์สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย		
11. ข้าพเจ้ายินยอมให้ใช้สิทธิ์ในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า เพื่อการทำงานในโครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอย ปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” ซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์ทาง การศึกษา และการวิจัยโดยไม่แสวงหากำไร	☒	☐

ชื่อ-นามสกุลผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์ น.ส. พิริชิตา |๗๖-ธรรมาภัย.....
วันที่ 28/05/63.....

โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”
ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แด้มประสิทธิ์

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากคืน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”

ข้อตกลงฉบับนี้ทำขึ้น ระหว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แด่มประสิทธิ์ ในฐานะ “ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์” กับ เคย นนทวิมล กมลวิมล ในฐานะ “ผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์” ทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกัน ในการยินยอมให้ใช้สิทธิ์ในการ สัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ดังต่อไปนี้

การให้ข้อมูลเบื้องต้น	ใช่	ไม่ใช่
1. ข้าพเจ้าได้อ่าน และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว เมื่อวันที่/...../.....	☒	☐
2. ข้าพเจ้ามีโอกาสดูข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว	☒	☐
3. ข้าพเจ้ายินยอมที่จะมีส่วนร่วมกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้ โดยอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อ โสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ได้	☒	☐
4. ข้าพเจ้ารับทราบว่า การมีส่วนร่วมนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะถอนตัวเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบ	☒	☐
การปกปิด-เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของท่าน		
5. ข้าพเจ้ายินยอมให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่และหมายเลข โทรศัพท์	☒	☐
6. ข้าพเจ้ารับทราบว่า คำสัมภาษณ์ และสื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าอาจถูกนำไปอ้างในสิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บไซต์ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
7. ข้าพเจ้าอนุญาต (เลือก ใช่)/ ไม่อนุญาต (เลือก ไม่ใช่) ให้เปิดเผยชื่อ-นามสกุลของ ข้าพเจ้าในโครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
9. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้นยินยอมปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ในข้อตกลงฉบับนี้ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตกรรมจากคืน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” เอกสารแนบ 1 ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน	☒	☐

การอนุญาตให้ใช้ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือไปจากโครงการ/งานวิจัย/ กิจกรรมนี้	ใช่	ไม่ใช่
10. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับ กับข้าพเจ้า ไปอ้างใน สิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บเพจ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่ นอกเหนือไปจากโครงการวิทยานิพนธ์นี้ได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้น ยินยอม ปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ข้อตกลงฉบับนี้	☒	☐
ทั้งนี้ ผู้ทำโครงการวิทยานิพนธ์สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย		
11. ข้าพเจ้ายินยอมให้ใช้สิทธิ์ในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อโสตทัศน (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า เพื่อการทำงานในโครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอย ปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” ซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์ทาง การศึกษา และการวิจัยโดยไม่แสวงหากำไร	☒	☐

ชื่อ-นามสกุลผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์ นาง นันทา เกษม ภาควิชาเคมี
วันที่ 25/05/63

โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”
ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แต้มประสิทธิ์

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน์

ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากคิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”

ข้อตกลงฉบับนี้ทำขึ้น ระหว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แด่มประสิทธิ์ ในฐานะ “ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์” กับ น.ส. พารินิตา กุลแก้ว ในฐานะ “ผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์” ทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกัน ในการยินยอมให้ใช้สิทธิ์ในการ สัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน์ (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ดังต่อไปนี้

การให้ข้อมูลเบื้องต้น	ใช่	ไม่ใช่
1. ข้าพเจ้าได้อ่าน และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว เมื่อวันที่ <u>28 / 05 / 63</u>	☒	☐
2. ข้าพเจ้ามีโอกาสดูข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้แล้ว	☒	☐
3. ข้าพเจ้ายินยอมที่จะมีส่วนร่วมกับ โครงการวิทยานิพนธ์นี้ โดยอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อ โสตทัศน์ (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ได้	☒	☐
4. ข้าพเจ้ารับทราบว่า การมีส่วนร่วมนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะถอนตัวเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบ	☒	☐
การปกปิด-เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของท่าน		
5. ข้าพเจ้ายินยอมให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์	☒	☐
6. ข้าพเจ้ารับทราบว่า คำสัมภาษณ์ และสื่อโสตทัศน์ (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าอาจถูกนำไปอ้างในสิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บไซต์ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
7. ข้าพเจ้าอนุญาต (เลือก ใช่) / ไม่อนุญาต (เลือก ไม่ใช่) ให้เปิดเผยชื่อ-นามสกุลของ ข้าพเจ้าใน โครงการวิทยานิพนธ์นี้	☒	☐
9. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้นยินยอมปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้าซึ่งระบุไว้ในข้อตกลงฉบับนี้ โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากคิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” เอกสารแนบ 1 ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในการสัมภาษณ์ และบันทึกสื่อโสตทัศน์	☒	☐

การอนุญาตให้ใช้ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือไปจากโครงการ/งานวิจัย/ กิจกรรมนี้	ใช่	ไม่ใช่
10. ข้าพเจ้ายินยอมให้นักวิจัยอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อโสตทัศน์ (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับ กับข้าพเจ้า ไปอ้างใน สิ่งพิมพ์ รายงาน เว็บเพจ หรือผลผลิตอื่นๆ ที่ นอกเหนือไปจากโครงการวิทยานิพนธ์นี้ได้ ถ้านักวิจัยเหล่านั้น ยินยอม ปฏิบัติตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งระบุไว้ข้อตกลงฉบับนี้	☒	☐
ทั้งนี้ ผู้ทำโครงการวิทยานิพนธ์สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย		
11. ข้าพเจ้ายินยอมให้ใช้สิทธิ์ในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และบันทึก สื่อโสตทัศน์ (เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า เพื่อการทำงานในโครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอย ปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน” ซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์ทาง การศึกษา และการวิจัยโดยไม่แสวงหากำไร	☒	☐

ชื่อ-นามสกุลผู้ยินยอมให้ใช้สิทธิ์ น.ส. ปาริฉัตร ภูแลนน
วันที่ 28/05/63

โครงการวิทยานิพนธ์ “จิตรกรรมจากดิน ร่องรอยปรากฏการณ์ และความงามของแผ่นดิน”
ผู้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร แด้มประสิทธิ์

รายการอ้างอิง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สมพร แต้มประสิทธิ์
วัน เดือน ปี เกิด	3 กุมภาพันธ์ 2517
สถานที่เกิด	ตรัง
วุฒิการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาเอก สาขาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร - ปริญญาโท สาขาจิตรกรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร - ปริญญาตรี สาขาจิตรกรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร - ประกาศนียบัตร สาขา จิตรกรรม Accademia di Belle Arti Firenze, Italy
ที่อยู่ปัจจุบัน	5/18 ลาดพร้าว 69 แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
ผลงานตีพิมพ์	<p>พื้นที่ในผลงานของ แอนเซล์ม คีเฟอร์ ริชาร์ด ลองและโนะบุโอะ เซะคิเนะ. Veridian-E-Journal, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี 12 ฉบับ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2562). หน้า 2194-2211.</p>
รางวัลที่ได้รับ	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับทุนศึกษาสร้างสรรค์ดูงาน ประจำปี 2554 ณ ประเทศอิตาลี โดย กองทุน “ชุมพล พรประภา” - ได้รับคัดเลือก 1 ใน 10 โครงการ “ครุศิลป์สร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ” เพื่อศึกษาดูงาน และแสดงผลงาน ณ นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ประจำปี 2553 - ทุนการศึกษาของรัฐบาลประเทศอิตาลี ณ Academy of Fine Arts สำหรับหลักสูตรการเรียน ประจำปี 2551/2552 ในคณะทัศนศิลป์ สาขาจิตรกรรม - ได้รับทุนศึกษาสร้างสรรค์ดูงาน ประจำปี 2552 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน โดย กองทุน “ชุมพล พรประภา” - ได้รับทุนศึกษาสร้างสรรค์ดูงาน ประจำปี 2550 ณ เมืองกู่หยลัน ประเทศจีน โดย กองทุน “ชุมพล พรประภา”

- ได้รับทุนศึกษาศาสตร์สร้างสรรค์ดูงาน ประจำปี 2548 ณ เมืองบังกาลอ ประเทศอินเดีย โดย กองทุน “ชุมพล พรประภา”
- รางวัลรองชนะเลิศ การประกวดศิลปกรรมยอดเยี่ยมแห่งชาติ ประจำปี 2541 จัดโดยกลุ่มบริษัท ฟิลิป มอริส ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศเวียดนาม
- รางวัลยอดเยี่ยม การประกวดศิลปกรรม ปตท. “สีสันภูมิปัญญา ไทย” ประจำปี 2541
- รางวัลชนะเลิศ การประกวดศิลปกรรมยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย ประจำปี 2541 จัดโดย บริษัท ฟิลิป มอริส ประเทศไทย จำกัด
- รางวัลเหรียญทองแดง การประกวดจิตรกรรมบัวหลวง ธนาคารกรุงเทพ ประจำปี 2541
- 1 ใน 10 เยาวชนดีเด่น Youth: Creative Force of the Future World Imaginative Painting Contest
- ร่วมแสดงงานวาดเส้นนานาชาติในวาระครบรอบ 60 ปี ศิลปากร
- ส่งผลงานร่วมประมุขศิลปกรรม งาน “มอบทุนและประมุขจัดหาทุนส่งเสริมการศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ” ดำเนินการประมุขโดย บริษัท คริสตี้ อ็อกชั่น ประเทศไทย จำกัด เพื่อนำเงินเข้ากองทุนส่งเสริมการศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ “มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน
- ส่งผลงานร่วมประมุขในงาน “ประมุขผลงานศิลปกรรมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี ตึกยาว โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย” ดำเนินการประมุขโดย บริษัท คริสตี้ อ็อกชั่น (ประเทศไทย) จำกัด

แสดงเดี่ยว

- 2015 - เดี่ยวศิลปกรรม ชุด “จุดเริ่มต้น” ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- 2006 - เส้นสีที่กู่หลิน ณ Guilin University of Technology, China
 - เส้นสีที่กู่หลิน ณ แฮมลิค Art & restaurant, Bangkok

- 2004 - เดี่ยวศิลปกรรมชุด “พลังแห่งปัญญา” ณ หอศิลป์วชิราวุธ
วิทยาลัย กรุงเทพฯ
- 2002 - เดี่ยวศิลปกรรมชุด “DUNE” จัดโดย H แกลอรี่ กรุงเทพฯ
- 2001 - เดี่ยวศิลปกรรมชุด “SEED” จัดโดย H แกลอรี่ กรุงเทพฯ
- 2000 - เดี่ยวศิลปกรรมชุด “พลังแห่งแผ่นดิน” ณ หอศิลป์สวนดุสิต
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ
- 1998 - เดี่ยวศิลปกรรมชุด “พลังธรรมชาติ” แฮมลิค Art &
restaurant, Bangkok

แสดงกลุ่ม

- 2020 - งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ 2020
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
กรุงเทพฯ
- 2019 - งานแสดงนิทรรศการ “ดอกไม้จากใจ ไร่อาลัยป่า”
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ
- งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ 2019
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
กรุงเทพฯ
- 2018 - งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ 2018
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
กรุงเทพฯ
- 2017 - งานแสดงนิทรรศการ “อันดามันตา” หอศิลป์อันดามัน จ.กระบี่
- งานแสดงนิทรรศการ “นิทรรศการ อินโด อินดี” หอศิลป์เฉลิม
พระเกียรติ วิทยาลัยเพาะช่าง
- งานแสดงนิทรรศการ “PSU International Art Workshop 1st”
หอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จ.ปัตตานี
- งานแสดงนิทรรศการ “ครบรอบ 7 ปี ครูศิลป์” หอศิลป์ร่วมสมัย
ราชดำเนิน

2016 - งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
กรุงเทพฯ

- งานแสดงนิทรรศการศิลปะกรรมคณาจารย์ภาควิชาวิจิตรศิลป์
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
กรุงเทพฯ

2015 - งานแสดงเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 60 พรรษา โดยบริษัท
นานมี จำกัด กรุงเทพฯ

- ร่วมแสดงสมาคมทัศนศิลป์นานาชาติแห่งประเทศไทย หอศิลป์
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพฯ

- งานแสดงนิทรรศการกลุ่มโป๊ยเซียน ชุด 18 องค์ ณ หอศิลป์
ร่วมสมัยราชดำเนิน กรุงเทพฯ

- งานแสดงนิทรรศการ ไทย-เมียนมาร์ และเพื่อนศิลปิน ณ
กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า

- งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
กรุงเทพฯ

- งานแสดงศิลปินร่วมใจต่อต้านภัยคอร์ปชั่น โดย สถาบัน
ต่อต้านการทุจริตคอร์ปชั่นแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หอศิลป์
วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

2014 - งานแสดงนิทรรศการ “ความประทับใจจากอินโดนีเซีย” หอ
ศิลปะคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

- งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ วิทยาลัย
เพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ

- งานแสดงนิทรรศการ ปฏิบัติการทางศิลปะนานาชาติ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

- งานแสดงนิทรรศการ ในพิธีเปิดหอศิลป์อันดามัน จังหวัดกระบี่

- งานแสดงนิทรรศการศิลปะกรรมของคณาจารย์ (ครั้งที่ 4) เรื่อง

“สภาวะ-กาล”

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์
 - งานแสดงงาน 70 ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์
 - งานแสดงนิทรรศการ “ไทย - อินเดีย” ณ เมืองยอคยาคาร์ต้า ประเทศอินโดนีเซีย
 - งานแสดงนิทรรศการ “ไทย - อินเดีย” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จ.อุตรดิตถ์
- 2013
- แสดงงาน “โครงการแลกเปลี่ยนไทยเวียดนาม” ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงฮานอย ประเทศ เวียดนาม
 - แสดงงาน “มุทิตาจิต ศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี” ณ หอศิลป์ SPG คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - งานแสดงนิทรรศการ “Art Camp” ประจำปี 2556 ของกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะสร้างสรรค์ศิลปะ “พลเอก เปรม ติณสูลานนท์” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
 - แสดงงานโครงการ “เวิร์คชอปศิลปกรรมนานาชาติ” มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก
 - แสดงงานโครงการ ถ่ายทอดงานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ ณ หอศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
 - ร่วมแสดงโครงการ International Art Workshop ครั้งที่ 13 ณ วิทยาลัยเพาะช่าง มทร.รัตนโกสินทร์
- 2012
- ร่วมแสดง นิทรรศการ “โครงการช่วยเหลือทารกเกิดก่อนกำหนด เอลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษาและสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเจริญพระชนมายุ ครบ 5 รอบ” ภายใต้โครงการ เครือข่ายสุขภาพมารดา และทารกเพื่อครอบครัวของเด็กและเยาวชนไทย ในพระอุปถัมภ์ฯ
 - นิทรรศการ “ครุศิลป์ รุ่น 1” ณ หอศิลป์ ปาณิสรา จ.เชียงใหม่

- นิทรรศการ “Reading Europe” โดยกลุ่มโป๊ยเซียน ณ หอศิลป์ G23 มศว.ประสานมิตร

- ร่วมแสดงโครงการจิตรกรรมร่วมสมัยบนพื้นฐานวัฒนธรรมสีภาค โดยภาควิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสวนจิตรลดา จ. นครปฐม

- ร่วมแสดง “Asean Art in South of Thailand” หอศิลป์สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จ.ปัตตานี

- ร่วมแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติจักรศิลป์ โดยศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

- รับเชิญร่วมแสดง นิทรรศการ ทศวรรษที่ 3 จิตรกรรมบัวหลวง ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพฯ

- ร่วมแสดง นิทรรศการ “สุนทรีย์ภาพแห่งเรือนร่าง Nude Art Workshop 2nd” ณ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

- ร่วมแสดงงาน “Workshop on Paper” จัดโดย ม.ศิลปากร ร่วมกับ มหาวิทยาลัยทามะ ประเทศญี่ปุ่น ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

- ร่วมแสดง International Art Workshop ณ วิทยาลัยเพาะช่าง มทร.รัตนโกสินทร์

2011 - แสดงคู่ นิทรรศการ “Life-Animals” ณ หอศิลป์ จามจุรี

- แสดงกลุ่ม นิทรรศการ “ปรองดอง” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ

- แสดงกลุ่ม นิทรรศการ “ศิลปินแดนใต้สร้างสันติสุข” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ

- ร่วมแสดง งานเชิดชูเกียรติ ศาสตราจารย์ ประทีป (จิตร) บัวบุตร ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

- International Art Workshop ณ วิทยาลัยเพาะช่าง มทร.

รัตนโกสินทร์

2010 - แสดงกลุ่ม นิทรรศการ “ครุศิลป์สร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ” ณ นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา

- แสดงกลุ่ม “ส่งต่อความสุข” ณ Artery Gallery สี่ลมแกลลอเรีย กรุงเทพมหานคร

- แสดงกลุ่ม “เส้นสีที่ปักกิ่ง” กองทุน ดร.ชุมพล พรประภา ณ หอศิลป์ ธนาคารกรุงไทย กรุงเทพมหานคร

2009 - แสดงกลุ่ม “ไม่ใช่แค่ศิลปะ” ณ แกลเลอรี เมือง คาราอ่า ประเทศอิตาลี

- แสดงกลุ่ม “NUDE” แกลเลอรี อคาเดเมีย ดี เบลล่า อาร์เต้ ฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี

2008 - แสดงกลุ่ม งาน “ด้วยความสุขและเบิกบาน” ณ หอศิลป์เซเว่น รังสรรค์ กรุงเทพมหานคร

2007 - แสดงกลุ่ม “เปียเขียนเขียนศิลป์ถิ่นมังกร” ณ หอศิลป์ สถาบันตยกรรมพระพรหมพิจิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร

- แสดงกลุ่ม งาน “ขอยักษ์” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร

2005 - แสดงกลุ่ม “เขียนศิลป์ถิ่นอินเดียนได้” กองทุน ดร.ชุมพล พรประภา ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัย ศิลปากร กรุงเทพมหานคร

2002 - แสดงกลุ่ม งาน “ขอยักษ์” ณ หอศิลป์ ตาดู กรุงเทพมหานคร

- Eccher, D. (2000). *Shadow of Reason*. Italy: Bologna.
- Marina Deserti. (2000). *Shadow of Reason*. Bologna, Italy: GALLERIA D'ARTE MODERNA.
- Public Delivery. (2007). Thai artist Sakarin Krue-On failed miserably, or did he not? Retrieved from <https://publicdelivery.org/sakarin-krue-on-terraced-rice-fields/>
- Sekine, N. (2019). Phase—Mother Earth. Retrieved from www.nobuosekine.com/image/phase-mother-earth-1968/
- Stenros, A. (1993). "Orientation, Identification, Representation Space and Perception in Architecture." In *Endoscopy as a Tool in Architecture*. Paper presented at the 1st European Architectural Endoscopy Association Conference, Finland.
- กองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตร และสหกรณ์. (2561). *ความรู้เรื่องดินสำหรับเยาวชน* (3 ed.). กรุงเทพฯ: นิเวศกรมวิชาการพิมพ์.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2559). *ศาสตร์ อศาสตร์ : เข้ามาข้างนอก ออกไปข้างใน* (จันทร์ เจริญศรี Ed. 1 ed.). กรุงเทพฯ: พารากราฟ.
- ชัยยศ อิชฎฐ์วรพันธุ์. (2561). "จิ๋วและแจ๋ว" : พิพิธภัณฑสถานศิลปะในญี่ปุ่นจากทศวรรษ 1990". กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์.
- ธัญญา สังขพัฒน์านนท์. (2558a). มาตุคามสำนึก และการโยยหาอดีตในกวีนิพนธ์ ของ เรวดีร์ พันธุ์พิพัฒน์. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 22(2), 76.
- ธัญญา สังขพัฒน์านนท์. (2558b). มาตุคามสำนึก และการโยยหาอดีตในกวีนิพนธ์ ของ เรวดีร์ พันธุ์พิพัฒน์. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 22(2), 69-70.
- นราธร สายเส็ง. (2560a). พื้นที่กับความทรงจำ (spatial and memory) ที่ทัศนวัฒนธรรม สำนักศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 15, 38-39.
- นราธร สายเส็ง. (2560b). พื้นที่กับความทรงจำ (spatial and memory) ที่ทัศนวัฒนธรรม สำนักศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 15, 30.
- นราธร สายเส็ง. (2560c). พื้นที่กับความทรงจำ (spatial and memory) ที่ทัศนวัฒนธรรม สำนักศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 15, 32.
- นันทภา คูเปอร. (2551). *Ripe Project Vilage and Havest Time by Sakarin Krue-on* (สวรรค์บ้านนา ถึงเวลาเก็บเกี่ยว โดย สาครินทร์ เครืออ่อน) (pp. 26). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

- พิเชษฐ เปี้ยร่กลิน. (2560). การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะเหมือนจริง และนามธรรมภาพเขียนหมึกดำ: กรณีศึกษาจากนิกายเซนจีนและญี่ปุ่น. วารสารศิลป์ พีระศรี คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 5(1), 113.
- วรายุทธ วิสุทธางกูร. (2562). “ประสบการณ์พิสูทธิแท้”: จุดกำเนิดปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ของ นิชิตะ คิตะโร. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 39(2), 31.
- สาครินทร์ เครืออ่อน. (2561). โรแมนติคคอนเซ็ปชวลลิสม์. กรุงเทพฯ ทวีวัฒนาการพิมพ์.
- เสมอชัย พูลสุวรรณ. (2559). ศาสตร์ อศาสตร์ : เข้ามาข้างนอก ออกไปข้างใน (ฉันทน์ เจริญศรี Ed. 1 ed.). กรุงเทพฯ: พารากراف.

